

Opettajan etiikka, sanaton vaatimus

Fenomenografinen tutkimus opettajien väärinkäyttöksiin ja väärinkäytösepäilyihin liittyvästä uutisoinnista ja online-keskusteluista 2016-2018.

Liinaleena Leiwo
Pro gradu -tutkielma
Turun yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Kasvatustieteiden laitos
Erityispedagogiikka
Kesäkuu 2018

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Tiivistelmä

TURUN YLIOPISTO

Kasvatustieteiden laitos/Kasvatustieteiden tiedekunta

LEIWO, LIINALEENA: Opettajan etiikka, sanaton vaatimus.

Fenomenografinen tutkimus opettajien väärinkäytöksiin ja väärinkäytösepäilyihin liittyvästä uutisoinnista ja online-keskusteluista 2016-2018.

Pro Gradu -tutkielma 94 s. 3 liitettä

Erityispedagogiikka

Kesäkuu 2018

Pro gradu -tutkielma kartoittaa opettajien väärinkäytöksiin ja väärinkäytösepäilyihin liittyvissä uutisissa ja uutisiin liittyvissä online- keskusteluissa ilmeneviä käsityksiä opettajan etiikasta. Tutkielma kartoittaa fenomenografian avulla millaisia käsityksiä opettajan toiminnan hyväksyttävyydestä tai tuomittavuudesta uutisissa ja keskustelussa ilmenee ja millaisia perusteluita niissä esitetään käsityksille.

Aineisto on kerätty internetistä suomalaisilta sivustoilta ja uutiset ja keskustelut sijoittuvat ajallisesti vuosien 2016-2018 välille. Aineisto koostuu kuudestatoista uutisesta (2016-2018) sekä kolmesta uutiseen liittyvästä online-keskustelusta (2017-2018). Uutiset ja keskustelut on analysoitu erikseen.

Teoreettisessa osiossa käsitellään opettajan professiota sekä opettajan työtä määrittäviä sääntöjä: lakeja, opetussuunnitelmaa ja opettajan etiikkaa. Lisäksi tarkastellaan opettajan etiikkaan liittyvää aiempaa tutkimusta sekä Suomessa että muualla maailmassa.

Tulosten mukaan julkisessa keskustelussa erottuu vahvasti laki opettajan työssään toimimista rajoittavana tekijänä. Opetussuunnitelma ja opettajan etiikka sekä opettajan ja koulun työtä ohjaavat arvot saavat vain vähän huomiota, etenkin uutisista keskustelevien ihmisten käsityksissä. Keskustelun ja uutisoinnin fenomenografinen analyysi antaa sellaisen kuvan, että puhekulttuuri opettajan ammattietiikasta on hatara ja siksi opettajan toimintaa kommentoidaan lain tai yksityisen ihmisen perspektiivistä.

Keskustelua leimaa myös koulun ja oppilaiden välinen luottamuspora: valehtelusyytökset ja kääntyvät urhiasetelmat sekä tapahtumien mitätöiminen. Lisäksi julkisessa keskustelussa vaikuttaa ajankohta, seksuaalisen häirinnän paljastamiseksi syntynyt #metoo -kampanja ja käsitys ajankohdan vaikutuksesta tapahtumien hyväksyttävyyteen tai tuomittavuuteen.

Asiasanat: opettajan etiikka, ammattietiikka, opetussuunnitelma, #metoo, opettajan professio, online-keskustelut, uutiset, seksuaalinen häirintä, pedagoginen rakkaus, institutionaalinen kaltoinkohtelu, paha opettaja.

Abstract
University of Turku, Faculty of Education
Special pedagogics
Author: Liinaleena Leiwo
Pro Gradu Thesis, 94 pages, 3 attachments
June 2018

A phenomenographic study on teacher misconduct as discussed in the news and online forums in Finland in 2016-2018.

This study is focused on the misconduct or alleged misconduct of teachers as disclosed in news reports and associated discourse on open discussion forums. The study uses phenomenography to evaluate the conceptions of acceptability or reprehension of teachers' behavior based on the provided argumentation.

The research material for the Thesis has been collected from Finnish internet sites from news and subsequent discussions taking place over the time period 2016-2018. The material is composed of 16 news releases (2016-2018) and three associated online discussions (2017-2018).

The theoretical part of the study addresses the profession of teachers and the rules that define the framework of teachers' occupation: Laws, the national core curriculum and a Teachers' Ethical Principles. The topics are discussed in context with earlier published literature on the subject.

The results suggest that the open discussion strongly emphasizes the law as the main code which defines the teachers' actions. The ethics or the study plan are generally not considered in the context. Phenomenographic analysis of the collected material implicates that the discussion culture around the teacher's ethics is vague, and consequently, the argumentation is typically based on the legislation or the subjective view of an individual.

The discussion is also clearly marked by the lack of trust between the school and the students: Accusations of lying, feelings of being victimized, and underestimating the entire problem. In addition, the discussion is affected by the time of the events, due to the simultaneous #metoo campaign that was launched to reveal cases of sexual harassment.

Keywords: Teachers' ethics, #metoo, Teacher misconduct, bad teacher, sexual harassment, institutional abuse, pedagogical love, curriculum, morality.

1. Johdanto	1	
2. Opettajan professio	2	
3. Opettajan toimintaa ohjaavat periaatteet ja säännöt	7	
3.1 Lait ja asetukset	7	
3.2 Opetussuunnitelma	8	
3.3 Hyveistä eettiseen säännöstöön	10	
4. Opettajan etiikka aiempien tutkimusten valossa	13	
4.1 Opettajan ammattietiikka	13	
4.2 Eettisyys opettajan työssä	15	
4.3 Pedagoginen rakkaus	17	
4.4 Paha opettaja	19	
4.5 Institutionaalinen kaltoinkohtelu	23	
4.6 Soraääniä tutkimuksen kentältä: sukupuolten välinen tasa-arvo ja rasismi	27	
5. Opettajan eettisen säännösten esittely	31	
5.1 Opettajan eettiset periaatteet	31	
5.2 Opettajan eettisten periaatteiden taustalla olevat arvot ja sopimukset	32	
6. Media tiedon jakajana - nettikeskustelujen kasvottomuus	35	
7. Tutkimuksen kulku ja tutkimusmenetelmät	37	
7.1 Laadullinen tutkimus, mitä se on?	37	
7.2 Fenomenografiasta	38	
7.3 Fenomenologian ja fenomenografian suhde	41	
7.4 Fenomenografisen analyysin vaiheet	41	
8. Tutkimuksen eteneminen ja aineiston rajaus	44	
8.1 Aineiston rajaus	44	
8.2 Tutkimuskysymykset	45	
9. Uutisten analyysi	46	
9.1. Aineistossa olevien uutisten esittely	46	
9.2. Uutiset. Tulosvaruuden muotoutuminen ja tulokset (LIITE 2)	46	
9.2.1. Mitä on tapahtunut?	47	
9.2.2. Miksi tämä on ongelma?	49	
9.2.3. Mitä asialle voisi tehdä?	51	
9.2.4. Selityksiä opettajien väärinkäytössyytöksiin	52	
10. Uutisiin liittyvät Online-keskustelut analyysin kohteena	55	
10.2 Online-keskustelut. Tulosvaruuden muodostuminen (LIITE 3)	56	
10.3 Tulokset	57	
10.3.1. Esiin nostamisen syyt ja vaikenemisen syyt	57	
10.3.2. Vastuunkantajan etsiminen	60	

10.3.3. Rikosnäkökulma	62
10.3.4. Ammattieettinen näkökulma	64
10.3.5. Keskustelun mitätöintejä	67
11. Pohdinta	71
11.1 Miten opettajan etiikka voisi ohjata keskustelua väärinkäytösepäilyistä?	71
11.2 Tutkielman tulosten yhteyksiä aiempaan opettajan etiikan tutkimukseen	77
12. Luotettavuus	82
13. Lopuksi	84
Lähteet	87
Analyyssissä käytettyjen online-keskustelujen www-osoitteet (21052018)	93
Liitteet	94
Liite 1	94
Liite 2	94

1. Johdanto

Viimeisen vuosikymmenen aikana mediassa on noussut esiin useita opettajan väärinkäytöksiin liittyviä uutisia. Uutiset ja lööpöt ovat edenneet juttusarjoina ja opettajien edesottamuksia on käsitelty useissa eri lehdissä. Vuoden 2017 kansainvälisen seksuaalisen ahdistelun vastaisen #Metoo -kampanjan siivittämänä palstatilaa sai yhtäkkiä loppuvuodesta useampi suomalaisista kouluista esiin nostettu tapahtumasarja: sekä entisiä että nykyisiä oppilaita on ollut mukana nostamassa esiin seksuaalista ahdistelua ja muita väärinkäytöksiä kouluissa. Juuri samaan aikaan olen ollut itse tekemässä erityisopettajan opintoja Turun yliopistossa ja koko opintojen ajan on mieleni askarrellut eniten nimenomaan eettisten kysymysten parissa. Siksi mielenkiintoni tähän aiheeseen on herännyt ja päädyin tutkimaan uutisoinnissa esiin nousevaa käsitystä opettajan professioon liittyvistä odotuksista ja etiikasta, nimenomaan opettajien väärinkäytöksiin tai väärinkäytösepäilyihin liittyvässä uutisoinnissa vuosina 2016-2018.

Vuonna 2003 kirjoitettu teos Opettajan vaiettu valta alkaa sanoin: ”Saamme tiuhaan kuulla uutisia sekä tiedotusvälineiden kautta että opetustyön piirissä toimivilta sekä koulun että oppilaiden ja opettajien lisääntyneistä ongelmista.” (Vuorikoski 2003, 17.) Tuon lauseen julkaisemisesta on nyt kulunut puolitoista vuosikymmentä. Silti se on ajankohtainen. Tämä ilmiö kertonee opettajan työn ristipaineista (Ks. esim. Vuorikoski 2003, 17) mutta myös jostain muusta. Arvelen, että opettajuuden tuominen julkisuuteen suljettujen luokkaovien takaa ja koulujen siirtyminen asiakasnäkökulmaan ja koulushoppailun, eli ”markkinatalouden piiriin”, nostaa esiin sellaisiakin asioita, joista aiemmin on visusti vaiettu. Ei ole kenties ollut mahdollisuutta puhua, ei ehkä edes kieltä tai reittiä näille viesteille koulun kentältä. Vuoden 2017 #Metoo -kampanja lienee vaikuttanut osaltaan siihen, miten rytinällä kulissee kaadettiin kyseisen vuoden uutisoinnissa. #Metoo-kampanja sai alkunsa Hollywoodista elokuvatuottaja Harvey Weinsteinia kohtaan esitetystä seksuaalisen häirinnän syytöksistä, joihin useat ihmiset liittyivät sanoen minä myös, me too. (Ks. esim. Aamulehti 12.12.2017.) Mutta ilmiö itsessään ei ole uusi: opettajan kyseenalaisesta käytöksestä ja vallankäytöstä, seksuaalisesta tai muunlaisesta, saattaa hyvin monellakin olla muistoja ja esimerkkejä omasta elämästään. Niistä ei vaan ole kenties ollut reittiä puhua.

Olen pannut merkille, että median uutisoinnissa opettajan etiikkaa sinänsä ei nosteta esiin kovin tiuhaan. Uutisointi väärinkäytösepäilyjen suhteen on lähinnä rikosoikeudellista ja tapahtumiin keskittyvää. Kiinnostuin tästä, sillä lukevan yleisön kiinnostuksen pohjallaan kuitenkin on nimenomaan tekijän opettajuus. Yksittäisen ihmisen edesottamukset eivät luultavasti kiinnostaisi suurta yleisöä eivätkä mediaa

tässä määrin, vaikka yksittäinen ihminen olisi nimitellyt naapuriaan törkeästi (mitä tapahtuu kyllä), mutta opettajan suusta oppilaalle singottu loukkaus herättää yleistä mielenkiintoa, paheksuntaa ja raivoakin - se ikäänkuin kuuluu kaikille. Median uutiset on myös otsikoitu siten, että nimenomaan sanat koulu ja opettaja näkyvät lukijan silmiin. Joten opettajan professio ja siihen kohdistettu eettinen säännöstö lienevät kiinnostuksen ja asian vakavasti ottamisen taustalla. Mielenkiinnon perustelee toki se, että opettajat ovat vastuussa lastemme koulupäivien kulusta ja oppimisesta, mutta todellisuudessa vastuuajattelu on laajempi. Tähän näkökulmaan perehdyn opettajan profession käsittelyn kautta.

Väitöskirjassaan ”Pintaa syvemmälle” – eettinen pohdinta opettajan voimavarana luokanopettajan ja erityisopettajan silmin (2007 HY) Marja Spooftiivistää opettajan vallan, vapauden ja vastuun kuvion näin:

”Opettajan toimintaan liittyy valtaa, joka mahdollistaa hänen toiminnassaan tiettyä vapautta. Opettaja ei voi saavuttaa tätä vap[au]utta ilman vallankäyttöä. Vallankäyttö ja sen kautta saatu vapaus edellyttävät vastuunottoa. Opettajan toimintaan liittyvää valtaa tai vapautta ei voi käyttää, eikä niiden käyttöä voi hyväksyä ilman vastuuta. Vastuuton vallankäyttö näkyy helposti ja se tuomitaan nopeasti. Valta, vapaus ja vastuu liittyvät toisiinsa ja niiden hyväksyty käyttö vaatii opettajalta omaan tehtäväänsä sitoutumista. (Spoofti, Marja 2007 38.)

Pro Gradu -tutkielmassani perehdyn siihen, millaisia opettajan valtaa, vapautta ja vastuuta ja siis yleisesti opettajan etiikkaa ja professiota koskevia käsityksiä nousee esiin, kun media uutisoi opettajien epäilyistä väärinkäytöksistä 2010-luvun lopun Suomessa. Tutkielmani tekemisen aikaan yhä uusia väärinkäytöksiin liittyviä uutisia ja reportaaseja ilmestyi lehdissä ja keskustelut internetin keskustelupalstoilla ja sanomalehtien nettisivuilla kävivät vilkkaana. Tapahtumien seurauksena Opetushallitus julkaisi maaliskuun kuudentena päivänä vuonna 2018 myös ohjeistuksen kouluille hyväksikäyttötapausten ja seksuaalisen ahdistelun estämiseksi ja havaitsemiseksi sekä siihen puuttumiseksi. Suunnitelma sisältää myös kiusaamiseen puuttumisen vaatimukset ja koskee sekä henkilökuntaa että oppilaiden keskeisiä suhteita. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tekemistä korostetaan ja jokaisen koulun vastuuta oppilaidensa ja opiskelijoidensa turvallisuudesta. (Opetushallitus 2018.)

2. Opettajan professio

Pitkän historiallisen prosessin myötä koulutus on pääosin siirtynyt kirkolta valtion vastuulle Euroopassa. Valtiollisista sosiaalisista instituutioista se on suurimpia ja käytännöllisesti katsoen pakollinen kaikille kansalaisille tietystä iässä. Saman

prosessin myötä opettajat ovat muotoutuneet omaksi ammattikunnakseen, jolla on oikeutus ja asema. Tämä selittää sen kiinnostuksen, joka yhteisöillä on opettajia kohtaan ammattiryhmänä. Koulun hallinnon lisäksi heidän työnsä kiinnostaa koko yhteisöä, kansaa. Muodostuuhan kansa sekä oppilaista että heidän vanhemmistaan ja isovanhemmistaan. Koulun ja opetuksen laatu ”kuuluu meille jokaiselle”. Koulu instituutiona antaa valtiovallalle välineen puuttua ja osallistua yksityiselämäämme: näin ollen, jotta tasapaino säilyisi on yksityisillä ihmisillä intressi puuttua koulun toimintaan ja opettajan toimintaan. (Terhart, Ewald 433, 1998.)

Opettajan profession sisältyy sekä ammatillinen sisältöosaaminen että yhteiskunnallinen tehtävä ja eettinen työn perusta (Luukkainen 2008, 49). Opettajan profession tarkoitus on siis sitä, mitkä ovat opettajan ammatillisuuteen liittyvät tekijät. Opettajan professio toimii eräänlaisena yläkäsitteenä opettajuudelle ja opettamiselle. Vastuu yhteiskunnan kehityksestä on opettajan profession osa. (Luukkainen 2008, 50.)

OECD (The Organisation for Economic Co-operation and Development) on julkaissut vuonna 2017 artikkelikokoelman, johon on kerätty kansainvälisiä artikkeleita vuonna 2014 pidetyn symposiumin pohjalta. Symposiumin tarkoitus oli kerätä yhteen johtavia asiantuntijoita ja sen myötä ymmärtää paremmin opettajan profession pedagogista ydintä. Eli sitä, millainen on opettajien pedagoginen tieto ja miten se vaikuttaa opettajien ammatilliseen kyvykkyyteen ja siten oppilaiden oppimistuloksiin. (Van Damme 2017, 3.)

Arikkelikokoelmassa todetaan, että opettajat kohtaavat yhteiskunnassa ja ammattinsa harjoittamisessa yhä haastavampia ja muuntuvampia vaatimuksia. Opetuksen tuloksiin kiinnitetään yhä enemmän huomiota ja samalla oppilasaines on yhä moninaisempaa. Ulkopuolelta paineita aiheuttavat paitsi vaativat vanhemmat myös sellaiset tahot kuin työnantajat ja media. Opettajat kohtaavat yhteiskunnassa professionaalisen tiedon ja ammatillisen kehittymisen vaatimuksia. Muutoksen vaatimuksen sisällöstä ei kuitenkaan vallitse yksimielisyys. (Toledo-Figueroa, Révai and Guerriero 2017, 75.) Artikkelikokoelma esipuheessa asetetaan kuitenkin opettaja yhteiskunnan ja koulujärjestelmän arvostuksessa korkealla:

“Tasokkaasti koulutetut ja pätevät opettajat ovat laadukkaan koulutusjärjestelmän avain. Tämä on yhä uudelleen ollut OECD:n testien, kuten PISA (Programme for International Student Assessment) ja TALIS (Teaching and Learning International Survey) -testien viesti. Tietoyhteiskunnassa opettajat nähdään yhä useammin myös informaatioalan ammattilaisina, jotka työskentelevät yhdessä yhteiskunnan

tärkeimmistä tiedon muodostamisen ja siirtämisen järjestelmistä: koulutuksessa.” (Van Damme 2017, 3.)

Opettajan professioon kuuluu pätevyys eli kompetenssi. Opettajan kompetenssi on kuitenkin tarkemmin katsoen moniulotteinen käsite. Ensinnäkin se sisältää opettajan persoonalliset ominaisuudet opettajana. Näitä ovat yleinen pedagoginen tietoisuus, sisällöllinen tieto ja aineen pedagoginen hallinta. Ne tuottavat opetusprosessin. Sen lisäksi kompetenssi sisältää opettajan ohjaukselliset ominaisuudet: sisällön laadun valitsemisen, älyllisyyden, oppilaiden tukemisen ja luokan hallinnan. Näistä koostuu yhdessä oppilaan oppimisprosessi. Lisäksi vaihtelevasti huomiota saavat kompetenssin käsittelyn yhteydessä opettajan affektiiviset, tunnepitoiset ja motivationaaliset ominaisuudet. (Blömeke 2017, 121-122.)

Kvalifikaatio eroaa kompetenssista sikäli, että sillä tarkoitetaan muodollista koulutuksen tuomaa tutkintoa tai muuten tunnustettua eli kvalifioitua osaamista. (Luukkainen 2008, 50.) Kvalifikaatio viittaa siis usein esimerkiksi dokumentteihin, joissa opettajan muodollinen pätevyys selkeästi ilmoitetaan. Kvalifikaatiota voidaan kansainvälisesti käsitellä raamina, joka mahdollistaa opettajantyön yleisen sisällön ja laadun sekä tuloksellisuuden ymmärtämisen, joka työllä saavutetaan. Lisäksi se mahdollistaa ammattiryhmän sisäisen tietopohjan vertailukelpoisuuden. (Toledo-Figueroa, Révai and Guerriero 2017, 74, 76.)

Lääkärien ammattikunnan kohdalla puhutaan luottamukseen perustuvasta professiosta. Lääkärit ovat saaneet yhteiskunnallisen monopoliaseman muodollisen koulutuksen kautta saadusta luottamuksesta hoitaa sairaita. (Pälve 2013, 11-12.) Opettajan aseman näen hyvin samanlaisena: kodit luottavat lapsensa kasvatukseen ja opettamisen ammattilaisen käsiin, opettajan käsiin. Samalla he antavat tälle näköalan kotiinsa ja elämäänsä lapsensa kautta. Mielestäni tämä luottamusasema asettaa jokaiselle opettajalle eräitä yhteisiä vaatimuksia. Virkamiesasema asettaa vaatimuksia niin ikään.

”Professio on vahvan ja arvostetun yhteiskunnallisen aseman saavuttanut ammatti. [...] Profession tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat teoreettisen tietoon perustuva osaaminen, koulutuksen ja harjoituksen tarve, alatyypilliset erityissäännöt, kuten papin rippisalaisuus, sekä ryhmän jäsenten taitojen testaaminen ja ylläpito. Professio voi saada ja ylläpitää ammatillisen autonomiansa vain kykenemällä vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin professioon kohdistuviin, sanottuihin ja usein myös sanomattomiin, toiveisiin tyydyttävästi.” (Pälve 2013 12-13.)

Teoreettisen tiedon, tieteellisen perustan ja koulutuksen tarpeen ollessa tunnusmerkillistä professionille, on opettajakunnan koulutuksen tieteellistämistä

pidetty tärkeänä osana professioksi pyrkimistä. OAJ korostaa tätä osa-aluetta muun muassa näin: ”Valtaosa opettajaksi opiskelevista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon. Korkeatasoisen opettajankoulutuksen lisäksi opettajakunnan osaamisen korkean laadun takaavat asetuksella säädetyt kelpoisuusvaatimukset.” ([OAJ, koulutus.](#)) Näin ollen osana professiota ja sen kehitystä on nähtävä opettajien koulutuksesta vastaavat tahot sekä muut yhteiskunnallisesti koulutukseen vaikuttavat tahot. Näitä ovat esimerkiksi jo edellä mainitut ammattijärjestöt, opetustoimen toimintaan liittyvät virkamiehet ja opettajankoulutuksen henkilöstö. (Ks. Vuorikoski 2003, 33.)

Opettaja käyttää työssään yhteiskunnallista valtaa. Opettaja sosiaalistaa oppilaitaan yhteiskuntaan. Opettajan toimintaa opettajana myös säädellään ulkopuolelta normein ja säädöksin, joista osa on virallisia, osa epävirallisia. (Vuorikoski 2003, 18.) Kasvatuksen olemus ja yhteiskuntaan sosiaalistaminen on opettajuuden peruskysymys, joka usein sivuutetaan. Pohjimmiltaan kun kyse on ihmisyydestä ja ”siitä, millaisen yhteiskunnan haluamme” (Vuorikoski 2003, 19.). Ei sen enempää eikä vähempää. Näin ollen opettajan etiikan avoimen pohdinnan vähäisyys kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa on suorastaan hämmästyttävää.

Robert J. Starratt on kirjoittanut eettisen koulun puolesta. Hänen mukaansa koulut ovat jo 1990-luvulla olleet moraalisisessa kriisissä. Yhdysvalloissa oppilaiden kohtaama todellisuus on raaka: murhat, pahoinpitelyt, ryöstöt ja jengiytyminen ovat lasten kohtaamaa arkipäivää. Opettajat puolestaan välttelevät eettisiä keskusteluita koulussa oppilaidensa kanssa pelätessään, että vahingossa tuovat uskonnollisia näkökulmia käsittelyyn. Uskonnollista etiikkaa ja moraaliopetusta ei siis ole kouluun tullut korvaamaan muu kuin laki- ja normiopetus. Näin ollen on mahdollista, että oppilaiden normaaliksi sosiaalseksi toiminnaksi muotoutuu heidän näkemänsä koston ja väkivallan kulttuuri. (Starratt 1994, 2,3,5.)

Keskeinen opettajan tehtävä on kasvatusta. Artikkelissa Mitä se on se ’kasvatusta’? KT Risto Ikonen pyrkii määrittelemään termiä ”kasvatusta”. Hän päätyy toteamaan, että kasvatusta määrittelyssä olennaista on, että se vaatii juurikin sen hyvän selvittämistä, mihin kasvattaja toimillaan sanoo pyrkivänsä. Näin ollen se, mitä me pidämme hyvänä asettuukin keskiöön sanan kasvatusta määrittelyn sijaan. Kasvatusta on vain sellainen toiminta, jonka voimme perustella tuottavan hyvää. Määritelmä syntyy siis hyvän ympärille. (Ikonen 2000.) Olennaista on, että opettaakseen hyvin opettajan on pohdittava mitä ”hyvyys” ja ”hyvä” ovat: ”Ratkaisevaa on verrata omaa opettamistaan siihen, mitä pitää hyvänä

opettamisena: opettajien täytyy suhteuttaa omat käytäntönsä siihen mitä on olla hyvä.” (Fancourt 2018.)

Kasvatus on kulttuurinen prosessi: se ei aina vaadi opettamista tai koulutusta lainkaan, vaan kasvatus on laajempi käsite. Opetuksen suhde kasvatukseen ja koulutukseen instituutiona on käytännöllinen ja käsitteellinen, mutta opettaminen ei ole sen synonyymi kuten ei koulutuskaan. (Carr 2000, 4.) Kasvatus on moraalinen tapahtuma jolla on suuri merkitys koulutetun elämään. Jos haluamme yhteiskunnan olevan sosiaalisesti oikeudenmukainen, on kasvatuksen, opettamisen ja koulutuksen pohdittava mitä sosiaalinen oikeudenmukaisuus on. Samasta syystä eettisten näkökulmien pitäisi olla ensisijaisia kun opetusta ja oppimista käsitellään. (Guyton 2000/2008, 108.)

Lääketieteen ja kirurgian tohtori Heikki Pälve puhuu artikkelissaan Etiikka ja professio (Pälve 2013) lääkärin professiosta. Samaten kuin lääkärin työssä, ovat vastuu ja luottamus osa myös opettajan professiota. Hyvään pyrkivän ammattietiikan on sisällettävä moraalista autonomiaa ja pysyttävä hyvän puolella myös lain salliessa muut ratkaisut. On selvää, että lakien ja ammattietiikan pitäisi aina olla sopusoinnussa, mutta ulkopuolinen sääntely ei ole ratkaisu ammattieettisen toiminnan vaalimiselle. (Pälve 2013, 13.) Onhan niin, että esimerkiksi natsivallan aikana laki olisi sallinut paljonkin moraalin vastaisia toimia, eikö niin? Opettajakunnan, siinä missä lääkärienkin, on siis kyettävä oman ammatillisen toimintansa sisällä vaalimaan hyviä käytäntöjä ja ammattiyhteisön moraalialia. Ulkopuoliset lain ja asetusten sekä rangaistusten avulla puuttumiset ovat vain äärimmäisiä keinoja. Vain sisäinen säätely voi taata ammattiryhmälle yleisen luottamuksen säilymisen ja näin pitää yllä ammattikunnan edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. (Ks. Pälve 2013, 13.)

Säätelyä vaikeuttaa kuitenkin opettajan autonominen asema. Kansainvälisestikin vertaillen opettajan autonomia on yhä Suomessa suuri. Monissa muissa maissa opettajien toimintaa tarkkaillaan yhä enemmän ja myös arvioidaan (Jouni Välijärvi 2017, 307). Esimerkiksi Iso-Britanniassa on hyvin vankka ja pitkälle kehitetty opettajien ammattitaidon valvontajärjestelmä, joka asettaa myös koulun johdolle paineita vaatia ja tarkkailla opettajakunnan opetustyötä. Valvontajärjestelmä kattaa niin yksilön, koulun kuin valtiollisen tasonkin. (Ofsted 2018, The evaluation of teaching in England.) Suomessa opettajan oikeus tehdä työtä tavallaan ja hänelle osoitettu luottamus sen suhteen, ettei meillä ole brittityylistä opettajien ammattitaitoon kohdistettua valvontajärjestelmää, on toisaalta suomalaisen koulun voimavara, toisaalta akilleen kantapäätä. Sisäisen säätelyn ja avoimen keskustelun

tarve olisi suuri, jos koulu organisaationa pyrkii olemaan oppiva organisaatio (Helakorpi 2010, 85).

Autonomian laajuus opettajan profession piirissä riippuu opetustyön toteuttamisen kontekstista. Lisäksi sen laajuus vaihtelee valtioiden sisällä ja valtioiden välillä. Autonomia riippuu siitä, miten opettajan työtä johdetaan niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin - ja myös kansainvälisesti. Kontekstista riippuvuus näyttäytyy hyvin monilla eri työn alueilla. Esimerkiksi oppilaiden taitojen testaukset ja niiden tulokset vaikuttavat opettajan profession statukseen. Samalla se vaikuttaa luottamukseen, jota opettajat professiotaan toteuttaessaan nauttivat. (Guerriero & Deligiannidi 2017, 25.) Avoimuus ja luottamus nousevat siis profession kannalta eittämättä tärkeiksi onnistuneen opettajantyön edellytyksiksi. Lisäksi hyvä opettaja osaa reflektoida ja on siis tietoinen toiminnastaan, ajatuksistaan ja tunteistaan. (Stenberg 2011, 41, 45.)

Kanadalaisessa yliopistossa vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan on todisteita siitä, että opettajat lähtevät koulutuksestaan kentälle töihin ilman selkeää käsitystä siitä, mitä heiltä odotetaan paitsi kollegiaalisesti, myös yhteiskunnan puolesta. Tämä taas ei tue yhteiskunnan, yhteisön, kansan ja opettajien välistä luottamusta ja on opiskelijoiden ”kiistaton heitteillejättö” (Maxwell 2017, 323). Mikäli samaa tapahtuu myös suomalaisessa yhteiskunnassa, heitteillejättö toteutuu aivan kaikkia osapuolia kohtaan. Opettajan tietoisuus omasta itsestään ja asemastaan ja tehtävästään yhteiskunnassa on olennainen osa opettajan professiota. Opetusalan ammattijärjestö OAJ on julkaissut opettajan etiikkaa koskevan säännösten. Sillä pyritään ohjaamaan opettajan työssä näkyviä eettisiä arvoja ja luomaan yhteistä arvopohjaa jolle opettajuus rakentuu.

3. Opettajan toimintaa ohjaavat periaatteet ja säännöt

3.1 Lait ja asetukset

Perusopetuslaki säätelee opettajan ja koulun toimintaa. Koulun perustehtäväksi laki esittää kasvattaa kansalaisia, jotka ovat paitsi saaneet riittävät tiedot ja taidot, joilla selvitä yhteiskunnassa ja kehittää itseään myös kykeneviä toimimaan ja omaavat terveen arvopohjan. (Perusopetuslaki 2§) Se, että koulun ”tuotteeksi” eli opetus- ja kasvatustyön tavoitteeksi on asetettu eettinen vastuukykyinen yhteiskunnan jäsenyys (Perusopetuslaki 2§) asettaa opettajalle väistämättä tarpeen hahmottaa oma eettinen arvopohjansa. Toinen opettajan toimintaa normittava yhteiskunnallinen rakenne on opetussuunnitelma.

Opetussuunnitelman perusteissakin esiin nostetaan lait ja normit, jotka opettajan ja koulun toimintaa säätelevät:

”Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat.” (Opetussuunnitelman perusteet 2016, s.9.)

On syytä huomioida, että perusopetuslain mukaan opetus on julkista. (Perusopetuslaki 19 §.)

Julkisuus siis on lainsäädännöllisesti opettajan työssä mukana, suljettujen ovien takana olemiseen ei ole perusteita vaan kaiken on kestettävä päivänvaloa, kuka tahansa voi tulla seuraamaan opetusta halutessaan. Katariina Stenberg kirjoittaa kuitenkin, että riippumatta siitä, onko luokan ovi auki vaiko kiinni, ”...opettajan ammatti on poliittinen ammatti” (Stenberg 2011, 53). Tällä hän tarkoittaa sitä, että koulu on osa yhteiskuntaa; koulu on instituutio, joka heijastelee yhteiskunnan rakenteita ja arvoja (Ibid).

Muita opettajan toimintaa määritteleviä lakeja perusopetuslain lisäksi ovat ainakin oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, lukiolaki, Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, laki ammatillisen koulutuksen järjestämisestä, sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, terveydenhuoltolaki, yhdenvertaisuuslaki ja hallintolaki. Hallintolaki asettaa erityiset reunaehdot sille, miten opettajan virkamiehenä ja opetustoimen hallintoelimenä on toimittava. Hallintolaki vaatii virkamieheltä muunmuassa tasapuolisuutta toiminnassaan, virka-aseman suoman vallan käyttämistä vain virantoimitukseen liittyviin asioihin, johdonmukaisuutta toiminnan ja tavoitteen saavuttamisen välillä ja asiallista kielenkäyttöä. Lisäksi siinä määrätään viranomaisen toiminnan julkisuudesta. (Hallintolaki 6.6.2003/434.) Lisäksi opettajiin sovelletaan luonnollisesti suomalaista rikoslakia kuten kaikkiin ihmisiin.

3.2 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma säätelee opetusta ja oppimista ja asettaa niille tavoitteet. Se ilmaisee mihin opetuksen tulisi pyrkiä, tavoitteet opettajan opetustyölle ja oppilaan oppimiselle. Opetussuunnitelma on kompromissien tulos, jota ovat olleet luomassa asiantuntijaryhmät ja virkamiehet. (Törmä 2003, 83-84.) Opetussuunnitelma on asiakirja, joka ohjaa opettajan työtä ja koulun toimintaa. Paikallisesti laadittava paikallinen opetussuunnitelma on osa ohjausjärjestelmää myös. Opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että (paikallinen) opetussuunnitelma ”on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä.” (OPS perusteet 2014) Lisäisin tähän että opetussuunnitelma on

strateginen, pedagoginen ja ideologinen, kuten tulemme havaitsemaan. Opetussuunnitelmassa viitataan koulua ja opetusta koskevaan lainsäädäntöön ja asetuksiin, kuten yhdenvertaisuuslakiin, perusopetuslakiin ja lastensuojelulakiin. Näin opetussuunnitelma nivoutuu tiukasti valtiolliseen yhteistoimintaa mahdollistamaan pyrkivään systeemiin.

Opetussuunnitelman perusteet pureutuu yhtäläillä kuin tietosisällön oppimiseen myös oppilaiden kasvuun ja kehitykseen.

”Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle.” (Opetussuunnitelman perusteet 2016, s.9.)

Opetussuunnitelma korostaa opettajan tehtävää niin tiedollisena kuin eettisenäkin kasvattajana. Eettisen kasvatuksen tehtävä on osa koulun kokonaistehtävää ja sen olisi läpäistävä kaikki oppiaineet. Näin ollen ihan jokaista opettajaa niin ala- kuin yläluokilla tai toisen asteen koulutuksessa tai missä tahansa täytyisi pitää moraalikasvattajana, sillä sitä kautta tuetaan opetussuunnitelman vaatimaa oppilaan kokonaisvaltaista persoonallisuuden kehitystä. (Tirri 2007, 79.) Vaikka Tirri viittaa opetussuunnitelmaan vuodelta 2004, sisältyvät samat vaatimukset yhä uuteen opetussuunnitelmaan OPS 2016.

Hyvänä esimerkkinä opetussuunnitelman arvopohjasta toimii katkelma perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista 2014. Tämä katkelma sisältyy kohtaan Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

”Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara.” (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

Katkelma liittyy opetussuunnitelman arvopohjan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä yksilön vapautta kannattavaan liberalismiin.

Opetussuunnitelmaa on arvosteltu siitä, että vaikka se nojautuu vahvasti tiettyyn ihmiskäsitykseen, sitä ei pohdita eikä tuoda julki, että näin on. Opetussuunnitelman kehityksessä on nähtävissä muutos uskonnollisen moraalikoodin väistymisestä kohti yksilökeskeistä etiikkaa. Opetussuunnitelman on nähty peittävän vallitsevia valtasuhteita ”näennäiseen demokratiaan”. Uskontoon pohjautuva kansalaiskasvatus on muuttunut vähitellen tavoitteeksi kasvattaa oppilaista yksilöitä, jotka itse muodostavat oman maailmankuvansa. Opetussuunnitelmaa on arvosteltu myös siitä, että se on kirjoitettu siten, että tulkinnanvara on lauseissa suuri ja tavoitteet vaativat auetakseen arvopohjan ymmärtämistä ja määrittelyä. Ihminen ei kuitenkaan elä tyhjiössä, edes opettaja, joten hän on aikaansa sidoksissa.

Arvovapaus ja demokratia näyttäytyvätkin tarkemmin tarkasteltuna näennäisyyksinä. (Ks. Törmä 2003, 85-86.)

Kari Uusikylä toteaa teoksessaan Hyvä, paha opettaja (2006), että lukio- ja peruskoululakiin sisältyneet sanat kuten ihmisyyys, eettisyys, sivistys ja hyvyys ovat termejä, jotka on helppo hyväksyä periaatteessa. Niiden todellinen merkitys kouluelämälle ratkaistaan jokaisessa koulussa ja jokaisessa opetustilanteessa koulun arjessa.”Jotta ne saisivat sisällön, niitä on pysähdyttävä pohtimaan käytännön työn ja arjen kannalta. Koulutyötä ohjaavien asiakirjojen ja lakien sisältämiä arvoja ei pidä ottaa itsestäänselvyksinä.” (Uusikylä 2006, 39, 41.)

3.3 Hyveistä eettiseen säännöstöön

Lakien ja asetusten sekä muiden normien lisäksi opettajalta ihmisenä ja persoonana edellytetään tiettyjä asioita. Opettajan hyveet ja oletettu arvopohja kumpuavat opettajuuden perinteestä (Spoof 2007, 18). Opetussuunnitelman perusteissa niille asetetaan tietyllä tapaa pohjaoletukset oppilaan saavutettavaksi asetettujen ominaisuuksien kautta:

”Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. [...] Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle.” (Opetussuunnitelman perusteet 2014, 15.)

Hyve käsittää yksilön hyväksi ominaisuuksiksi valikoidut piirteet. Sen voi todeta myös ilmaisevan ihmisen luonteen erinomaisuutta (Koponen 1998, 78–79.) Opettajan toiminnassa hyveet voidaan kuvata myös niiden tapojen kautta, joilla opettaja vastaa oppilaan tarpeeseen. Tällaisia hyveitä ovat esimerkiksi ystävällisyys, toivo, rehellisyys, vastuullisuus, kunnioitus ja erityisesti huomionarvoisena mielestäni ehdoton rakkaus. (Ks. Tirri 1999, 34; Clark 1995,27.) Ehdoton rakkaus on ammatillisuuden kontekstissa sitä, että opettajalla ei ole suosikkeja, vaan opettaja on sitoutunut toimimaan aivan jokaisen oppilaan parhaaksi. Oppilaan parhaan pohtiminen taas kiertyy jälleen opettajan ammattietiikkaan. (Tirri 1999, 34-35.) Opettajan on kuitenkin osattava käyttää myös intuitiotaan ja tunteitaan kouluympäristön eettisten pulmien edessä, puhutaan eettisestä sensitiivisyydestä. Opettaja on oppilaille esimerkki auktoriteettiasemansa vuoksi, ja joutuu pohtimaan moraalisia ratkaisujaan myös sen kautta, miten ne sopivat hänen persoonaansa ja omiin esikuviinsa. (Tirri 1999, 31-32.)

Aristoteleen hyve-etiikkaa suhteessa opettajan työhön ovat artikkelissaan Aristoteles ja pedagoginen etiikka (2007) käsitelleet Rauno Huttunen ja Leena

Kakkori. Artikkelin lähtökohtana kirjoittajat toteavat, että vaikka opettajan eettinen ohjeistus onkin kelvollinen luettelo opettajan ammattieettisistä velvollisuuksista, joita opettajan ei työssään kuulu loukata, on syytä pohtia myös hyveitä eli moraalisesti merkittäviä luonteenpiirteitä, joita opettaja työssään tarvitsee. Aristoteleen mukaan hyveet ovat ihmisen toiminnallisia ominaisuuksia joiden myötä onnellisen elämän saavuttaminen on mahdollista. Hyvä elämä taas on järjen ohjaamaa elämää ja järjellisyys toteutumiseen tarvitaan paitsi asianmukainen kasvatusturvallisuus myös valtiota turvaamaan tämän kasvatuksen edellytykset. (Huttunen & Kakkori 2007, 87-88.)

”Ollakseen hyveellinen ihmisen pitää olla asianmukaisesti kasvatettu ja koulutettu ja hänen täytyy toiminnassaan koko elämänsä ajan kehittää taipumuksiaan hyveellisiksi ja pyrkiä olemaan tekemättä pahaa tahallisesti tai tahattomasti.” (Huttunen & Kakkori 2007, 88.)

Aristoteleen hyveet jakautuvat intellektuaalisiin ja luonteen hyveisiin. Aristoteleen hyveiden taulukossa hyveet esitetään suhteessa kahteen paheeseen, joiden väliin kukin hyve asettuu. Opettajan ammatin kannalta olennaisia hyveitä ovat ystävällisyys, joka sisältää rehellisyyden ja hyvän itsetunnon. Hyveellinen ihminen ei kerskaa, ei ole yliherkkä eikä häpeämätön tai sen puoleen liian vaatimaton: hyveellinen ihminen on suurisieluinen ihminen. Hän ei ole sen enempää ilkeä kuin ylenpalttinenkaan. Suurisieluisuus, joka eittämättä olisi opettajalle eduksi ammatissaan, on Huttusen ja Kakkorin mukaan tavoiteltavaa, mutta harvinaista. (Huttunen & Kakkori 2007, 88-89.)

Vaikka etiikka on kontekstisidonnaista, voivat hyveet olla yleispäteviä ja universaalejakin. (Törmä 2003, 89.) Lähtökohtaisesti ne ovat kuitenkin kouluopetuksessa ”piiloisia”. Ne tulevat esiin koulun käytännöissä - tai sitten eivät tule. (Ks. Tirri, Kirsi 1999, 33.) Kasvatusturvallisuus on ”luonnollista”, sen olemukseen ei huomata syventyä. Kasvatusturvallisuuden luonnollisuudessa on se vaara, että se voidaan väärinymmärtää tai sitä voidaan myös väärinkäyttää. Kasvatusturvallisuudesta voidaan käyttää jonkin ideologian, hyödyn tai kasvattajan itsekkyyden välineenä tai vaihtoehtoisesti olettaa, että se vaan toteutuu, ihan itsellään ja huolehtimatta sen enempää. (Värri 2007, 70.)

Opettajan on siis tiedostettava, miten yhteiskunnan tapahtumat ja moraalihorisontti vaikuttavat hänen opetustyöhönsä. Opettajan on ymmärrettävä kasvatustyön kulttuurinen ja yhteiskunnallinen luonne. Kasvatusturvallisuus on sidoksissa aikansa vallitseviin käsityksiin, ideologioihin, aatteisiin ja valtasuhteisiin ja on täten yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti määrittyvää toimintaa. (Värri 2007, 70; Stenberg 2011, 55.) Opettajalta vaaditaan siis aikansa ymmärtämistä ja eritoten omien vaikuttimien tiedostamista. Erityisesti opettajalla on kuitenkin oltava moraalinen rohkeus muodostaa omat

kantansa ja arvostuksensa asioihin. (Ks. Hirsjärvi 1985, 77, 85.) Opettajat ovat yhteiskunnallisesti tärkein kasvatusta ammatillisesti toimeenpaneva taho. Tästä johtuen opettajakunnan moraaliset sidonnaisuudet vaikuttavat suuresti oppilaiden ja opiskelijoiden elämään (Guyton 2000/2008, 108).

Opettajain eettisen säännösten takana on Suomessa OAJ, Opetusalan ammattijärjestö. Opettajan etiikka ei perustu paktoon, kuten opetustyötä säätelevät lait, vaan sitoutumiseen sen arvoihin. Opettaja on tullut lähemmäksi oppilasta koulun ja yhteiskunnan muutoksen myötä, mutta opettajalla on silti valta-asema suhteessa oppilaaseen. Ja siten myös vastuu. Sisäistynyt eettisyys on tae siitä, että opettaja ei käytä valtaansa väärin. (OAJ 1998.) Opettajan eettisen säännösten sisäistäminen auttaa paitsi yksittäistä opettajaa myös opettajia ammattiryhmänä tiedostamaan mutta myös perustelemaan moraaliset kantansa. Hyveellinen ammattilainen on sellainen ihminen, joka sopisi esimerkiksi muille ammattinsa edustajille (Airaksinen 1993, 46). Lähes teksti kuin teksti, joka liittyy opettamiseen, toistaa kuitenkin tiettyä kaavaa. Opettamisen nähdään olevan altruistista. On kuitenkin olemassa myös toisenlainen motivaatio opettamiseen: opettaja joko palvelee oppilaitaan tai käyttää heitä. Opettajissa on olemassa pyhimyksiä ja vastapainoksi täysiä konnia. (Higgins 2010, 189.)

4. Opettajan etiikka aiempien tutkimusten valossa

4.1 Opettajan ammattietiikka

Ammatti määrää tietyltä osin yksilön päätöksiä. Ammattietiikan tehtävä on ymmärtää, mikä on ammatin tehtävä ja asema yhteiskunnassamme. Yhteiskunta tarvitsee ammatteja ylläpitämään oikeudenmukaisuutta ja järjestystä. Yhteiskunta kouluttaa ja valtuuttaa tietyt ihmiset toimimaan tietyissä ammateissa. Tästä asemasta seuraa, että ammatti tuottaa valtaa. Valtaa voi käyttää oman edun ajamiseen tai yhteisen hyvän eteen työskentelemiseen. (Airaksinen 1993, 20-21.) Jotta voisimme olettaa että opettajat ajavat ammatissaan yhteistä hyvää - siis kasvattavat hyviä kansalaisia - on oltava ammatin oma eettinen koodi ja sen avulla ammatillinen arvoideologia. (Airaksinen 1993, 23.)

”Vaikka ammattikäytäntöjä ohjataan lailla, asetuksilla ja muilla virallisilla määräyksillä, ammattietiikka ei perustu varsinaisesti pakkoon tai ulkopuoliseen kontrolliin. Ammattietiikka voidaan ymmärtää sekä yksilölliseksi että yhteisölliseksi. Yksilötasolla ammattilainen sitoutuu omiin ihanteisiinsa ja periaatteisiinsa, mistä muodostuu hänen ammattikäytäntönsä perusta. Yhteisötasolla ammattietiikka on jonkun ammattiryhmän tai työyhteisön yhteiseen sopimukseen perustuva ammatillisten arvojen ja periaatteiden kokonaisuus.” (Lindqvist 2003, 58-59.)

On mielestäni olennaista ymmärtää, että vaikka eettinen keskustelu on lakien laatimisen taustalla, niin ”eettinen keskustelu myös voi alkaa siitä, mihin laki lopettaa. Eettinen vastuu ei rajoitu juridiseen vastuuseen”. (Lindqvist 2003, 51-52.) On hyvin huolestuttavaa, jos opettajien kohdalla näemme heidän työtään ohjaavan ennen muuta lain. Sehän voisi olla tulkittavissa myös niin, että kaikki, mikä ei riko lakia on sallittua. Opettajan kohdalla - sen enempää kuin yksityisen ihmisenkään kohdalla - näin tuskin on hyväksi oikein tekemistä määritellä.

Ammattietiikka on siis yleiselle etiikalle alisteista. Ammattietiikka määrittelee ammattikunnan arvopohjan: suhde yhteiskuntaan ja eettinen koodisto määrittelevät ammattiryhmän etiikan. Ammattietiikan sijaan voisimmekin siis puhua ammatillisesta moraalista (Ks. Tirri 1999, 25.) Professionaalisen etiikan erottaminen moraalista ammatillisuudesta on Chris Higginsin (2011) mukaan kuitenkin olennaista. Moraalinen ammattilaisuus on hänen teoksessaan *The Good Life of Teaching: An Ethics of Professional Practice* sitä, että täytetään ammatin vaatimukset. Se on esimerkiksi rooliin kuuluvien velvollisuuksien täyttämistä. Opettajan ammattietiikka taas on sitä, että tunnistetaan yhteys elämän opettamisen ja hyvän elämän välillä. Olennaista on kysyä miksi opettaa -kysymyksen lisäksi miten minun pitäisi elää. Mikä on arvokkainta ja miten opettajuuteni yhdistää minut siihen arvokkaaseen? (Higgins 2011.)

Opettajan eettinen ohjeistus toimii ammattiryhmän eettisenä koodistona. Eettisten periaatteiden olemassaolo on yksi peruste myös ammatin professionaalisuudelle (Tirri 1999, 13). Profession olennainen osa on toki ammattisisällöllinen ammattitaito ohjata oppilaat toimimaan tehokkaasti elämän eri osa-alueilla: esimerkiksi terveyden, oppimisen, talouden, oikeuden alueilla. Mutta eettiset standardit ovat aivan yhtä tärkeitä, Bruce Maxwellin (2017) mukaan kuin saman kolikon toinen puoli. Yhteiskunta antaa profession haltijoille suhteellisen laajan autonomisuuden ja mahdollisuuden itsereflektioon, mutta vastavuoroisesti odottaa näiden toimivan tiettyjen eettisten standardien mukaisesti. (Maxwell 2017, 337-338.)

Keskustelun juuret ulottuvat länsimaisessa tieteenhistoriassamme antiikin aikoihin asti. Aristotelisen ajattelun mukaan hyveet ovat välttämätön osa onnellisuutta eikä ihmisen persoonallisuuden ominaisuuksia eroteta rationaalista ajattelusta. (Ks. esim. Tirri 1999, 30, 32.) Hyveiden ja arvojen valinta, joita koulu opettaa, ei ole itsestäänselvä valinta. Arja Liutta on väitöskirjassaan (2011) käsitellyt näkökulmia arvovalintoihin mm. moral basics -termin kautta. Non-expansive Character Education- eli NECE-teoreetikot puhuvat transkulttuurisista hyveistä, jotka toistuvat uskonnosta ja kulttuurista riippumatta. Näitä ovat mm. luotettavuus, rehellisyys, itsekunnioitus, vastuullisuus, totuudellisuus ja myötätunto. NECE:n näkökulma on, että koulujen tulisi keskittyä luonteenkasvatukseen juuri näihin moral basics -arvoihin. (Liutta 2011, 83; Kristjánsson 2002, 138.) Samalla NECE tähtää moraalisten terveiden tapojen korostamiseen abstraktin moraalipohdinnan sijaan. NECE:a on myös pidetty vastauksena aikamme ja yhteiskuntamme väitetyille moraalisen tilan rappeutumiselle. (Liutta 2011, 82.)

”Eettisyys [...] valjastaa opetuksen hyvän elämän palvelukseen”, toteaa Katariina Stenberg teoksessa Riittävän hyvä opettaja (2011). Stenbergin mukaan keskeistä opettajan eettisyyden tarkastelussa on se, mikä on opettajan henkilökohtainen ihmiskäsitys. Siksi opettajan on tiedostettava ns. eettiset sitoumuksensa, sillä niiden kautta hän voi hahmottaa oman tapansa nähdä oppilaidensa mahdollisuudet ja ominaisuudet. (Stenberg 2011, 12-13.) Moraalisubjektiksi, ratkaisuja tekeväksi olioksi kasvamisen ideaali on, että sekä yksilön hyvä että yhteiskunnan hyvä olisivat sopusoinnussa. Toisin sanoen kasvatus, joka on toimintaa yksilön sosiaalistamiseksi, uudistaisi ja kehittäisi demokratiaa yhteiskunnassa. (Värrin 2007, 71.) Kansanopetuksen keskiö on siirtynyt yhteisön ja yhteiskunnan suhteesta paljon yksilön ja talouden suhteeseen. Koulujakin pyritään valjastamaan ”kilpailukykyisten yksilöiden valmentamiseen”. Tässä opettajan etiikka mielestäni nousee tänä päivänä arvoonsa, on osattava harkita, nähdä kokonaisuus ja suhteellistaa sekä tuntea työnsä henkiset ulottuvuudet. Veli-Matti Värriin lause, että pedagogiikka

kaipaa myös ”runoutta ja näkemisen lahjaa” (Värri 2007, 3) on ehdottomasti pohtimisen ja huomion arvoinen. Opettajan on hyvä pitää arvossa myös kauneutta ja intuitiota. Kaarina Määttä ja Satu Uusiautti kuvaavat opettajuuden tätä puolta artikkelissaan *Pedagogical Love and Good Teacherhood* (2011) näin: ”Parhaimmillaan rakkaus on pyrkimystä saada aikaan kehitystä ja kasvua, oli rakkauden kohde sitten ihminen, taide, tiede, ideat tai luonto.” (Määttä&Uusiautti 2011, 32.) Rakkaus on positiivisen kasvun voimavara.

4.2 Eettisyys opettajan työssä

Eettisyys on olennainen osa opettajan työtä. Se on ollut sitä aina. (Ks. esim. Tirri 1999, 13.) Opettajan ammatin professionalisaation myötä erilaiset opettajien eettiset koodistot ovat yleistyneet ympäri maailman. Yli viidessäkymmenessä maassa opettajain yhdistykset, liitot ja vastaavat toimijat ovat laatineet virallisia opettajien eettisiä koodistoja. (Maxwell 2017, 325.) Suomessa opettajien eettisen koodiston takana on Opettajien ammattijärjestö OAJ. Terho Pursiainen kirjoittaa artikkelissaan *Sanoma opetuksessa: etiikan näkökulma* (2007) että opetuksessa välitetään oppilaille kahdenlaista viestiä. Toinen viesteistä on tiedon eli tarkemmin informaation (kirjoittajan huomio) välittämistä oppilaille. Opetettava tieto välitetään propositiiona, jolloin välitettävä sanoma on käsitettävissä olevaksi joko tosi tai epätosi. Toisena viestinä opetus välittää sanomaa. Sanomaa ovat arvot, normit, ihanteet ja muut viestit, joiden sisältöä ei voi käsitellä asteikolla tosi - epätosi. (Pursiainen 2007, 21.) Opetukseen sisältyy siis eettinen sanoma.

Robert J. Starrat on teoksessaan *Cultivating an Ethical School* (2012) nostanut esiin väitteen, että kouluissa tapahtuvan opetuksen ja oppimisen prosessi on aina paitsi intellektuaali älyllinen ja tiedollinen myös eettinen. Siksi myös koulun johdon täytyisi ymmärtää tämä: eettisesti toimiva koulu vaatii tietynlaista johtajuutta. Eettisesti tiedostava johtaminen taas tuottaa todellista eheyttä sekä opettamiseen että oppimiseen. Ilman eettistä pohjaa, joka juontaa koulun johdon taholta, opetus ja oppiminen eksyvät tieltään. (Starrat 2012, Preface.) Näin Starrat siirtää vastuuta yksittäiseltä opettajalta koulun johdolle. Starrat tiivistää myös, että puhuessaan [akateemisen] oppimisen eheydestä hän liittyy oppimisen itsensä ymmärtämiseen osaksi ympäröivää yhteiskuntaa siten, että sen kautta ihminen ymmärtää hyvyyden olevan olennainen osa ihmisyyttä (Starrat 2012, Preface).

Etiikka on lyhyesti ilmaisten arjen tapahtumiin reagoimista siten, että oikean ja väärän näkökohdat ovat keskiössä. Eettinen toiminta pyrkii hyvään ja oikeaan lopputulosta ajatellen. Moraali suhteutuu etiikkaan siten, että etiikka pohtii mikä on moraalisesti oikein tai väärin ihmisen toiminnassa. Toiminnan moraalisuus on usein

myös moniselitteistä. (Enlund & al 2013, 177.) Moraalilla tarkoitetaan siis esimerkiksi arvoja ja normeja, jotka omaksutaan tietyissä kulttuurisissa yhteyksissä noudatettavaksi käytännössä (Tirri 1999, 25). Moraalin ja etiikan käsitteiden välisen eron ympärillä käydyn keskustelun perusteella näiden välistä eroa on kuitenkin vaikea selkeärajaisesti tehdä. Monet käyttävätkin sanoja synonyymeinä. (Ks. esim. Tirri 1999, 26.)

Opettajan etiikka perustuu suomalaisessa yhteiskunnassa niihin arvoihin, joihin valtio on sitoutunut sekä yksilö- että ryhmätasolla. Liberaali länsimainen valtio on sitoutunut pitämään yllä oikeudenmukaisuutta. Valtion tasolla kyse on siitä, että valtio pitää yllä oikeudenmukaisuutta nimenomaan erilaisten tunnustusten välillä ja kesken; yksilön tai yhteisön tunnustuksellisuus ei saa johtaa syrjimiseen eikä siis myöskään suosimiseen. Suosiminen olisi positiivista syrjintää eli kaikkien muiden syrjimistä yhden suosimisen kautta. Oikeudenmukaisuus nähdään puolueettomuutena. (Pursiainen 2007, 21) Tässä päästään kuitenkin tasavertaisuuden ongelman äärelle: eikö kuitenkin ole oikein pyrkiä parantamaan heikommassa asemassa olevan asemaa? Pursiainen toteaa, että kilpailuoikeudenmukaisuuden mukaan kyllä, kunhan heidän asemansa ei mene muiden, paremmassa asemassa olleiden, ohi.

Valtiollinen moraalikäsiittää ne säännöt, joiden varassa valtiossa toimitaan siten, että voimme elää turvassa ja toiminta yhdessä on mahdollista. Valtiossa, joka ei ole tunnustuksellinen vaan liberaali, julkinen koulu on sitoutunut moraalisiin. Siitä, onko moraalikäsi opetettavissa esittää Pursiainen artikkelissaan väitteen, että moraalikäsi ei ole tietoa (informaatiota). Moraalikäsi on nimenomaan edellä mainittua sanomaa, etiikkaan liitettyjä arvoja ja normeja ja toimintatapoja, jotka ylläpitävät yhteiskunnallista luottamusta ja yhteistyön mahdollisuuksia. (Pursiainen 2007, 23-24.) Keskustelu moraalikäsi ei kuitenkaan pääty tähän, sillä käsitys siitä, mikä vaarantaa luottamuksen yhteiskunnassa tai yhteisössä ei ole yksiselitteistä. Moraalisista asioista voidaan siis olla eri mieltä sen tiedon ja kokemuksen varassa, mitä kullakin on. (Ks. Pursiainen 2007, 24.) Moraalikäsi voi ja on syytä keskustella. Moraalikäsi kasvatus on pakollinen osa oppisisältöä julkisessa koulussa kaikesta sisäisestä jännitteisyydestään huolimatta (Pursiainen 2007, 33).

Saila Poulter on artikkelissaan uskonnonopetuksen historiasta kuvannut sitä muutosta, miten uskonnon määrittelemä eettinen ajattelu heijastunut koulujen moraalikäsi kasvatukseen Suomessa 1900-luvun alusta tähän päivään. Se on määrittänyt ihanteellisen kansalaisen kuvaa. Poulter on tutkinut myös uskonnonopetuksen yhteiskunnallista tehtävää ja pohtinut artikkelissaan sen

muutosta ihanteellisen ihmiskuvan muutoksen rinnalla. Uskonnonopetuksen ihannekansalainen on muuttunut siveellisestä ja kristinuskon sisäistäneestä valtiokansalaisesta moninaisuutta arvostavaksi Katsomuksellisen yleissivistyksen saaneeksi maailmankansalaiseksi. (Poulter 2011.) Hän näkee uskonnonopetuksessa myös voimaa, jonka kautta eettisyys välittyy koulun opetukseen.

”Erilaisuuden kunnioittamisen, sitoutumisen ja lähimmäisen rakastamisen arvot muodostavat vahvistuvan yksilöpuheen rinnalle vastavoiman. Uskonnonopetus voikin parhaimmillaan toimia kriittisenä vastavoimana kansalaiskasvatuspuheelle, joka perustuu taloudellisten arvojen määrittämisen kuluttajakansalaisuuden erinomaisuuteen.” (Poulter 2011, 82.)

Artikkelissaan *The name of the rose: Inclusive values into action in teacher education* (2011) Tony Booth toteaa, että arvot ovat perustavanlaatuisia ohjenuoria ja kimmokkeita toimintaan. Ne sekä ohjaavat eteenpäin että määrittävät määränpäämme. Emme voi tietää, mitä olemme tehneet tai tekemässä ellemme ymmärrä tekojemme ja arvojemme suhdetta. Mikäli ajatellaan, että kasvatusta voitaisiin toteuttaa arvovapaasti, ajaututaan myös demoralisaatioon. Tämä termi sisältää sekä toiminnan ja moraalien eriytymisen toisistaan että merkityksen, ”sydämen”, irrottamisen tekemisestä. (Booth 2011, 308-309.) Arvovapaata opettajuutta kohti ei tästä näkökulmasta liene järkevää yhteiskunnassa yksilön eikä yhteisön kannalta pyrkiä.

4.3 Pedagoginen rakkaus

”Ainoa tie todellisen tiedon äärelle käy rakkauden ohjaamien tekojen kautta.” (Fromm, 1956, 31.)

Määttä ja Uusiautti nostavat opettajan tärkeimmäksi taidoksi pedagogisen rakkauden avulla tuoda esiin oppilaiden elämänilo. Yksi tapa käsitellä opettajan etiikkaa sisältyy termiin ”pedagoginen rakkaus”. Siihen pystyvällä opettajalla on Simo Skinnarin (2004) mukaan tiettyjä psyykkisiä ominaisuuksia kuten eettisyys ja esteettisyys. Skinnari käyttää myös nimitystä ”sydämen sivistys”. Korkein sivistysominaisuus on hänen mukaansa eettisyys. Eettisyyteen hän nivoo empaattisuuden, esteettisyyden ja totuudellisuuden ominaisuudet. Skinnarin mukaan sivistysominaisuuksissaan opettaja saattaa liukua liiallisuuksiin opettajana toimiessaan, mutta eettisyydessä ei. Opettajan eettisyys näyttäytyy välittämisenä. (Skinnari 2004, 163-164.) Pedagoginen rakkaus on vastaus ”virkamiesmäisen”, tieto- ja taitopainotteisen opettajan ammatinkuvalle. Pedagogista rakkautta osoittava opettaja näkee oppilaistaan jokaisen täydellisenä sinänsä, mutta siten, että oppilaassa on aina kehitykselle sijaa ja mahdollisuuksia. Hän pyrkii rakkaudellisesti tuomaan oppilaastaan esiin totuuden, kauneuden ja hyvyyden arvoja. Kyse on siis sekä itsen että toisen persoonan ainutlaatuisuuden kunnioittamisesta. (Skinnari 2004, 25-26.)

Pedagogista rakkautta käsittelee myös Sinikka Viskari (2003) tiivistäen, että keskeistä näyttäisi olevan toisten ihmisten kohtaaminen, heidän arvossa pitämisen ja eettisyys. (Viskari 2003, 163.) Stenberg nostaa oppilaiden todellisen kohtaamisen ja mahdollisuuksien näkemisen tärkeäksi osaksi opettajuutta, mutta toteaa myös, ettei se ole mahdollista ennen kuin opettaja on kohdannut itsensä. Tällä hän tarkoittaa omien arvojen ja ihmiskäsityksen hahmottamista sekä sen, mikä hänen käsityksensä on hyvästä elämästä. (Stenberg 2011, 15.)

Erityisen hyvänä pedagogisen rakkauden määritelmänä pidän Huttusen ja Kakkorin artikkelissaan Aristoteles ja pedagoginen etiikka (2007) esittämää määritelmää. Siinä opettaja ja oppilaan suhde kuvataan opettajan näkökulmasta professionaalisen ja kutsumuksellisen tunteena ja oppilaiden puolelta eräänlaisena yhteenkuuluvuuden tunteena:

”Pedagoginen rakkaus on arkipäiväinen professionaalinen ja kutsumuksellinen tunne, jota opettaja tuntee oppilaitaan kohtaan ketään syrjimättä. Pedagoginen rakkaus on se yksipuolinen opettajan puolelta tuleva tunneside, jonka päälle rakentuu tai voi rakentua pedagoginen ystävyys, jossa oppilaat kokevat pedagogisesti rakastavan opettajan omakseen.” (Huttunen & Kakkori 2007, 92.)

Oletuksena on, että opettaja tahtoo oppilailleen hyvää. Tämä kuitenkin on olemukseltaan hyvántahtoisuutta, ei rakkautta. Opettaja on subjekti, joka välittää oppilaistaan ja oppilaat ovat objekti, joista välitetään. Kyse on epäsymmetriasta. Samaten epätasa-arvoisuuden elementtinä voidaan nähdä kunnian jakautuminen: opettajan kunnia, kun hän saa palautetta työstään on alemman tason kunniaa kuin oppilaan kunnia omasta työstään. Opettaja-oppilas - suhteessa vallitsee tiedollinen ja juridinen epätasa-arvo sekä hyveiden suhteen niiden hallinnallinen epätasa-arvo. (Huttunen & Kakkori 2007, 92.)

Artikkelissa tuodaan siis selkeästi esille paitsi opettaja-oppilas -suhteeseen liittyvät hyveet ja arvot kuten ystävyys ja tasa-arvoinen kohtelu, myös se epätasa-arvo joka opettajan ja oppilaan välistä ystävyyssuhdetta aina leimaa niin kauan, kun opetussuhde on olemassa. Huttunen ja Kakkori tuovatkin pedagogisen rakkauden käsitteen rinnalle käsitteen pedagoginen ystävyys. (Ks. Huttunen & Kakkori 2007, 91-92.) Käsitteen valinnasta riippumatta pedagogisen rakkauden ja -ystävyyden ytimessä tuntuisi kuitenkin olevan opettajan merkitys oppilaan sisäisen maailman ymmärtämisen ja arvojen jäsentymisen opettajana tiedollisen aineksen opettamisen lisäksi. (Ks. Skinnari 2004, 27.)

Pedagoginen rakkaus voi kuulostaa uhrautuvaiselta, mutta Kaarina Määttä ja Satu Uusiautti liittävät sen yksinkertaisesti hyvään opettajuuteen. Sitä voidaan käsitellä

metodina tai asenteena opettajan työhön ja sellaisena se vaatii tietoista työskentelyä. Näin uhrautuvaisuus voi muuttua itsekkäiksi pyrkimyksiksi osoittaa, mitä tällä metodilla voidaan saada aikaiseksi, millaisia oppimistuloksia tästä voi seurata. Näin työskentely voi olla opettajalle palkitsevaa epäitsekkäistä lähtökohdista huolimatta. (Määttä & Uusiautti 2011, 35.) Määttä ja Uusiautti nostavat esiin myös opettajan ristiriitaisen ja haastavan aseman vaatimusten ja rajoitusten koulumaailmassa: kouluyhteisö määrittelee säännöt tunteiden näyttämiseksi, tunteet on näytettävä asiaankuuluvasti, ammattimaisesti. Emootioiden kieli on koulussa säädelyä ja säätely ja oikeat ja väärät tavat tuntea ovat usein opettajan stressin aihe. (Määttä & Uusiautti 2011, 36.)

Pedagoginen rakkaus näyttäytyy opettajan jonka avulla selviytyä myös vaikeista elämänvaiheista. Opettajalle tarjotaan tässä suuret saappaat:

“Hyvät opettajat toimivat esimerkkinä oppilaille myös silloin, kun tilanteet ovat hyvinkin vaikeita. Opettajien täytyy uskoa työhönsä ja pyrkimyksensä rakentaa huolehtiva ympäristö ja entistä humanimpi maailma.” (Määttä & Uusiautti 2011, 37.)

Erich Fromm on 1956 teoksessaan *The art of loving* kirjoittanut rakkaudesta ihmisyyden olennaisena osana muunmuassa näin: hoiva, vastuullisuus, kunnioitus ja tieto ovat kaikki toisistaan riippuvaisia. Ne ovat asenteiden rypäs, jotka voivat olla läsnä kypsässä ihmisessä. Kypsä ihminen haluaa vain sen, minkä eteen on tehnyt töitä. Hän on luopunut narsistisista unelmista, kaikkietävyydestä ja kaikkivoipaisuudesta. (Fromm 1956, 32.) Pedagogisen rakkauden metodin pohjalla tuntuu olevan ajatus siitä, että opettajan olisi oltava tällainen ”kypsä ihminen” ollakseen hyvä opettaja.

4.4 Paha opettaja

Oikeudenmukaisuuteen pyrkimistä voi pitää opettajan ominaisuuksista välttämättömimpänä. Se on ominaisuus, jota mikään muu ominaisuus ei pysty korvaamaan. (Uusikylä 2006, 88.) Suomalainen opettajan etiikkaan liittyvä tutkimus tuntuu keskittyvän opettajan etiikkaan sen osalta, miten sitä toteutetaan oikein. Eettiset dilemmat kuvaillaan yleensä erittäin korrektisti tai sen kautta, miten opettaja voi toimia oppilaan epäasiallisen käytöksen tai hyökkäävän asenteen kohdatessaan. Lähtökohtaisesti tutkimusten näkökulma on siis oppijassa ja opettajan positiivisessa toiminnassa tai toimintamahdollisuuksien rajallisuudessa.

Lasten mielenterveys, kouluhyvinvointi ja -pahoinvointi kouluissamme, kiusaaminen, syrjäytyminen, käytöshäiriöt - nämä sanat ovat meille tuttuja kouluihin liittyvästä keskustelusta. Jokainen näistä sanoista sisältää ihmisiä ja tunteita, kokemuksia,

surua. Kyse ei ole vain ilmiöstä vaan yksilöistä, lapsista ja nuorista. Kouluhyvinvointi ei ole pikkuseikka siinäkään mielessä, että aika ajoin saamme todistaa ympäri maailmaa tapahtuvia koulusurmia. Niiden taustalta löytyy aina yksittäisen oppilaan tarina. Koulusurmaajien taustasta löytyviä yhteisiä piirteitä tutkimusten mukaan ovat hylkääminen ja ulossulkeminen joukosta, koulukiusaamisen ja/tai -väkivallan kokeminen. (Kiilakoski 2009, 20.)

Yhtenä syynä lasten huonoon kouluhyvinvointiin on tuotu esiin lasten altistaminen liian kilpailulliselle koulujärjestelmälle. Se vaarantaa pahimmillaan heidän mielenterveytensä. (Uusikylä 2006, 45.) Kouluviihtyvyyttä tai sen puutetta on pyritty selittämään opettajan auktoriteettiaseman aiheuttamalla emotionaalisella välimatkalla. Tähän kuvioon oman näkökulmansa tuovat puheenvuorot, jossa kerrotaan, miten oppilaat kiusaavat opettajiaan koulussa eikä opettajilla ole välineitä pitää kuria. Lisäksi esillä keskusteluissa on yhä ongelmaisempien oppilaiden lisääntyminen luokissa. Oppilaiden oikeuksia painottava tapa ajatella luokan työrauhaa eikä ”kurinpitoa”, nähdään ristiriitaisena lähtökohtana. (Harinen & Halme 2012, 60-26.)

Kiusanhenki lapsen kengissä -teos (1994) nostaa koulukiusaamisen yhteydessä esiin lyhyesti myös kiusaavat opettajat. Tämä pieni väläys tähän näkökulmaan keskellä kirjaa toteaa, että ”opettaja voi vallankäytöllään alistaa oppilasta” (Harjunkoski&Harjunkoski 1997, 73). Lisäksi teoksessa todetaan, että opettajan vallankäyttöä on myös se, ettei anneta oppilaalle mahdollisuutta päästä eroon huonosta maineesta, jos sen on kerran hankkinut: kyse on siis leimaamisesta. (Harjunkoski&Harjunkoski 1997, 73.)

Kari Uusikylän teos ”Hyvä, paha opettaja” (2006) rikkoo edellistä vahvemmin teksteissä yleistä oppilaskeskeistä näkökulmaa ja onkin kokemukseni mukaan yhä poikkeuksellinen puheenvuoro opettajan etiikkaan liittyvän keskustelun kotimaisella kentällä. Uusikylä kirjoittaa, että paha opettaja saattaa nimitellä oppilaita, jakaa tuomioita, toimia sadistisesti ja sallia kiusaamisen. (Uusikylä 2006, 118–140.) Tämä on poikkeuksellinen näkökulma, mikä saattaisikin liittyä siihen, ettei tämänlaista opettajaa pidetä kuin äärimmäisenä poikkeustapauksena. Kuten edellä on tullut ilmi, opettajalla on kuitenkin eittämättä valtaa. Opettaja, kuten kuka tahansa, jolla valtaa on, voi käyttää valtaa oikein tai väärin.

”Vanhempi kollega neuvoi aikoinaan minua, nuorta opettajaa, etsimään oppilaistani heikot kohdat ja iskemään armottomasti niihin. Näin työni olisi helppoa, hän ennusti. On vaikea kuvitella törkeämpää ohjetta.” (Uusikylä 2006, 11.)

Uusikylän mukaan kouluopetus ei koskaan ole vain opetusta, vaan aina myös kasvatusta. Näin se vaikuttaa jokaisen lapsen minäkuvaan, tunne-elämään ja mielenterveyteen. (Uusikylä 2006, 41.) Jos ja kun kouluarjen merkitys on näin laaja myös yksilön, ei vain yhteiskunnan kannalta, vastuu opettajalla on suuri. Paha opettaja - viittaa tällä Uusikylän tapaan tekoon ja toimintaan, en ihmisen pysyvään ominaisuuteen - voi tehdä paljon pahaa, viiltää syvältä, rikkoa, musertaa ja lannistaa oppilasta oppijana ja ihmisenä. Opetusalan eettinen neuvottelukunta on julkaissut kannanoton opettajan taholta tapahtuvan kiusaamisen kitkemiseksi kymmenen vuotta sitten näillä sanoin:

“Koulujen tulisi kuvata omissa toimintakäsikirjoissaan tai vastaavissa toimintaa esittelevissä dokumentissa, miten koulu ennalta ehkäisee opettajien taholta tulevaa kiusaamista ja antaa selkeät toimintaohjeet, miten tulee menetellä jos tämän kaltainen ongelma esiintyy kouluyhteisössä.” (Opetusalan eettinen neuvottelukunta, kannanotot 8.12.2008)

Eettinen neuvottelukunta sysää siis kannanotossaan vastuun kouluille ja koulujen sisäiseen toimintaan mutta tunnustaa ja tunnistaa mahdollisuuden siihen, että opettaja onkin kiusaaja eikä lapsen suojelija kiusaamiselta.

Opettajan virkavelvollisuus on arvostella (nykyään: arvioida) oppilaittensa oppimistuloksia. Arvostelu ei ole ”viatonta”. (Vuorikoski 2003, 139.) Koulun arviointijärjestelmä ei ole irrallinen yhteiskunnasta. Se heijastaa sitä, mitä yhteiskuntamme arvostukset ovat. Mitä arvioidaan, sitä arvostetaan. Kyse on palkkiojärjestelmästä, jossa kannustetaan joko oppilaiden keskeiseen kilpailuun tai oman suorituksen optimoimiseen. (Korpinen 2013, 294.) Näin ollen oppilas saa koulusta tietoa siitä, mikä hänen arvonsa on yhteiskunnassa ja yksilönä. Ja tämän tiedon hänelle, hänen perheelleen ja läheisilleen ja myös ikätovereilleen eli yhteisölleen antaa opettaja.

Vuosina 2017-2018 opettajien väärinkäytökset ammatissaan olivat otsikoissa runsaasti. Samassa yhteydessä tuotiin esiin, että suomalaisesta koulujärjestelmästä puuttuu systemaattinen opetustoimen valvonta. Vain yksittäiset kantelut tuovat esiin opettajien epäasiallista toimintaa ammatissaan ja näin ollen tieto epäkohdista tulee esiin jälkeinpäin kun vahinko on jo tapahtunut. (Ks. esim Turun Sanomat 13.11.2017.) Opettajan epäasiallisessa toiminnassa on kuitenkin kyse kansainvälisesti tunnetusta ilmiöstä, joka äärimuodossaan saattaa olla systemaattista väkivaltaa, seksuaalista ahdistelua tai hyväksikäyttöä. Myös muualla maailmalla ”ei tieteellinen” -media on aiheen esiin nostajana vahvassa asemassa. Seksisuhteiden yllättävää yleisyyttä kuvaa esimerkiksi MailOnline-nettijulkaisu, jonka mukaan Iso-Britanniassa opetustyöstä hyllytettiin vuonna 2015 peräti 51 opettajaa tästä syystä (Crossley, Lucy 2.1.2016).

Suhteen epäasiallisuus on vanhempien opiskelijoiden kohdalla enemmän eettinen ja moraalinen kysymys kuin lakikysymys. 18-vuoden ikä ei poista epäasiallisuutta tästä suhteesta. Edes molemminpuolisesta seksuaalisesta suostumuksellisesta suhteesta (consensual sexual relations) oppilaan ja opettajan välillä ei katoa valtarakenne - mutta missä on oppilaan tai opiskelijan suoja?

“Opettajan ja oppilaan välisten yhteisymmärryksessä tapahtuvien seksuaalisten suhteiden ollessa kyseessä ongelmana on vallan tasapaino. Oppilaan iästä tai opettajan ja oppilaan välisestä ikäerosta riippumatta valta painottuu väistämättä opettajan puolelle. Aivan kuten meillä on seksuaalista häirintää koskevat lait työntekijöiden suojelemiseksi työnantajien epäasialliselta käytökseltä, tarvitsemme säännöt suojelemaan myös oppilaita.” (Kemper 2012.)

Vuoden 2017 loppupuolella toden teolla alkanut #Metoo-kampanja herättäneen ajatuksia juuri tästä puutteesta: koulu on opiskelijan työpaikka ja suhteet koulussa vaativat siis ammatillisuutta ja sen suomaa suojattua asemaa.

Inklusiivinen koulu, jossa jokaisella on paikkansa tasavertaisesti toisten joukossa ja jossa tuki tuodaan oppilaan luokse eikä oppilas tuen luokse, vaatii toimiakseen tiettyjä arvoja. Yhdenvertaisuus, reiluus ja oikeudenmukaisuus ovat inklusiivisia arvoja. Epätasa-arvoisuus, epäoikeudenmukaisuus ja epäreiluus ovat ulossulkemisen muotoja. Tasavertaisuus on sitä, että jokaista kohdellaan samanarvoisena ja kouluyhteisössä se estää oppilaiden hierarkkisen arvojärjestyksen muodostumisen. Tämän taas on lähdettävä koulun johdosta asti. Opettajakunnan arvot ovat Boothin mukaan siis vahvasti sidoksissa koulun johdon arvoihin. Jälleen päästään kasvatuksen kokonaisvaltaiseen olemukseen, jossa opettaja on osa järjestelmää. Näin voi olla myös ”pahan opettajan” kohdalla laita. (Booth 2011.)

Sándor Suplicz on unkarilainen psykologian alan tutkija, joka on tutkinut opettajuutta. Suplicz kirjoittaa, että tutkimusprojektit opettajiin liittyen keskittyvät useimmiten siihen, millainen opettaja on tehokas opettaja, opettamisen dokumentoitaviin ja mitattaviin tuloksiin tai vaihtoehtoisesti opettajan ideaaliin. Observoinnit, joilla opetustyötä tutkimuksellisesti tarkkaillaan, ovat puolestaan pieniä hetkiä, joihin havainnoijan läsnäolo aina väistämättä vaikuttaa. Hyvin harvat tutkimukset ovat käsitelleet aidosti oppilaiden kokemuksia opettajastaan vaikka oppilailla on se ensikäden tieto ja kokemus opettajien toiminnasta. (Suplicz 2011, 1.) Sándor Suplicz on artikkelissaan What makes a Teacher Bad? (2009) eritellyt niitä piirteitä, joilla opiskelijat ja oppilaat itse kuvailevat huonoa opettajaa. Piirteet ovat suurimmalta osin persoonallisia vikoja, kuten laiskuus, välinpitämättömyys tai arvaamattomuus mutta myös pedagogisia puutteita on listassa mukana. Suplicz

kirjoittaa kuitenkin huonon opettajan lisäksi myös opettajasta, joka toimii väärin, edellä mainitusta ”pahasta” opettajasta. Tällaista hän kuvaa moraalien puutteiden kautta. Huonokin opettaja voi tulla hyväksi, sillä persoonallisista paheista voi opetella pois, kuten laiskuudesta. Burnautista voi kuntoutua ja pedagogiset taidotkin voi oppia. Mutta moraaliset puutteet ovat usein pysyviä. (Suplicz 2009, 128-129.)

Mutta pohjimmiltaan kyse on siitä, että opettajasta tulee oppilailleen vihollinen, mikäli hän epäonnistuu toimimaan reilusti. Suplicz summaa, että mikäli opettaja on moraaliltaan puutteellinen, ei ole juuri mitään tehtävissä. Koko eettisen arvopohjan pitäisi muuttua, ja Suplicz toteaa sen olevan äärimmäisen epätodennäköistä ainakin ilman psykologin apua. Ja myös usein kohtalon oikku, mikäli niin tapahtuisi. Pahan opettajan tunnusmerkki on siis hänenkin mielestään opettajan persoonallinen etiikka. Lisäksi artikkelista löytyy jälleen koulun johdon ja koulutuksen vastuu: miten eettiseltä ajattelultaan puutteellinen tai persoonaltaan epävakaa ihminen voi selviytyä ensin opettajankoulutukseen ja sen jälkeen työhaastatteluista virkaan? (Suplicz 2009.) Suplicz muistuttaa myös, että tutkimuksensa mukaan toisinaan “[...] opettajat, joita oppilaat pitävät huonoina opettajina, ovat yleensä tilanteessa, joka on häidin tuskin siedettävä. Heidän epäonnistumistensa kenttä on koulu itsessään.” (Suplicz 2011, 12.) Opettaja saattaa siis olla sietämättömässä tilanteessa itsekin vihamielisten oppilaidensa keskellä. Useimmiten tilanne muodostuu nimenomaan persoonallisten syiden vuoksi haastavaksi, ei pedagogisten, mutta opettajalla itsellään on harvoin lainkaan käsitystä siitä, mikä on pielessä. Samasta syystä ”paha”, vihamieliseen ympäristöön ajautunut, opettaja ei kykene itsereflektioon eikä siten oman toimintansa korjaamiseen. (Suplicz 2011, 11-13.)

4.5 Institutionaalinen kaltoinkohtelu

Lapsen kaltoinkohtelun erilaisista määritelmistä hyvänä voidaan pitää World Health Organizationin määritelmää, jonka mukaisesti lasten kaltoinkohtelu on:

“Lasten kaltoinkohtelu on monenlaista ja -tyyppistä fyysistä ja/tai psyykkistä huonosti kohtelemista, seksuaalista hyväksikäyttöä, laiminlyöntiä tai välinpitämätöntä kohtelua tai kaupallista tai muuta hyväksikäyttöä, joka tuottaa todellista tai potentiaalista haittaa lapsen terveydelle, selviytymiselle, kehitykselle tai omanarvontunnolle sellaisessa yhteydessä, jossa aikuisella on vastuu-, luottamus- tai valtasuhde lapseen nähden.” (World Health Organization.)

Huomattavaa on, että määritelmä nostaa esiin huolenpidollisen tai vastuullisen suhteen, luottamuksellisen tai valtaan liittyvän suhteen. Jo tämä määritelmä kertoo meille, ettei tekijä usein olekaan vieras, vaan tuttu ihminen, lapsen lähipiirin jäsen. Joku, jolla on vastuu, velvollisuus tai valta olla osa lapsen tai nuoren arkipäivää. Artikkelissa *Behavioural Consequences of Child Abuse* (2013) todetaan, että

lapsuudenaikaisen kaltoinkohtelun on todettu maailmanlaajuisesti olevan yhteydessä koko elämänkaaren pituudelta sekä fyysiseen että psyykkiseen oireiluun ja pahoinvointiin. Oireilu ulottuu yksilöstä perheeseen ja yhteisöön. Usein lapsuudessa koettu pahoinpitely tai kaltoinkohtelu on yhteydessä myös myöhempään itsetuhoiseen käyttäytymiseen tai muuhun riskialttiiseen, rikolliseenkin, toimintaan. (Odhayani, Watson, Watson 2013.) Ei ole samantekevää, millaisia ovat lapsen ja nuoren institutionaaliset ihmiskontaktit, joilla on heihin auktoriteettiasema.

Instituutioissa, kuten lastenkodeissa ja kouluissa tapahtuvaa kaltoinkohtelua kutsutaan institutionaaliseksi kaltoinkohteluksi tai institutionaaliseksi väkivallaksi. Sitä on tutkittu erityisesti niissä maissa, joissa sisäoppilaitoskulttuuri on yhä voimakasta. Brittiläisen hyväksikäytön vastaisen organisaation nettisivuston kuvaus institutionaalista väkivallasta sisäoppilaitosympäristössä on samalla karu kuva ihmisyydestä sekä instituutioiden, koulujenkin, sokeudesta.

“Mikä tahansa suljettu ympäristö, jossa aikuiset voivat olla keskenään lasten kanssa, muodostuu väistämättä hyväksikäytön maaperäksi, mikäli pedofiili saa ujutettua itsensä osaksi henkilökuntaa. Niin ovelia ja manipulatiivisia tällaiset yksilöt ovat, että koulut, joissa henkilökunnan valintaprosessi ei ole riittävän tarkka, saattavat tahtomattaan ja väitän, että myös toisinaan tahallisesti, ottaa töihin seksuaalisen ahdistelijan.” (Abuse in School)

Institutionaalinen väkivalta voidaan jakaa kolmeen muotoon. Ensinnäkin se voi olla suoraa: se voi sisältää fyysistä, psyykkistä tai henkistä lapsen pahoinpitelyä tai laiminlyöntiä. Toiseksi institutionaalinen väkivalta voi olla joukko toimintatapoja, jotka ovat laitoksessa yleisesti käytössä ja hyväksytyjä, mutta paljastuvat kaltoinkohteluksi tai pahoipitelyksi. Esimerkiksi koulujen rangaistusmenetelmät voivat olla tällaisia. Kolmanneksi se voi olla systeemistä kaltoinkohtelua, jossa lapsen täytyy selviytyä järjestelmässä, jossa hänellä ei ole kykyjä pärjätä. (Barter 1997.)

Kansantajuisten hyväksikäyttöön ja kaltoinkohteluun liittyvien tiedonlähteiden määrä on Britanniassa ja Pohjois-Amerikassa niin runsas, että internet-hakukoneen ääressä asiaan pääsee nopeasti käsiksi. Esimerkiksi Britannian suurimpiin hyväksikäyttöön erikoistuneisiin lakitoimistoihin kuuluva Abuse Law on koonnut sivuilleen institutionaalisen hyväksikäytön yleisiä sisältöjä ja linkkejä yhdistyksiin ja säätiöihin sekä muihin auttaviin tahoihin. Kyseiset sisältölistaukset liittyvät sisäoppilaitoksiin. Niiden mukaan hyväksikäyttöprosessin ilmentymiä ovat jonkun tai joidenkin oppilaiden suosikiksi nostaminen lasten tai nuorten joukosta; erityishuomion antaminen siten, että lapsi tai nuori tuntee itsensä rakastetuksi ja erityiseksi. Tähän voivat liittyä kutsut yhteisiin kahdenkeskisiin tai pienen joukon

vapaamuotoisiin hetkiin, alkoholin ja muiden päihteiden tarjoaminen nuorille ja päihtyneen nuoren hyväksikäyttö, koulumatkoihin tai koulun/harrastuksen piirissä tehtyihin matkoihin ja siirtymiin liittyvät hyväksikäyttötilanteet tai aikuisen lapselle esittämät avunpyynnöt, joiden myötä lapsi tai nuori jää kahden auktoriteettiasemassa olevan aikuisen kanssa ja joutuu erilleen tovereistaan. (AbuseLaw.) On selvää, että jonkun suosikiksi nostaminen sisältää myös syrjityksi joutumisen kokemuksen jollekulle, jolloin esiin nousee yhdenvertaisuuden ja yhtäläisten oikeuksien kyseenalaistuminen.

Yhdysvalloissa kouluun kohdistuva kritiikki tuntuu olevan sallittua: koulun taholta tapahtuvan kaltoinkohtelun kohtaamiseen löytyy huoltajille neuvoja ja tietoa internetistä runsaasti. Samaten brittinettisivustoja aiheesta on helppo löytää. Ilmiön yleisyys onkin näissä maissa tunnustettu. Kaksikymmentä vuotta sitten tehdyn tutkimuksen mukaan puolet amerikkalaislapsista on kohdannut jossain koulupolkunsa vaiheessa emotionaalista tai fyysistä kaltoinkohtelua koulussaan työskentelevien viranhaltijoiden taholta. Yleensä kurinpidon nimissä. Tutkimukset paljastavat, että emotionaalisten ja fyysisten haitallisten vaikutusten lisäksi tämä kaltoinkohtelu rikkoo nuorten luottamusta juuri siihen instituutioon, jonka kuuluisi suojella ja rakentaa heidän uskoaan yhteiskunnallisiin (perustuslaillisiin) oikeuksiinsa. (Irwin, Hyman, Snook 1999.)

Institutionaalinen kaltoinkohtelu paljastaakin yhteiskunnallisia tasa-arvoiseen yhteiskuntaan kuuluvien periaatteiden vastaisia rakenteita. Yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan tytöt tulevat poikia todennäköisemmin seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi instituutioissa. Pojat kohtaavat helpommin fyysistä pahoinpitelyä tai laiminlyöntiä. On kuitenkin huomioitava, että tyttöjen herkkyyys kertoo seksuaalisesta hyväksikäytöstä on suurempi kuin poikien, mikä saattaa vaikuttaa tähän käsitykseen. (Malkovich-Fong 2010.) Yhdysvaltalais tutkimus nostaa esiin myös värillisen väestön kulttuurisen aseman yhtenä kaltoinkohtelun vakavasti ottamisen esteenä tai kertomisen esteenä sekä maskuliinisen kulttuurin pojille asettamat vaatimukset ja marginaalisten ryhmien, kuten vammaisten lasten ja nuorten kohonneen riskin joutua kaltoinkohdeksi. (Bernard 2016, 101-102.) Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät näiden tutkimusten mukaan toteudu ja kaltoinkohtelu paljastaa yksilön kohtaaman vääryyden kautta myös yleisempää vääryyttä.

Historia todistaa raa'asta ja systemaattisesta institutionaalista väkivallasta sisäoppilaitoksissa. Esimerkkinä Amerikan alkuperäiskansojen lasten pakottaminen sisäoppilaitoksiin, jossa he ”opiskelivat” surkealla ravinnolla surkeissa oloissa ja oppilaskuolleisuus oli suurta. Koulujen on jälkepäin todettu rikkoneen monia

lakeja ja erityisesti Ihmisoikeuksien julistusta. Kaltoinkohtelun historia, johon 100 000 intiaanilasta pakotettiin, on tuottanut kansanosalle paljon pitkäkestoisia seurauksia, muiden muassa lisääntynyt väkivaltaisuus, kohonneet itsemurhaluvut, päihteiden käyttö, kielen ja kulttuurin menetys. (Smith 2004, 91-92.) Ilmiö sinänsä ei siis ole lainkaan uusi. Sen näkeminen ja uskominen juuri tänään tuntuu silti olevan vaikeaa.

Kaltoinkohtelusta kertominen on monin tavoin ongelmallista. Iso-Britanniassa lastenkotiympäristössä tehdyn tutkimuksen mukaan lapset, jotka nostavat esiin institutionaalisen kaltoinkohtelun kohtaavat usein väitteitä siitä, että ovat itse provosoineet väkivaltatilanteen, ovat yliherkkiä ja reagoivat turhaan ja oikuttelevat tai heidän kokemustaan vähätellään muulla tavoin. Joskus jopa siten, että fyysisen yhteenoton katsotaan olevan opetus, jonka myötä lapsi tai nuori oppii pitämään puoliaan tai ”kovaksi”. Myös kollegoiden ja muiden ammattilaisten saattaa olla vaikea nostaa asia esiin, sillä he voivat pelätä oman maineensa tai oppilaitoksen tai muun instituution maineen puolesta. He voivat myös pelätä kollegansa kostoja tai työpaikan menetystä jos puuttuvat havaitsemaansa kaltoinkohteluun. Muita syitä puuttumatta jättämiseen ovat esimerkiksi pelko nuoren ihmisen leimaantumisesta, jos etenkin seksuaalisen väkivallan uhrina olo paljastuu - tai seksuaalisen väkivallan tekijänä olo yhtä lailla. (Barter 1997, 108-109.)

Yksi syy, miksi lapsuusiän ohittaneiden nuorten kohdalla kaltoinkohteluun jätetään puuttumatta on myös se, että ajatellaan nuorten olevan selvillä tekojensa seurauksista lapsia paremmin. Tai ajatellaan, että heidän kuuluu raportoida asiasta itse. Koska lisäksi nuorilla on tarve sulkea vanhempiaan ja huoltajiaan ulos joistain elämänalueistaan, saattavat uhrit jäädä tietymättömiin varsin suurelta osin. Nuorisokulttuuriin saattaa myös sisältyä kielimisen tuomittavuus: nuori, joka kertoo toisen asioista saattaa saada kantelijan ja petturin stigman. (Barter 2006, 109-110.) Lukiokulttuuri on myös hyvin vahvasti seksuaalisesti rajoitettua aluetta. Opettajat ovat rakenteellisesti oppilaitoksessa nonseksuaalisia olentoja, jolloin jokainen seksuaalinen suhde rikkoo paitsi tätä normia niin sillä on myös laajat seuraukset suhteessa auktoriteettiin ja valtaan. (Cavanagh 2007.)

Institutionaaliseen väkivaltaan liittyvässä kommunikaatiossa tuntuu lisäksi olevan yksi kaikkea keskustelua väistämättä haittaava piirre: kun institutionaalisen kaltoinkohtelun yhteydessä nostetaan esiin ammattilaisten asiakkaisiin kohdistama kaltoinkohtelu, on vastareaktio usein epäusko ja tapahtuneen kieltäminen. (Ks. Barter 2006, 106.) Pahimmillaan lapsi tai nuori, joka nostaa asian esiin tulee paitsi

sivuutetuksi kokemuksensa kanssa myös leimatuksi valehtelijaksi. (Ks. verkkosivu: Abuse In Schools.)

Suomessa institutionaalista kaltoinkohtelusta puhutaan julkisesti vähän. Hyvänä esimerkkinä toimikoon Lastensuojelun keskusliiton internet-sivuilla oleva artikkeli ”Lasten kaltoinkohtelu yhteiskuntamme tosiasia” (2015). Artikkelin pitäytyä täysin siinä näkökulmassa, että kaltoinkohtelu tapahtuu perheissä tai lapsen koulun ulkopuolisessa lähipiirissä ja ammattilaisten on se vain havaittava ja pyrittävä puuttumaan siihen tai ennaltaehkäisemään sitä. (Ks. Lindqvist, Marianne 2015) Lukemani suomalaisen kasvatustieteellisen kirjallisuuden perusteella institutionaalista väkivallasta puhuttaessa viitataan niissä etupäässä lasten toisiinsa käyttämään väkivaltaan ja väärinkäytöksiin lasten ja nuorten välillä, koulukiusaamiseen ja oppilaiden keskinäisiin tappeluihin. Tai vaihtoehtoisesti esiin nostetaan opettajan joutuminen oppilaidensa väkivaltaisen käytöksen kohteeksi ja tähän tilanteeseen liittyvät eettiset pulmat ja oikeat toimintatavat.

Kuitenkin auktoriteetilla, opettajalla tai johtoasemassa olevalla henkilöllä, on velvollisuus taata lapsille ja nuorille turvallinen kasvuympäristö. Suomessa asia on ilmaistu oppilaitosten kohdalla muun muassa näin: ”Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tulee laatia oppilaitokselle suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.” Tämä vaatimus sisältää tai sen ainakin pitäisi sisältää myös opetushenkilökunnan ja muiden auktoriteettien kaltoinkohtelulta suojaamisen velvoitteen. (Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuusopas 2016.) Huomionarvoista on myös, että liian vähän huomiota saaneen mutta yleisimmän lapsen kaltoinkohtelun muodon, henkisen tai fyysisen laiminlyönnin, ja aikuisiän väkivaltaisuuden ja elämänhallinnan ongelmien välille on myös löytymässä linkkejä. Yhtä lailla se, että kaltoinkohteltu lapsi on saanut jatko-opintonsa päätökseen ja saanut akateemisen tai ammatillisen tutkinnon suoritettua, toimii suojaavana tekijänä aikuisiän ongelmien ehkäisyssä. (Bland, Lambie, Best 2018, 9.) Lapsen saamalla kohtelulla on niin koulussa kuin kotonakin pitkän aikavälin vaikutuksia ja kenties ylisukupolvinen vaikutus.

4.6 Soraääniä tutkimuksen kentältä: sukupuolten välinen tasa-arvo ja rasismi

Opettajan etiikkaan liittyvästä keskustelusta löytyy myös ylläolevasta poikkeavia ääniä. Otan esiin kaksi mielestäni mielenkiintoista näkökulmaa, jotka eivät sellaisenaan sovi edellä esitettyihin kategorioihin. Tai tarkemmin sanoen, tuovat lisäväriä niihin. Lisäksi viivähdän tyttöjen ja poikien sukupuolittuneeseen kasvatukseen liittyvään keskusteluun Otan esiin sukupuolten välisen tasa-arvon ja

siihen liittyvien kulttuuristen totunnaisuuksien rikkomisen näkökulman ja rasistisen institutionaalisen väkivallan näkökulman.

Sukupuolten välinen tasa-arvoisuus kasvatuksellisessa mielessä on aika-ajoin esiin nostettu teema koulutuksen tutkimuksessa myös Suomessa. Tasa-arvoinen kohtelu on osa opettajan etiikkaa, joten se kuuluu aiheenani olevaan opettajan eettisyyteen liittyvään keskusteluun. Tyttöihin ja poikiin suunnatut erilaiset odotukset koulussa lienevät usein tiedostamattomiakin. Opetushallituksen mukaan opetustyössä tulisi pyrkiä siihen, että

”[s]ukupuolittetoisessa opetuksessa tunnistetaan sukupuolittavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä kyseenalaistetaan ja puretaan niitä sukupuolten tasa-arvoa rakentaen. Oppilaita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja lievitetään täten opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregaatiota. Käytännössä sukupuolittetoisuus näkyy siten, etteivät opetuksen ja ohjauksen käytännöt ylläpidä ja uusinna tyttöjen ja poikien jakoa erillisiin ryhmiin.” (Opetushallitus)

Sukupuolittetoisen opetuksen pyrkimyksen lisäksi koulussa on syytä kiinnittää huomiota yhä usein uusinnettavaan ”kiltin tytön” rooliin, joka asettaa tytöt vastuuseen koulun työrauhasta. Vastavuoerisesti pojille annetaan mahdollisuus ”villinpään” olemiseen. Molemmat stereotyyiat asettavat lapsille ja nuorille odotuksia heidän ulkoisen sukupuolensa perusteella. (Vuorikoski 2003, 141, 143-144.) Tasa-arvoa luodaan ja rikotaan myös puheessa. Tiina Teräs on artikkelissaan Kasvattajan puhe sukupuolittavana käytäntönä todennut, että jopa kehujen sisältö saattaa olla sukupuolittavaa ja tehdä eroa tyttöjen ja poikien välille ja peräänkuuluttaa artikkelinsa lopussa stereotyypioiden välittämisen tiedostamista (Teräs 199, 2012). Myös OECD:n raportissa (2015), jossa hahmotellaan erilaisia syitä poikien tyttöjä heikompaan opintomenestykseen, todetaan, että sukupuolten välinen tasa-arvoisuus koulutuksessa toteutuu vasta, kun sukupuolineutraalit arvot vallitsevat koulu yhteisössä ja yhteiskunnassa. (The ABC of Gender Equality in Education. Aptitude, Behaviour, Confidence 2015)

Sheila L. Cavanaghin *Sexing the Teacher: School Sex Scandals and Queer Pedagogies* -teos tuo institutionaalisen hyväksikäytön keskusteluun oman erilaisen näkökulmansa. Hän käsittelee teoksessa seksuaalista hyväksikäyttöä sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta kyseenalaistaen koko ilmiön lähtökohdat ja hiukan provokatiivisesti kuten sukupuolentutkijan (sexuality studies) odottaakin tekevän. Cavanagh nostaa kyseenalaiseksi myytin viattomasta valkoisesta lapsesta, jonka viattomuutta ja puhtautta meidän on suojeltava. Cavanaghin mukaan lapsi on länsimaisessa kulttuurissa jeesusmaisen puhdas ja viaton kun taas aikuinen tietää, millainen on oikea tapa olla seksuaalinen olento ja oikea tapa elää seksuaalisuhteessa. Se on heteroseksuaalinen parisuhde aikuisten kesken.

Aikuinen väestö toisintaa näin Cavanaghin mukaan ydinperhemallia ja reproduktion mallia. Kun sitten esimerkiksi nuoret leikkivät seksillä ja seksuaalisuudella ilman näitä tavoitteita, heteronormatiivisuus kärsii. Leikittelevä seksi ei sido pariskuntaa yhteen eikä tähtää perheen perustamiseen. Tutkimuksessa viitataan kouluista uutisoituihin opettaja-oppilas -seksiskandaaleihin ja nostetaan esiin niiden sukupuolittunut ilmentyminen: vaikka suurin osa seksiskandaaleihin sekaantuneista opettajista on miehiä, saavat harvat hyväksikäyttäjänaisopettajat suhteessa valtavasti enemmän huomiota mediassa. Sensaatiolehdistön opettajien hyväksikäyttötapausten uutisointi perustuu siis Cavanaghin mukaan käsitykseen lapsesta viattomana olentona ja tukee heteronormatiivista reproduktiivista ajattelua. Naisopettajan kohdalla tämä on kaksinkertainen tabu - taustalla on paitsi ammatin historia ja ideologia myös sukupuoli: naisen kohdalla seksuaalisuus suhteessa lapseen on vielä isompi kuilu, sillä naisen seksuaalisuus on ollut tabu jo sinänsä. Lisäksi opettajuus professiona vaatii aseksuaalisuutta. (Cavanagh 2007.)

Toisena soraäänenä nostan esiin instituutioissa ilmenevän rasistisen väkivallan tutkimuksen. USA:n ja Britannian kouluissa tapahtuva tummaihoisten lasten kohtaama rasismi, hyväksikäyttö ja väkivaltainen kohtelu tulee esiin monissa, etenkin epävirallisissa yhteyksissä, vahvasti.

Yhdysvalloissa kansalliset "Kids count" -tilastot (Annie E. Casey Foundation) ovat raakaa luettavaa. Köyhyys ja huono-osaisuus koskettaa tummaihoista kansanosaa sekä alkuperäiskansaa suurella yliedustuksella. Vaikka tummaihoisten lasten yliedustus sosiaalipalveluiden piirissä ja väkivaltatilastoissa on selitettävissä myös suhteellisesti suuremmalla tummaihoisen kansanosan köyhyydellä ja työttömyydellä ja muilla yhteiskunnallisilla riskitekijöillä, on yhdeksi syyksi nostettu institutionaalinen nimenomaan tummaihoisiin lapsiin kohdistuva kaltoinkohtelu muualla kuin kodeissa: rasistinen institutionaalinen väkivalta. (Ks. Dettlaff 2014, 159;) Asia on kiistanalainen. Opettajan taholta koettu institutionaalinen rasismi on liitetty tutkimuksissa myös BME (Black and Minority Ethnic) oppilaiden matalaan sitoutumiseen koulunkäyntiin. (Butler-Barnes, Cook, Leath, 2018.) Lienee kuitenkin vaikea sanoa, onko heikko sitoutuminen rasismin syy vai seuraus ja kuinka paljon mahdollisuuksia tummaihoisella kansanosalla on asiasta raportoida ja käyttää palveluita.

Lontoossa korkeakouluopiskelijoiden kokemuksista koottu raportti kertoo, että BME opiskelijat kokevat rasistiseksi sekä opetussuunnitelman, tutkimuksen kaanonin, luennoinnin lähtökohdat että keskustelukäytännöt. He kokivat työskentelytavat luokassa diskriminoiviksi esimerkiksi sen suhteen, kuka saa ohjausta kuka ei. He

kohtaavat luokassa rasistisia ja kolonialistisia kommentteja sekä opettajilta että opiskelijatovereiltaan. Ja olivat heikommassa asemassa tukitoimia tarvitessaan joko itsevarmuuden puutteen tai asenneilmaston vuoksi. (Degrees of Racism: Attainment Gap Report Summary) Raportin mukaan oppilaitos ei ole ollut tasa-arvoinen paikka vaan kasvatus ja koulutus on rasistisesti arvottunutta. Yhtenä institutionaalisen kaltoinkohtelun muotona tai arvolähtökohtana voidaan siis esiin nostaa etnisen tasa-arvoisuuden puuttuminen.

5. Opettajan eettisen säännösten esittely

5.1 Opettajan eettiset periaatteet

Luvussa neljä käsittelemieni tutkimusten mukaan opettajan toiminnan eettisyys tuntuu olevan opetustyön onnistumisen kannalta oleellista ellei jopa välttämätöntä. Silti opettajan työn avoin eettinen pohdinta on usein melko vähäistä. Ehkä taustalla on ajatus työn eettisyyden itsestäänselvydestä ja kansanperinteen tavoin kansan keskuudessa kulkeva usko opettajakuntaan ja sen oikeamielisyyteen? Opetusalan ammattijärjestö OAJ on kuitenkin laatinut opettajan eettisen säännösten. Opettaja ammatin kehittyminen professioksi on vaatinut eettiset säännöt (Tirri, 13.). Säännösten alussa opettajan ammattietiikkaa käsittelevän tekstissä kuvaillaan opettajan professiota näin:

”Opettajan ammatti perustuu siihen, että asiantuntijoille on yhteiskunnassa annettu erityistehtävä, johon heidät valmennetaan sen edellyttämällä korkeatasoisella koulutuksella. Ammatti edellyttää, että tehtävään valitut edustajat toimivat työssään korkeaa ammattietiikkaa noudattaen ja että yhteiskunta voi luottaa ammatin edustajien toimivan eettisesti ammatin kaikissa, usein myös vaikeasti määriteltävissä ja nopeaa päätöksentekoa vaativissa tilanteissa. Yhteiskunnan tulee voida luottaa ammatin edustajien korkeaan ammattitaitoon. Ammatillisen toiminnan vastuullisuus perustuu yhtäältä tietoon ja ammattitaitoon sekä toisaalta työn arvo- ja normipohjaan. Kumpaakaan ei voida korvata toisella. Huonoa ammattitaitoa ei voi kompensoida hyvillä eettisillä periaatteilla eikä päinvastoin.” (OAJ)

Hyvä ammattietiikka nähdään opettajan työn resurssina, joka ohjaa suhdetta niin työhön ja vastuuseen kuin vuorovaikutukseenkin. Opettajan eettiset periaatteet on tiivistetty viiden otsikon alle: opettaja ja oppilas, opettajan suhde työhönsä, opettaja ja kollegat, opettaja itse ja opettajan suhde yhteiskuntaan (OAJ). Lisäksi opettajan ammattietiikkaa vaalimaan ja ohjaamaan opettajan moraalista toimintaa työssään on vuonna 2017 julkistettu Comeniuksen vala. Sen tarkoitus on lääketieteen harjoittajien Hippokrateen valan tyyliin asettaa opettaja vannomaan tietyt lupaukset, joita sitoutuu henkilökohtaisesti noudattamaan työssään. Comeniuksen vala tiivistää opettajan eettiset ohjeet valaksi, jonka ammattilaisen on tarkoitus vannota. Valassa puhutaan opettajan oikeudenmukaisuudesta ja pyrkimyksestä hyvään, mutta korostetaan myös opettajan velvoitetta suojella oppilaiden ja opiskelijoiden koskemattomuutta ja yksityisyyttä: ”En paljasta enkä levitä minulle luottamuksellisesti uskottuja tietoja. Kunnioitan lasten ja nuorten yksityisyyttä ja suojaan heidän oikeuttaan henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen.” (Ks. Opettajan vala, OAJ 2017.)

Opettaja ja oppilas. Tämän eettisen periaatteen lähtökohtana on oppilas ainutkertaisena ihmisenä, jota hän kohtelee inhimillisesti ja oikeudenmukaisesti. Jotta tämä voisi opettajalta onnistua, vaaditaan oppilaan oikeuksien tuntemusta. Opettajan on tärkeää muistaa tahdikkaus ja kunnioittaminen oppilaan persoonaa ja

asioita käsiteltäessä. Opettajan on suojeltava heikommassa asemassa olevia oppilaita siten, että hyväksikäyttöä tai kiusaamista ei sallita. Yhteistyön ja vastuun kantamisen vaatimus on eettisen periaatteen viimeinen kohta.

Opettaja ja kollegat sekä opettajan suhde työhönsä ja itseensä. Näiden eettisten periaatteiden pohjimmainen sanoma on oman ammatin arvostaminen. Kun opettaja arvostaa itseään ja työtään, hän arvostaa myös muita ammattikuntansa jäseniä. Autonomian ja työyhteisön välinen tasapaino haetaan rakentavasta yhteistyöstä ja omien voimavarojen hyödyntämisestä. Kuitenkin opettajan on hyväksyttävä erilaisuus myös työyhteisössä ammattikunnan kesken ja pyrittävä keskinäiseen avunantoon. Kehittämällä työtään ja refleктоimalla toimintaansa opettaja toimii joustavasti ja itseään korjaavasti työssään ja yhteisössään. Työyhteisön reiluuteen ja oikeudenmukaisuuteen on myös voitava luottaa. Opettaja on sitoutunut professionsa normeihin ja etiikkaan. Opettajan työssä on toimittava kuitenkin omalla persoonalla. Siksi omaa itseä täytyy hoitaa, kuunnella ja kehittää jatkuvasti. On tärkeää, että opettajalla on mahdollisuus yksityisyyteen.

Opettajan suhde yhteiskuntaan on vallan kohteen ja vallan välineenä toimimisen yhdistelmä. Opettajaan kohdistetaan odotuksia, opetukseen jaetaan resursseja, opettaja on yhteistyössä sekä yksityisten kotien ja perheiden että yhteiskunnan ja yhteisön kanssa. Lisään tähän sen, että eettisiin periaatteisiin ei ole kirjattu esiin ennemmin tässä tutkielmassa käsiteltyä yhteiskunnan ideologiaa ja arvopohjaa, jonka välikappaleena opettaja toimii. Mutta arvopohja, joka seuraavaksi esitellään tuo sen esiin kyllä selkeästi.

5.2 Opettajan eettisten periaatteiden taustalla olevat arvot ja sopimukset

Demokratia tarkoittaa uskoa vapauteen ja yhdenvertaisuuteen ihmisten kesken tai systeemiä, joka perustuu tähän uskoon, [...]” (English Dictionary).

Eettisten periaatteiden taustalla vaikuttava ihmiskäsitys paljastuu opettajien eettiseen säännöstöön valittujen arvojen kautta. Eksplisiittisesti näkyviin nostetut arvot ovat ihmisarvo, totuudellisuus, oikeudenmukaisuus ja vapaus. (OAJ) Niiden kautta hahmottuu kuitenkin suurempi kokonaisuus: demokraattisia arvoja kantava maailmankuva.

Ihmisarvolla viitataan opettajan eettisissä periaatteissa siihen, ettei ihmisen arvo määräydy minkään ulkoisen, kykyihin liittyvän tai sosiaalisen tai muun vastaavan ominaisuuden mukaisesti, vaan jokaisella on yhtä suuri itseisarvoinen arvo ihmisenä. Opettajan vastuulla kasvattajana ohjata oppilastaan antamalla esimerkki totuudellisesta vuorovaikutuksesta ja asioihin suhtautumisesta. Opettaja on

rehellinen ja keskusteleva sekä totuutta etsivä. Oikeudenmukaisuuden vaatimus estää opettajaa pitämästä suosikkeja tai syrjimästä ketään ja siihen sisältyy jokaisen oikeus tulla kuulluksi. Oikeudenmukaisuus tulee näkyä myös opettajan oppilasarvioinnissa. Oikeudenmukaisuuden periaate liittyy niin ryhmien kuin yksilönkin kohtaamiseen, luokassa ja työyhteisössä. Opettajan vapaus ja vastuu kiertyvät yhteen: toisaalta opettajalla on vapaus omaan arvomaailmaansa kuten jokaisella, toisaalta hänellä on perustehtävänsä hoitamiseen liittyvän normiston ja lainsäädännön tuottamat rajat sille, miten hän voi arvomaailmaansa työssään tuoda ilmi. Vapaus liittyy kuitenkin myös ihmisarvoon. Vapaus ei ole ilman vastuuta muiden edellä lueteltujen arvojen mukaista.

Opettajan eettisten sääntöjen taustalla olevien arvojen pohjalta löytyy YK:n ihmisoikeuksien julistus. Sen perusajatus on, että ihmisoikeudet ovat universaaleja, luovuttamattomia, yhteydessä toisiinsa ja perustavanlaatuisia (Ks. esim. Suomen YK-liitto). Taustalta löytyy myös lasten Lapsen oikeuksien sopimus, joka vaatii myös opettajan soveltuvuutta ja toiminnan valvontaa:

“Sopimusvaltiot takaavat, että lasten huolenpidosta ja suojelusta vastaavat laitokset ja palvelut noudattavat toimivaltaisten viranomaisten antamia määräyksiä, jotka koskevat erityisesti turvallisuutta, terveyttä, henkilökunnan määrää ja soveltuvuutta sekä henkilökunnan riittävää valvontaa.” (Unicef, Lapsen oikeuksien sopimus.)

Demokratia on yhteydessä elämäntapaan, kulttuuriin ja johtamistyyliin. Se sisältää ja kannattelee arvoja, kuten rakkaus, kunnioitus, yhdenvertaisuus, osallisuus, sovittaminen, väkivallasta pidättäytyminen, ihmisarvo, vapaus, suvaitsevaisuus, vakaumuksen- ja sananvapaus, poliittinen moniäänisyys, lakien noudattaminen ja solidaarisuus. Yleistykseenä voi sanoa, että demokratia on jokaista koskeva vapaus ilmaista ajatuksia ja ideoita. Koulutuksen rooli demokratian ymmärtämisessä ja demokraattisen elämäntavan tuottamisessa on suuri. Jotta koulutus voisi menestyksellisesti hoitaa tämän tehtävänsä, olisi koulujen ilmapiirin oltava demokraattinen. (Karakuş 2017, 787.) Näin ollen opettajan ammattieettinen säännöstö on osa kulttuuriamme, yhteiskuntamme poliittista järjestystä ja siis maailmankuvaamme. Opettaja, koulu, koulutusjärjestelmä - opettajan professio on yhteiskunnan ja ideologian palveluksessa.

6. Media tiedon jakajana - nettikeskustelujen kasvottomuus

Entinen Iltalehden toimittaja A-P Pietilä toteaa teoksessaan Uutisista viihdettä, viihteestä uutisia (2007), että julkisuus on ovi menestykseen ja tie kadotukseen. Julkisuus on tuote, joka voidaan myydä ja ostaa. Media on julkisuuden takana. Julkisuus on epäreilua ja sen välittämä todellisuus on ristiriitoja täynnä. Pietilän mukaan toimittajien asioiden vääristelyn taito on sellainen, ettei valehtelusyytös osu heihin, toimittajan valehtelu on taitavaa faktan ja fiktion sekoittelua. Tässä tutkielmassa aineisto on kerätty (uutis)mediasta, jolloin on syytä perehtyä tähän tekstilajiin ja toimintatapaan sekä sen vaikuttamiin hiukan. (Pietilä 2007, 9-10)

Uutinen on juttutyyppi tai journalistinen genre. Muutoksia juttutyypin maailmassa on tapahtunut, mutta lähtökohtaisesti toimittajan perusammattitaitoon kuuluu osata kirjoittaa uutinen uutisen muotoon: tiivistää olennainen ingressiin ja olla objektiivinen. Kuitenkin viimeisten vuosikymmenten aikana kaupallistuva uutisointi on kyseenalaistanut objektiivisuuspyrkimyksen. Journalismin tutkimuksessa käytetään sanaa tabloidisaatio, eli iltalehtimäisen sensaatiouutisoinnin tulo myös muihin tiedotusvälineisiin. Subjektiiviset kiinnostavuusaspektit ovat nousseet uutisiin. Samalla uutisen juttutyypinormit ovat alkaneet hajota. (Pietilä 2012, 594-596.) Perinteinen objektiivisuuskäsitys on kärsinyt eräänlaisen inflaation (Lehtinen, A. 2014).

Uutisia on kaikkialla. Sitä, mitä on kaikkialla, ihmiset eivät yleensä juurikaan pistä edes merkille. (Lehtonen 1996, 13.) Kuluttaja kuitenkin tunnistaa mainonnan ja median tekstilajin aiemman kokemuksensa valossa (Tarasti 2012, 653). Uutisetkin ovat siis kuluttajille suunnattuja tuotteita. Entinen Iltalehden toimittaja A-P Pietilä kuvailee, että uutiset ovat ”tarkan reseptin mukaan valmistettuja tuotteita” ja “[...] yksinkertaistuksia ja kärjistyksiä, jotka paketoidaan draaman keinoin kiinnostaviin otsikoihin.” (Pietilä 2007, 10.) Monimutkaiseksi käyneessä maailmassa vastuu uutisen sanoman sisällöstä on lopulta vastaanottajalla. Puhe tiedotusvälineistä on muuttunut puheeksi mediasta (ibid.). Tämäkin muutos termien käytössä sisältää myös sisällöllisen muutoksen: sana tiedotus viittaa sisällöllisesti tiedon jakamiseen ja siis objektiivisuuteen - ainakin periaatteessa - media ei.

Aktiivinen kansalainen seuraa uutisia. Uutisia seuraamalla ihminen hankkii tietoa ympäröivästä yhteiskunnasta. Tiedon lisäksi median tuotteet ovat viihde ja julkisuus. Asialle ja viihteelle yhteistä on, että ne kertovat usein ihmisistä. Yleisö - lukeva, kuunteleva tai katseleva - samaistuu, muistelee ja vertailee omiin kokemuksiinsa sitä, mitä media välittää. Julkisuus taas on tuotannontekijä, ihan kuten raaka-aineet ja pääomakin. (Pietilä 2007, 11, 19.) Mediasta on tullut liiketoimintaa.

Tiedonvälityksellä myydään ja tehdään rahaa. Journalismilla tuotetaan sisältöä kansalaisten elämään. Tämän myötä toimittajuus on muuttunut myös. Puhutaan uutisteollisuudesta. (Pietilä 2007, 12, 19.)

Samassa yhteydessä netissä julkaistujen uutisten kanssa kulkevat niihin liittyvät keskustelut. Nimimerkillä tai täysin nimettöminä käydyillä keskusteluilla on oma ominaislaatunsa. Yhdysvaltalaisyliopistossa 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan uutisten raivokas kommentointi (flaming) oli viisinkertaisesti yleisempää anonyymeilla palstoilla kuin silloin, jos kommentoijia vaadittiin käyttämään omaa nimeään. Moderoinnin todettiin kuitenkin vähentävän raivokasta kommentointia merkittävästi. Omilla nimillään esiintyvät kommentoijat eivät myöskään provosoituneet tutkimuksen mukaan yhtä helposti mukaan raivoamiseen kuin nimettömät kommentoijat. Kommentoinnin määrään oman nimen käyttämisellä ei kuitenkaan näyttänyt olevan tutkimuksen mukaan vaikutusta, ainoastaan laatuun. (Mungeam 2011, 31-32.)

7. Tutkimuksen kulku ja tutkimusmenetelmät

7.1 Laadullinen tutkimus, mitä se on?

Kun pohdin, miten lähestyisin aineistoani sähköisessä mediassa eli käytännössä internetin pohjattomassa informaatiomeressä, oli selvää, etten voisi etsiä enkä etenäkään löytää *_kaikkea_* aineistoa, joka aiheestani olisi saatavilla. Oli nopeasti selvää, etten voisi tehdä aiheesta määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta, sillä aineiston valikointiin ei ole tarjolla objektiivista tapaa. Kvantitatiivisen tutkimuksen kautta olisin kenties voinut saada näkyviin vallitsevia näkemyksiä opettajan etiikasta ja profession liitetyistä vaatimuksista ja siten kuvata sitä painetta, mikä opettajalle ammatin harjoittajana asetetaan yhteiskunnassa. Laadullisen tutkimuksen traditioon kuuluvan fenomenografisen tutkimuksen tuloksena en tule saamaan esiin luotettavasti ilmiön painopisteitä, vaan erilaisten käsitysten kentän ja niiden muodostaman kokonaisuuden. Laadullinen tutkimus vastaa tarvetta, kun tutkija on kiinnostunut tapahtumien tai ilmiöiden rakenteista, ei niinkään jakautumisesta ja kun tutkittavana on luonnollinen tilanne eikä koejärjestelyin järjestettävissä oleva tilanne (Metsämuuronen 2008, 14).

Tutkimuksen on valitsemallani metodologialla vaikea vastata kysymykseen miksi. Sosiaalitieteiden professori Pertti Töttö on todennut tästä näin:

”Laadullinen tutkimus ei pysty vastaamaan kysymykseen miksi: syy-seuraus-suhteen todentamiseen tarvitaan aina tietoa ilmiöiden korrelaatiosta, ja sitä taas ei voi todeta ilman määrällistä tutkimusta. Niinpä jos määrälliset menetelmät unohdetaan, samalla hylätään kaikki syitä koskevat kysymykset” (Ylioppilaslehti 2000).

Näistä ominaisuuksista huolimatta tai niistä johtuen tutkimukseni opettajan etiikasta kiinnittyy laadullisen tutkimuksen traditioon. Syy-seuraus -suhteetkin ovat kuitenkin näkemykseni mukaan tietyllä tapaa läsnä ideologian tasolla: tutkimuksen teoreettinen viitekehys toimii merkityskenttänä käsityksilleni. Oletan, että se, mitä tiedostamattammekin ajattelemme opettajan professiosta yhteiskunnassamme vaikuttaa niihin käsityksiin, joita yksittäisen opettajan toimintaan liitämme.

Laadullisesta tutkimuksesta puhuttaessa ei puhuta yhdestä yhtenäisestä asiasta. Kyse on joukosta erilaisia luonnollisissa tilanteissa toteutettavia tulkinnallisia tutkimuksia. (Metsämuuronen 2008, 9.) Laadullisen tutkimuksen metodioppaista voi löytää useita nimityksiä laadulliselle tutkimukselle. Näitä ovat esimerkiksi kvalitatiivinen, pehmeä, ihmistutkimus ja ymmärtävä tai tulkinnallinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen perinne sisältää erilaisia tapoja kokonaisuuden luokitteluun ja tyypittelyyn. Tuomi ja Sarajärvi liittävät teoksessaan Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (2009) laadullisen tutkimuksen perinteen tieteenfilosofian traditioiden kehitykseen Aristoteleesta ja Platonista alkaen. Yksinkertaistettuna

luonnontieteiden ja hengentieteiden toisistaan erottamisen historiallinen kehitys tiivistyy jakoon ymmärtävän ja selittävän tradition välille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 11, 23, 25, 31.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavaan ilmiöön liittyvä aineisto käsitellään kokonaisuutena, josta on nostettavissa esiin sisäinen logiikka ja rakenne (Alasuutari 2011, 38.) Tutkimuksen keskeiset vaiheet ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Aineistoa tarkastellaan tutkimuksen viitekehyksen määrittämästä näkökulmasta, vaikka samaa aineistoa voitaisiin lähestyä monin eri tavoin. Näin päästään pelkistämään aineiston moninaisuutta kohti hallittavaa kokonaisuutta. Laadullisen tutkimuksen tavoite ei ole tuoda esiin keskiarvoja tai keskivertotapauksia, vaan kartoittaa kenttää. Ihmistutkimuksen pohjalla on ajatus siitä, että jokainen on ainutlaatuinen, mutta tutkimuksellisesti pelkistäminen kokonaisuuksiksi on välttämätöntä. Muuten asioista ei lopulta saisi mitään otetta. (Alasuutari 2011, 39-40, 43.) Fenomenografisen tutkimuksen vahvuus media-aineiston äärellä on juuri tässä käsitysten moninaisuuden kentän kartoittamisessa. Samalla esiin nousevat yhteiskunnan odotukset: yksityisen ja yleisen rajapinta opettajan toiminnassa.

7.2 Fenomenografiasta

Ihmistieteisiin kuuluvat kaikki tieteenalat jotka käsittelevät mielen rakentamaa maailmaa. Ymmärtäminen korostuu ihmistieteissä siksi, että tutkimus suuntautuu nimenomaan ihmisten luomaan merkitystodellisuuteen, yksityisen ja yleisen kokemukselliseen kohtauspaikkaan. (Ks. esim. Oesch 1996, 15-16.) Fenomenografisen analyysin aikana tutkija asettuu katsomaan asioita tutkittavien kannalta: on tarkoitus yrittää nähdä heidän silmillään jotta pääsisi käsiksi heidän kokemukseensa. Kokemusten laadullisen erilaisuuden esiin nostaminen on olennaisempaa kuin tietyn kokemuksen kvantitatiivinen edustavuus. Tutkijan tarkoitus on nähdä tapoja kokea ja käsittää ilmiöitä, maailmaa. Lisäksi nähdä myös, miten he puhuvat ilmiöstä tai maailmasta ja ymmärtävät sen (Niikko 2003, 35)

Fenomenografian juuret ovat 1970-1980-lukujen vaihteessa. Lähestymistapaa on kuvailut Ference Marton 1980-luvun puolivälissä muun muassa näin:

“[...]fenomenografia on tutkimusmetodi jolla kartoitetaan määrällisesti erilaisia tapoja joilla ihmiset kokevat, käsitteellistävät, hahmottavat ja ymmärtävät erilaisia ympäröivän maailman näkökantoja ja ilmiöitä.” (Marton 1986, 31.)

Ihminen nähdään intentionaalisenä olentona, jolla on tarkoitus saada rakennettua sellainen maailmankuva jäsenettyä itselleen, että hän pystyy sen mukaan sekä

yhdistämään kokemuksia toisiinsa että tekemään toimintansa suhteen päätöksiä, jotka ovat tarkoituksenmukaisia (Ahonen 1994, 121).

Fenomenografia ei ole kiinnostunut ilmiöistä sinänsä, eikä myöskään ihmisistä, jotka ajattelevat ilmiötä tai edes sen havaitsemisesta. Fenomenografia on kiinnostunut ilmiöön liittyvien ajatusten sisällöstä. Fenomenografian avulla ei oteta kantaa maailmaan sinänsä vaan ainoastaan ihmisten käsityksiin maailmasta. Fenomenografia on kiinnostunut yhtäläillä virheellisistä käsityksistä maailmasta tai ilmiöstä kuin ns. todistetuista tai oikeista. (Marton 1986, 31-32.) Ihmiset eivät vaan "käsitä ja koe" vaan he kokevat ja käsittävät asioita. Siksi kokemuksia ja käsityksiä on tutkittava niiden sisällön mukaan. Fenomenografia tuottaa kuvailuja, jotka ovat suhteellisia, kokemusperäisiä, sisältöorientoituneita ja laadullisia. (Marton 1986, 33.)

Tutkittaessa ihmisten käsityksiä erilaisista ilmiöistä, käsitteistä tai periaatteista tullaan Martonin mukaan toistuvasti siihen tulokseen, että jokainen ilmiö, käsite tai periaate voidaan käsittää rajallisella määrällä erilaisia tapoja. Tapoja voi olla kaksi tai useita. Sillä, ovatko käsitykset oikein vai eivät, ei ole merkitystä. (Marton 1986, 30-31.) Fenomenografiassa kiinnostus siis kohdistuu ihmisen subjektiiviseen kokemukseen, mutta siten, että oletetaan kokemustapojen olevan yhteisiä osalle ihmisistä. Fenomenografisessa tutkimuksessa aineistolähtöisyys näkyy siis siten, että aineistosta etsitään yhteisiä tapoja käsittää, teoria tai tieto ei ohjaa niiden etsimistä ja valintaa.

Fenomenografian avulla aineistoani lähestyessäni minun on tutkijana tunnistettava omat lähtökohtani ja oltava niistä tietoinen. Ilmaisun merkitys riippuu ensinnä ilmaisun tekijästä mutta myös sen vastaanottajasta ja tulkitsijasta. (Ahonen 1994, 124.) Minulla on ennakko-oletuksia, joiden sulkeistaminen on tarpeen analyysin onnistumiseksi, niin hyvin kuin vaan pystyn sen tekemään. Kyseessä on siis tutkijan oma tieto ja myös uskomukset, joita hän liittää tutkittavaan ilmiöön. Lisäksi olisi sulkeistettava teoreettiset rakenteet jotka ohjaavat tulkintaa ja myös aiemmin aiheesta mahdollisesti saadut tutkimustulokset. (Niikko 2003, 35.)

Fenomenografiaa kutsutaan usein tutkimukselliseksi lähestymistavaksi. (Ks. esim. Marton, Niikko.) Tutkimuksellisena lähestymistapana fenomenografia painottaa tutkittaviensa ymmärrystä, käsityksiä ja kokemuksia siitä maailmasta, jossa tutkittavat itse elävät. (Niikko 2003, 30-31). Kuvaava ajatus mielestäni on tutkijasta oppijana joka etsii tutkittavasta ilmiöstä rakennetta ja merkityksiä. Ilmaisun merkitys paljastuu asiayhteydessä ja tilaneyhteydessä eli on kontekstuaalinen ja intersubjektiivinen (Ahonen 1994, 124).

Yleisin fenomenografisen tutkimuksen tiedonhankintamenetelmä on haastattelu (Niikko 2003, 31). Uutisten käyttö lähdeaineistona on hiukan haastavaa tekstityypin olemuksellisen rakenteen ja tehtävän vuoksi. Siksi poimin uutisoinnista nimenomaan ne haastateltavien lauseet, joita uutistekstiin on poimittu. On huomioitava, että haastateltavat tietävät puhuvansa julkisessa keskustelussa, joten heidän tarkoituksenaan on oletettavasti nimenomaan tuoda jokin näkökulma esiin asiasta. Näiden esiinnostojen myötä oletan fenomenografian avulla löytäväni niitä käsityksiä ja kokemuksia, joita ilmiöstä heillä on. Sekä miten he puhuvat ilmiöstä ja ymmärtävät sen.

Fenomenografiassa kiinnostuksen kohteena on niin sanottu toisen asteen näkökulma (Marton 1986, 33.) . Olen siis tutkijana kiinnostunut toisen ihmisen kokemuksesta ja käsityksestä ilmiöstä. On tarkoitus toisaalta ymmärtää toisten ihmisten tapa kokea, toisaalta sivuuttaa (sulkeistaa) oma tapa kokea. Erilaiset näkökulmat tutkittavaan ilmiöön nousevat esiin tästä toisen asteen näkökulmasta katsoen. Tutkija nostaa siis esiin jonkin ilmiön sellaisesta näkökulmasta, josta tietty ihmisryhmä sen kokee. Toisen asteen näkökulmaa voidaan perustella fenomenografiassa sillä, että se on todellisuutta, jonka koemme. Se on juuri sen todellisuutta, joka kokee. Todellisuuden merkitys taas ilmenee kokemusten ja käsitysten kautta ja nämä ovat omia kokemuksia ja käsityksiä. Lopputuloksena fenomenografinen lähestymistapa paljastaa kokemusten ja käsitysten erilaisten tapojen joukon: variaation. (Niikko 2003, 24-25.)

Käsitys-sanalla tarkoitetaan fenomenografiassa ilmiön pohjimmaista ymmärtämistä tai näkemystä jostain. Käsittäminen on siis myös merkityksellistämistä. Tämä merkityksen antaminen luo myös pohjan sille, että asiasta voidaan rakentaa tietoa. (Niikko 2003, 25.) Informaatio itsessään ei ole tietoa, vaan tietäminen ja tieto syntyy, kun informaatio käsitellään ja asetetaan raameihinsa aiemman tiedon ja ymmärryksen varaan; data muuttuu informaatioksi ja informaatio muuttaa ihmisen kognitiivisia rakenteita siten, että se muuttuu tiedoksi. (Haasio & Vakkari.) Fenomenografiassa ei lähdetä etsimään syitä käsityksille eikä sitä, miksi käsitykset vaihtelevat, vaan tuodaan erilaisten käsitysten joukko, variaatio, esiin. (Niikko 2003, 26) Fenomenografiassa ei myöskään etsitä oikeita ja vääriä käsityksiä asiasta tai ilmiöstä. Käsitykset ovat vain laadullisesti erilaisia, arvottamatta niitä sen enempää. Fenomenografinen tutkimus ei ota skeptistä näkökulmaa tutkittavien käsityksiin. (Richardson 1999, 59.) Fenomenografisen tutkimuksen kohde on ihmisen arkiajattelu, eivät tieteelliset totuudet. Ja tarkoitus on tuoda esiin mahdollisimman monta ajattelutapaa tutkittavasta ilmiöstä. (Niikko 2003, 29.)

7.3 Fenomenologian ja fenomenografian suhde

Fenomenologian juuret ovat historiallisesti 1900-luvun alkupuoliskolla. Tärkeitä nimiä fenomenologian historiasta ovat erityisesti Edmund Husserl ja Martin Heidegger. (Smith 2016; Metsämuuronen 2008, 19.) Fenomenologinen ontologia perustuu siis käsitykseen siitä, että merkityksellistä on osan ja kokonaisuuden suhde, käsityksen todellisuudesta ja todellisuuden suhde. Fenomenografinen tutkimustapa edellyttää tutkijalta fenomenologista käsitystä ihmisen, maailman ja ilmiön suhteesta. Fenomenografia lepää fenomenologisen perustan päällä niin ontologisesti kuin epistemologisesti. (Niikko 2003, 48-49.) Fenomenologiassa merkityksellistä on ilmiöiden kokeminen. Fenomenologia on kiinnostunut tavoista, joilla koemme ilmiöt ja asiat, sillä asiat merkityksellistyvät kokemuksessamme. Fenomenografian näkökulma ilmiöihin on subjektiivinen, yksilön kokemus. Tiedon maailmasta ajatellaan perustuvan koettuihin ilmiöihin, joiden määrittelyyn fenomenologia pyrkii. Ihminen saa tietoa todellisuudesta tietoisuuden kautta, intuition kautta. (Smith 2016.)

Fenomenologia on siis ilmiöiden tutkimisesta kiinnostunut filosofian haara. Se on syntynyt kritiikistä sitä kohtaan, että länsimainen tiede on irronnut elämämaailmasta. (Metsämuuronen 2008, 18-19.) Fenomenologiassa merkityksellistä on ilmiöiden kokeminen. Fenomenologia on kiinnostunut tavoista, joilla koemme ilmiöt ja asiat, sillä asiat merkityksellistyvät kokemuksessamme. Fenomenologian näkökulma ilmiöihin on subjektiivinen, yksilön kokemus. Tiedon maailmasta ajatellaan perustuvan koettuihin ilmiöihin, joiden määrittelyyn fenomenologia pyrkii. Ihminen saa tietoa todellisuudesta tietoisuuden kautta, intuition kautta. (Smith 2016.) Fenomenologian maailmankuvan mukaisesti fenomenografisessa tutkimuksessa luonnollisen kielen ääreltä kuljetaan ikäänkuin takaperin kohti sen perusteita. Tällainen regressiivinen analyysi on siis prosessi, "[...] jossa luonnollisen kielen lauseesta päädytään loogiseen muotoon." (Kortelainen 2008/2014.)

7.4 Fenomenografisen analyysin vaiheet

Anneli Niikko hahmottelee selkeästi fenomenografisen analyysin vaiheet teoksessaan Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa (2003). Hän jaottelee tutkimuksen analyysiprosessin neljään vaiheeseen. Tutkimukseni pohjaksi esittelen tässä Niikon mukaan nämä analyysiprosessin vaiheet.

Aluksi tutkija lukee aineiston huolellisesti läpi. Lukiessaan tutkija etsii tekstistä ilmaisuja, joilla on tutkimuksen kannalta merkitystä ja hahmottaa, miten tutkittavat

kokonaisuudessaan hahmottavat tutkittavan ilmiön. Riippuen aineistosta ja tutkimusongelmasta, saattavat nämä yksiköt olla sanoja, ilmauksia tai vaikka tekstikappaleita. Tutkija ei kiinnitä huomiota sanojaan, vaan siihen mitä hän sanoo. (Niikko 32-33.) Näin ollen ”fenomenografiassa kielelliset yksiköt ovat merkityksellisiä vain siitä näkökulmasta, miten ne ilmaisevat yksilön suhdetta tutkittavaan ilmiöön.” (Niikko 2003, 24.)

Analyysin toisessa vaiheessa aloitetaan ilmauksien ryhmittely. Lajitteluvaiheessa merkitykselliset ilmaukset jaetaan ryhmiin tai teemoihin. Tarkoitus on saada esiin vertailemalla samanlaisuudet ja erilaisuudet ilmausten välillä. Samalla tutkija löytää yleensä rajatapauksia ja harvinaisuuksia sekä saattaa hahmottaa ilmausten välisiä tärkeysjärjestyksiä. Ilmaukset ovat fenomenografisesti tutkittaessa ajatuksellisia kokonaisuuksia. Tutkija määrittelee myös sen kriteerin, mikä ryhmittelyä määrittää kulloinkin. Tässä taustalla on tietysti se ongelmanasettelu, jonka tutkija on työnsä asettanut. Ajatusten reflektointi ja merkityksellisten ilmauksien lukeminen on eräänlainen kehä, jolla olennaisia piirteitä houkutellaan tekstistä esiin. Tutkijan on jatkuvasti pidettävä mielessä, että analyysi lähtee aineistoista, ei valmiista luokittelurungosta tai teoriasta käsin. (Niikko 2003, 34.) Tutkimuksen teoria muotoutuu tässä prosessissa, sillä ymmärtävä tutkija reflektoi ilmauksia oman teoreettisen ajattelunsa kautta. Tämä edellyttää tutkijalta omien ennako-odotusten sulkeistamista ja myös omien lähtökohtiensa tiedostamista, muuten hän ei voi ”kuulla” mitä muut sanovat. Tutkijan tarkoitushan on saada esiin toisten ihmisten käsityksiä ilmiöistä ja maailmasta ja siitä, miten he ilmaisevat sen. (Niikko 2003, 35.)

Analyysin kolmannessa vaiheessa tutkija muodostaa ilmauksista irrotettujen merkitysyksiköiden joukosta kategorioita. Jokaisen kategorian tulisi muodostaa erillinen kokonaisuus, joka kertoo jotain muista kategorioista eroavaa ilmiön käsittämisen ja kokemisen tavoista. Kategorioiden ei saisi olla limittäisiä eikä päällekkäisiä. Kategoriat syntyvät prosessinomaisesti analyysin aikana, ne eivät ole ennalta määrättyjä ja niitä korjailaan analyysin edetessä yhä uudelleen. Kategorioiden joukko kertoo ilmiöstä ja antaa mahdollisuuden hahmottaa sitä paremmin, mutta ei ole vielä fenomenografisen tutkimuksen todellinen tulos vaan alatason kategorijoukko. (Niikko 2003, 36.)

Neljännessä analyysin vaiheessa päästäänkin ylätasoon kategorijoukon rakentamiseen. Tässä vaiheessa ilmiön ilmaisukategoriat liitetään teoreettiseen tietoon ja saadaan ns. kuvauskategorioita. Kuvauskategoriat ovat abstrakteja, muodollisia yhteenvetoja, jotka ankkuroidaan vielä empiiriseen aineistoon. Kyse on siis laadullisesti erilaisista tavoista kuvata, analysoida tai ymmärtää ilmiötä.

Kuvauskategoriat toimivat yleisellä tasolla, eli paljastavat kulttuurisen ajattelutavan. Kuvauskategoriat ovat siis tutkijan tekemiä tulkintoja siitä, miten tutkittavat käsittävät todellisuuden. (Niikko 2003, 37.)

Fenomenografinen tulosavaruus on tutkimuksen tulosten kuvaaja. Tulosavaruus syntyy aineiston analyysin pohjalta, eikä sitä voi laatia etukäteen teorian avulla eikä tutkijan etukäteiskäsitysten pohjalta. (Niikko 2003, 38.) Tulosavaruus voi olla horisontaalinen, vertikaalinen tai hierarkkinen. Horisontaalinen tulosavaruus on tasavertaisten käsitysten joukon kuvantamista. Vertikaalisessa tulosavaruudessa tulokset esitetään esimerkiksi jaoteltuna ajan tai yleisyyden mukaan. Hierarkkinen tulosavaruus esittää käsitykset niiden kehittyneisyyden mukaisesti. Käsitykset voivat olla vaikkapa jäsentyneisyydessään tai teoreettisuudessaan eri tasoisia: esimerkiksi ilmiön syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen tai niiden ymmärryksen puuttuminen voivat tuottaa hierarkkisen tulosavaruuden. (Niikko 2003, 38.)

Tulosten esittämisessä on tärkeää ymmärrettävyyden säilyttäminen, arkikielisyys. Tulosavaruus esitetään diagrammisesti tai kaavion avulla. Tulosten esittämisen yhteydessä tutkija avaa päättelyään lukijalle tuomalla esiin autenttisia aineistosta nostettuja esimerkkejä, suoria lainauksia. (Niikko 2003, 38.)

Luotettavuuden arvioinnissa ei pyritä sataprosenttiseen totuuteen. Koherenssikriteeri ja korrespondenssikriteeri. Tulosten puolustettavuus ja toistettavuus. - ei ole aiheellista vaatia toistettavuutta, sillä toinen tutkija voisi päätyä eri kategorioihin. Kategorioiden validiteetti ja reliabiliteetti? (Niikko 2003, 39-40.) Kyse materiaalin keräämisessä ja työstämisessä on lopulta vuorovaikutuksesta. Tutkija on osa tutkimuksen prosessia. Fenomenografinen tutkimus on oppimisprosessi: mitä ja kuinka toiset kokevat, käsittävät ja ymmärtävät ilmiön. Kun tutkija pyrkii ymmärtämään tekstiä, se on aina heijastavaa. Koskaan tutkija ei saavuta täydellistä omien odotusten sulkeistamista eikä täydellistä toisen kokemuksen ymmärtämistä. (Niikko 2003, 40-41.)

”Fenomenografian päätavoite on luonnehtia variaatiota ihmisten kokemuksissa ja käsityksissä ja korostaa sitä, kuinka asiat ilmenevät ihmisille heidän maailmassaan.” (Niikko 2003, 46.)

Analyysin loppuun saakka ongelmaksi nousee, mikä on tutkijan mielestä toisen ihmisen ilmaisun sisältö ja mikä se todella on. Tätä ongelmaa ei voida ratkaista. Tosiasiassa ollaan siis tavallaan toisen ihmisen kokemuksen ja käsityksen sijaan ajatustapojen ja toimintatapojen äärellä. (Ks.Marton.)

8. Tutkimuksen eteneminen ja aineiston rajaus

8.1 Aineiston rajaus

Rajaan aineistoni vuosien 2016-2018 aikana suomalaisessa mediassa käsiteltyihin opettajan väärinkäytöksiä tai niiden epäilyjä käsitteleviin uutisjuttuihin sekä niiden kirvoittamaan mediassa sanomalehtien sivuilla käytyyn online-keskusteluun. Rajaan käytännöllisyyden ja interaktiivisuuden mahdollisuuden vuoksi käsittelyni näiden tapahtumien uutisointiin päivä- ja iltapäivälehtien nettisivuilla. Aineistosta kerään analyysiin uutisjuttujen lomaan liitettyjä haastateltavien kommentteja ja lainauksia sekä toimittajien toteamuksia. Kommentoijina jutuissa on käytetty ainakin opettajia, opetushenkilöstön virkamiesporrasta, kaupunginjohtajia, kasvatusalan asiantuntijoita ja oppilaita sekä oppilaiden huoltajia. Sanojalla ei kuitenkaan ole merkitystä, vaan sillä, mitä sanotaan.

Olen kiinnostunut nimenomaan mediassa uutisoinnin yhteydessä näkyvistä opettajan professioon kohdistetuista odotuksista. Tutkimukseni luotettavuuden arvioinnissa on syytä huomioida uutisten luonne tiedonjakajana ja median tuottohakuisuus ja uutisteollisuusluonne. Toimittajilla ja julkaisevalla medialla on valta valita keneltä kysyvät, mitkä kommentit nostavat esiin uutisoinnissa ja mitkä jättävät julkaisematta. Lisäksi heillä on mahdollisuus valita lähestymisnäkökulma aiheeseen. Näkökulman laajentamisen vuoksi otan tutkielmaani mukaan myös ne kommentit, jotka lukeva yleisö on saanut jättää juttujen yhteyteen. Media käyttää valtaa johon kansa vastaa omalla sanan vallallaan, mikäli media antaa siihen

mahdollisuuden. Menetelmänä fenomenografia on tähän aineistoon hyvä, sillä sen ei ole tarpeen kiinnittää huomiota näkökulmien esiintyvyyteen (frekvenssiin) vaan ainoastaan siihen, mitä käsityksiä esiin nousee. Näin ollen se, jolla on ”valta” ei enemmistön voimalla jyrää tuloksista muita käsityksiä.

Aineisto on valikoitunut sen mukaan, mitä hakusanat ovat uutisvirrasta esiin tuoneet. Hakusanoina uutisten etsimisessä on käytetty mm. opettaja, epäily, väärinkäytös, epäasiallinen käytös, hyväksikäyttö, koulu ja näiden monenlaiset yhdistelmät. Usein yhden jutun löytäminen on johtanut seuraavaan, sillä sivuilla viitataan ”aiheesta myös” -tyyppisesti muihin aiheeseen liittyviin kirjoituksiin. Olen pyrkinyt ottamaan aineistoon mukaan erilaisten väärinkäytös- ja rikosepäilyihin liittyvää uutisointia ja eri tiedotusvälineiden sivuilta eri puolilta Suomea. Aineiston painopisteeksi tulevat vuodet 2017-2018, sillä #Metoo-kampanja on nostanut aiheen esille vahvemmin loppuvuonna 2017. On syytä huomioida, että otanta on silti monin tavoin sattumanvarainen. Pyrin kuitenkin laajentamaan sitä niin kauan kun uusia käsityksiä tutkimuskysymykseni osalta aineistosta vielä nousi.

8.2 Tutkimuskysymykset

Kiinnostukseni kohdistui uutisointiin perehtyessäni juttujen näkökulman lakipainotteisuuteen. Kuitenkin oletan, että professionsa vaatimusten myötä opettajalle asetetaan näissä tilanteissa vaatimuksia, jotka ovat nimenomaan opettajalle oleellisia täyttää kun taas lait koskettavat ihan kaikkia. Nämä vaatimukset liittyvät oletettavasti opettajan etiikkaan, kenties myös hyveellisen ihmisen vaatimukseen. Tutkimuskysymykseni muotoutuu:

- Millaisia käsityksiä opettajan etiikasta uutisissa haastateltujen kommentoissa ja mediassa käydyssä keskustelussa voi havaita? Millä perusteilla tekoja ja käyttäytymistä tuomitaan tai hyväksytään?

9. Uutisten analyysi

9.1. Aineistossa olevien uutisten esittely

Analysiin valittujen uutisten valikoiminen oli prosessina haastava. Valinnanvaraa vuosien 2016-2018 kouluihin liittyvässä uutisoinnissa on erittäin runsaasti. Koska uutisten analyysillä on tarkoitus kartoittaa opettajan väärinkäytösepäilyihin liittyvän uutisoinnin esittämiä käsityksiä siitä, mistä oikein on kysymys ja mitä asialle voisi tehdä, on päädyin valitsemaan uutisia, jotka otsikkonsa mukaan käsitelivät eri tyyppisiä tilanteita kouluilla ja toisaalta olivat sisällöllisesti haastattelullisia. Fenomenografian avulla juuri haastatteluaineiston käsitteleminen on hedelmällistä.

Uutisten aiheet ovat ulkomaalaistaustaisen opiskelijan solvaus opettajan toimesta, oppilaan opettajaan ihastumisen käsittely, lukiolaisten valitus opettajan epäasiallisesta käytöksestä, opettajan epäasiallinen käytös abiristeilyllä, seksuaaliseen häirintään puuttumisen vaikeus, opettajan rikosilmoituksen tekeminen oppilaistaan, opettajan maltin menettäminen oppilailleen, opettajan hyväksikäyttötuomio, opettajankoulutuksen puutteet, oppilaitoksen syrjintäsyite, koulujen epäkohtien paljastuminen, opettajan virsien laulattaminen oppilailleen, koulun ahdisteluopäilyjen pimittäminen, häirintäepäilyjen käsittely ja henkilöiden väliset ristiriidat koululla.

Uutiset on valittu eri tiedotusvälineistä. Edustettuina ovat Helsingin Sanomat, Iltalehti, MTV, Etelä-Suomen sanomat, YLE, Turun Sanomat, Aamulehti ja Kaarina-lehti.

9.2. Uutiset. Tulosvaruuden muotoutuminen ja tulokset (LIITE 2)

Olen käsitellyt uutiset neljän aineistosta esiin nousseen kysymyksen avulla. Uutiset vastaavat ensin kysymykseen mitä: mistä on kyse, mitä on tapahtunut. Nämä vastaukset olen taulukoinut ensimmäiseksi osioksi tulosvaruudessa (Liite 2.). Seuraavat uutisista löydettävät uutisen rakenteen mukaiset vastaukset löytyvät kysymyksiin miksi tämä on ongelma tai vaatii huomiota, mitä asialle voidaan tehdä ja mikä selittää tapahtumat tai opettajaan kohdistuvat syytökset. Olen taulukoinut uutisten tarjoamat vastaukset näiden kysymysten mukaisesti. Lisäksi havainnollistan tuloksia suorilla lainauksilla aineistosta.

Tulosvaruudesta (näky opettajan väärinkäytösepäilyihin liittyvän keskustelun moninaisuus siinä missä väärinkäytöksiksi tulkittujen tekojen moninaisuuskin. Lähtökohtaisesti keskustelu nojautuu lakiin, etiikkaan, valvonnan puutteeseen, koulutuksen puutteisiin ja opetussuunnitelmaan. Lakipainotteisia uutisia on 10/16,

valvonnan problematiikkaan pureutuu yksi (1/16), koulutuksen puutteisiin yksi (1/16), eettiseen näkökulmaan pureutuu kaksi (2/16), ja osa uutisista on eettisen ja lakinäkökulman sekoituksia, yhdessä näistä korostuvat nimenomaan arvot lain rinnalla.

9.2.1. Mitä on tapahtunut?

Uutisen rakenteellinen lähtökohta on kertoa mitä on tapahtunut. Kysymys saa opettajan väärinkäytösten ja väärinkäytösepäilyjen uutisoinnin yhteydessä runsaasti vastauksia rikoslain puitteissa. On tapahtunut rikos, vai onko, on useiden uutisten lähtökohta ja ankkuri yhteiskuntaan. Opetussuunnitelma ja arvot sekä arvojen taustalla yhdenvertaisuuslaki ovat myös uutisoinnin mitä-kysymysten vertailukohtina siten, että niihin peilataan tapahtumia. Opettajankoulutuksen puutteellisuus ja henkilöstiriidat edustavat aineistossa erilaista näkökulmaa uutisen taustaksi.

Yleisin uutisten mitä-kysymykseen vastauksena annettu käsitys on, että koululla on tapahtunut rikos. Uutiset kertovat tapahtumista rikosnimikkein ja rikossanastolla kuvaillen: seksuaalinen hyväksikäyttö, syrjintä, ahdistelusyytös, kunnianloukkaus, rikosilmoitus, tutkinta. Uutiset kertovat sekä jo tuomituista rikoksista että epäilyistä. Tuomion jälkeen opettaja-nimike kulkee yhä yleensä uutisoinnissa mukana, mikä kertoo siitä että uutisoinnin kannalta nainen ja alaikäiset pojat eivät olisi samalla tavalla merkityksellinen uutinen kuin naisopettaja ja oppilaat.

“Helsingin hovioikeus on korottanut vantaalaisen naisopettajan tuomiota kahden oppilaansa seksuaalisesta hyväksikäytöstä.”

Myös oppilaitos saattaa olla syytettynä. Yksityisen oppilaitoksen toiminnan kohdalla puhutaan oppilaitoksen toiminnasta ja yksittäisen henkilön kohdalla “toimitusjohtajasta”. Näin ollen oppilaitos “syyllistyi Helsingin käräjäoikeuden mukaan syrjintään, kun hän peruutti kuuralle espoolais miehelle myönnetyn opiskelupaikan”. Oppilaitoksen taholta kohdatun väärinkohtelun kohdalla asia on kenties vähemmän henkilökohtainen kuin opettajan?

Rikoskeskustelussa opettajan toiminta verhoutuu ajan muutokseen ja määrittyy silti lain avulla.

“...mahdollinen rikos on jo vanhentunut eikä ainakaan osaa kuvastusta toiminnasta ollut tuolloin edes kriminalisoitu.”

Lain avulla kommunikoidaan myös opettajalta oppilaille soveliaan käyttäytymisen rajoja. Opettaja oppilaidensa toiminnasta tekemä rikosilmoitus vie siis koulun tapahtumien välienselvittelyt lain pykälien äärelle myös tähän suuntaan. Uutisen kysymykseen mitä on tapahtunut vastaus kuuluu, että opettaja on tehnyt rikosilmoituksen oppilaistaan.

“... koulun opettaja teki rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta.”

Myös oppilaiden kokemien epäkohtien esiin nostamisen kohdalla on käytetty uutisten mukaan lakipykälää. Rehtorin reaktio oppilaiden huolen ilmaisemisen äärellä vaatii heitä pohtimaan tarkkaan mitä sanovat, onko todisteita, rikossyytteen uhalla.

“Rehtori painotti, ettei kannata puhua sellaista, mitä ei voi todistaa, ettei tule kunnianloukkausta.”

Eettistä näkökulmaa koululla tapahtuneisiin uutisiin nousseisiin väärinkäytösepäilyihin edustavat kommentit, joissa puhutaan vaikkapa “sanaharkasta” tai yleisemmin opettajan sopimattomasta ja epäasiallisesta käytöksestä ja siihen liittyvästä tutkinnasta. Sana tutkinta on toki ymmärrettävissä tässäkin myös lakiin viittaavaksi viranomaistutkinnaksi. Näissä uutisissa opettajan käytös ei kuitenkaan välittömästi ja ainoastaan ole rikoslain mukaisesti esiin tuotua. Tällöin kysymykseen mitä on tapahtunut vastataan:

“osa [...] opiskelijoista oli syyttänyt opettajaa epäasiallisesta käytöksestä” tai “osa oppilaista on kokenut myös itse miesopettajan tai -opettajien lähentelyä”.

Eettisen näkökulman vastauksissa uutiskysymykseen “mitä” vastaukset ovat opettajalle sopimattoman käytöksen kuvailuja ja niitä myös kuvaillaan ilman lakisanoja. Mutta käytösvaatimukset ulottuvat opettajuuden vuoksi vapaa-ajalle saakka.

“Useat ex-opiskelijat kertovat [...] uusimaalaisen lukion opettajan käyttäytyneen opiskelijoita kohtaan sopimattomalla tavalla erityisesti vapaa-ajalla.

Käsitys siitä, että koulujen tapahtumissa on kyse yhteenotosta oppilaiden ja opettajien välillä tai työyhteisön epäsovusta on myös läsnä uutisoinnissa. “Oppilaiden ja opettajan yhteenottoihin” ottaa kantaa myös OAJ, opetusalan ammattijärjestö. Tässä käsityksessä tapahtumista opettajan ja oppilaan välinen valtasuhde ei tule esiin, vaan puhutaan tasavertaisista osapuolista:

“...koulussa syksyllä oppitunnilla tapahtunut välikohtaus oppilaiden ja opettajan kesken on poikanut rikosilmoituksen poliisille.”

Eräs lehti puolestaan uutisoi koulun henkilökunnan keskinäisistä ongelmista opiskelijoiden tyytymättömyyden osoittamisen esiintulon yhteydessä: “...taustalla henkilöiden väliset ristiriidat?”

Yhdessä uutisessa mitä on tapahtunut -kysymykseen vastataan siten, että opettaja on jättänyt opetussuunnitelmaa noudattamatta ja toiminut sen vastaisesti ottamalla opetukseen uskonnollisia elementtejä:

“Vanhempien mukaan yhdistelmäluokkaa opettava opettaja ei noudata uutta opetussuunnitelmaa.”

“Uskonnollisen vakaumuksen omaava opettaja on myös laulattanut lapsilla virsiä ja lukenut Raamattua aamunavauksissa.”
Kysymys saa myös vastauksen, jossa uhrina näyttäytyy opettaja, eivät oppilaat. Oppilaiden ja kotien tyytymättömyys opettajaan tai joutuminen törmäyskurssille opettajan kanssa käsitetään opettajan kiusatuksi tulemiseksi. Toisaalta myös opettajan ongelmallinen työyhteisö käsitetään yhdessä uutisessa väärinkäytössyytösten syyksi.

“...että opettajien kiusaamistapaukset ovat viime vuosina lisääntyneet. – He kokevat oppilaiden taholta väkivaltaa ja häirintää.”

“Opettaja kertoo [...] tullessa työpaikkakiusatuksi.”

Myös valvonnan puute saa osuutensa mitä on tapahtunut -kategorian käsityksissä.

“...Suomessa luotetaan poikkeuksellisen paljon opettajiin lapsen oikeuksien toteutumisessa”

Tässä käsityksessä lapsen oikeudet on tuotu esiin. Tämä lause viittaa koulun ja yhteiskunnan arvopohjaan, jonka perusta ei ole vain rikoslaki, vaan ihmisoikeudet ja lasten oikeudet. Samaan arvoja vastaan rikkomiseen viittaa suoraan erään uutisen sisältämä käsitys siitä, että “[k]yseessä on loukkaus ihmisarvoa kohtaan”. Lisäksi esiin nostetaan eksplisiittisesti myös arvojen taustalla oleva laki: “...kyseessä oli yhdenvertaisuuslaissa kielletty häirintä.”

9.2.2. Miksi tämä on ongelma?

Miksi koululla esiin noussut väärinkäytös tai väärinkäytösepäily on ongelma -kysymykseen uutisaineisto antaa syitä valvonnan puutteen, vallan, vastuun, ammatillisuuden vaatimuksen ja psyykkisten vaurioiden tuottamisen puitteissa. Lisäksi ongelmaksi nostetaan asian saaman julkisuuden haitallisuus.

“Koulu on paikka, jossa lasten tulisi saada olla turvassa” on lause, joka sisältää yksinkertaisuudessaan hyvin paljon. Se asettaa koulun yhteiskunnalliseen vastuutehtävään sekä yksilön että yhteisön että koko yhteiskunnan kannalta. Mikäli opettaja toimii ammattietiikan vastaisesti, “myös tasapuolisuus vaarantuu”.

Sana “koulu” sisältää sekä fyysisen että psyykkisen kouluympäristön. Tämän lauseen kautta keskustelu sisältää myös vastuun kautta valta-asetelman.

“Opettajan ja opiskelijan suhde on asiantuntijan mukaan pidettävä ammatillisena, eikä esimerkiksi intiimi kanssakäyminen käy, sillä opettaja on valta-asemassa suhteessa opiskelijaan.”

Koulun vastuulliseen asemaan viittaa myös valvonnan puute -näkökulma. Näiden kommenttien sisällössä opettajan väärinkäytösepäilyt ja väärinkäytökset liitetään ammattikunnan toiminnan valvonnan puutteeseen:

“– Toiminnalle, johon alaikäisten on osallistuttava, voidaan asettaa korostetun korkeat laatuvaatimukset. Sitä on myös valvottava. Nyt opetustoimen epäkohdat tulevat esiin lähinnä yksittäisten kantelujen myötä.”

Uutisoinnissa käsitellään asioita ja tapahtumia myös esimerkin antamisen ja ennakkotapauksen luomisen kautta. Näissä kommentteissa uutinen käsittää tapahtumien käsittelyn yleisen toimintatavan tai epäkohdan korjausyritykseksi:

“Kun tällaista tapahtuu, oppilaitoksen on näytettävä kaikille opiskelijoilleen, että opettajan toiminta ei ole ollut hyväksyttävää.”

Tätä näkökulmaa voisi tulkita julkisen sanan vastuun kantamisen näkökulmaksi.

”Ehkä tämä antaa esimerkkiä, että häirintään tulee puuttua.”

Julkisuusasialle on myös vastinparinsa, jossa käsityksenä on, että väärinkäytösepäilyjen ja väärinkäytösten saama julkisuus on ongelmallista ja pahaksi. Kotien ja koulun vastakkainasetteluun viittaa kommentti, jossa asian esiin nostajaa syyllistetään kaikkien osapuolten vahingoittamisesta. Tämän käsityksen mukaan epäreilut vanhemmat ovat koulun ongelma ja vahingoittavat myös omia lapsiaan:

“– Asian käsittely julkisuudessa ei liene kenenkään etu. Ei kunnan, koulun, vanhempien, opettajien eikä oppilaiden.”

Tapahtumien saaman julkisuuden ja keskustelun tuomitsemisen käsityksen taustaksi voidaan nähdä tämä puhekultuurista kommentoiva uutistekstiin päässyt kommentti:

“...oppilaaseen ihastuminen on tabu koulumaailmassa.”

Opettajan vastuuseen tapahtumista opettajan auktoriteettiaseman vuoksi viitataan esimerkiksi lauseella “[k]un oppilas ihastuu, vastuu on opettajalla”. Tämä lause sisältää ajatuksen siitä, että oppilas ihastuu - näitä sattuu. Opettajan vastuulla on pysyä ammatillisena ja siten huolehtia koulussa oppilaiden turvallisuudesta.

“Hovioikeus korosti, ettei opettajan suhde oppilaaseen ollut tasavertainen, sillä nuoret ja kypsyttömät pojat olivat koulussa naisen määräysvallan alaisia.”

Opettajan vastuun kohdalla nostetaan esiin myös koulutuksen ja opetusalan puutteita muunmuassa toteamalla, ettei opettaja sitoudu mihinkään eettiseen valaan ennen ammattiinsa ryhtymistä.

“Hän huomauttaa, että toisin kuin esimerkiksi lääkäreiden, ei opettajien tarvitse vannon minkäänlaista valaa ennen virkaan astumista.”

Myös opettajan jaksaminen nostetaan uutisen “miksi tämä on ongelma” -osiossa vastaukseksi.

“Koulun henkilökunta on ollut huolissaan hänen jaksamisestaan.”

Kun ongelmaksi käsitetään, että “opettaja kokee tullessa kiusatuksi” tai “... kyseinen opettaja on joutunut jokseenkin kohtuuttoman arvostelun kohteeksi” on asetelma jälleen käännetty ympäri. Opettajan uhriasema kiusattuna osapuolena kiepauttaa opettaja-oppilas ja koulut-kodit valta-asetelman toisin päin, kun mitä se yleisesti käsitetään. Tämän käsityksen omaavat keskustelijat vaativat tasavertaista asian tutkimista:

“...Lisäksi pitää selvittää sekä opettajan että oppilaiden toiminta kunnolla.”

Tasavertaista vastuuta opettajien ja oppilaiden välille kuulutetaan myös vaatimalla työrauhaa. Tässä käsityksessä työrauhan puute nähdään opettajan epäasiallisen käyttäytymiseen ongelmien pohjimmaisiksi lähtökohdaksi. Siihen taas pyritään saamaan otetta koulutuksen näkökulmasta:

“Yleensä ottaen on selvää, että työrauha luokissa riippuu sekä oppilaista että opettajista. Jälkimmäisten saama koulutus voi kuitenkin olla kirjavaa ja jopa puutteellista.”

9.2.3. Mitä asialle voisi tehdä?

Ratkaisuja ja vastauksia kysymykseen mitä tilanteelle voisi tehdä uutisissa esitetään yhtä laajalla skaalalla kuin käsityksiä on siitäkin, mitä oikein on tapahtunut. Ratkaisuksi esitetään keskustelukulttuurin luomista näistä opettajan ja koulun väärinkäytöksiin ja väärinkäytösepäilyihin liittyvistä aiheista ja julkisen keskustelun tuottamia rajoja toiminnalle. Puhekulttuurin luomiseen liittyy myös yhteydenpidon parantaminen huoltajien kanssa myös ongelmatilanteiden äärellä. Lisäksi ehdotetaan lisäkoulutusta opettajille ja ongelmien ennakoinnista. Ratkaisuna nähdään myös poliisin puoleen kääntyminen sekä muu ulkopuolinen valvonta.

Uutisten esiin tuomien käsitysten mukaan kommunikoinnin ongelma on useiden opettajan väärinkäytöksiin liittyvien keskustelujen taustalla. Kommunikoinnin puutteita nähdään uutisissa joka suunnalla. Epäkohtien käsittelemisen pitäminen koulun sisäisenä on yksi käsitys siitä, että ne pääsevät kasvamaan suuriksi.

Kommentit, kuten “opetustoimi halusi hoitaa asian sisäisesti ilman poliisia ja lastensuojeluviranomaisia” tai “asia pitäisi selvittää ja ratkaista jo ennen kuin tällainen tilanne syntyy” viittaavat siihen, että käsityksen mukaan asioihin puuttumisessa on ongelmia silloinkin, kun ne havaitaan. “Jos jotain ilmenee, arvoidaan uudelleen” -kommentti edustaa samaa näkökulmaa mutta eri aikaperspektiivistä. Edellisissä uutisissa katsotaan asioita jälkeenpäin ja viimeisessä tilanne on akuutti juuri nyt. Vasta vakavien asioiden ilmituleminen selittyy samaten vastuullisten tahojen haluttomuudella puuttua asioihin ajoissa:

“Kanteluilla asioihin puututaan vasta jälkikäteen, kun pitäisi pyrkiä siihen, että kartoitetaan ja ehkäistään turvallisuusuhkia. Kun kyse on alaikäisistä, ei riitä että puututaan vasta kun tulee jotain vakavaa ilmi.”

Samaten käsitykseen siitä, että puhumattomuus ja puuttumattomuus toimivat opettajien väärinkäytösten viittaa oppilaiden kuuntelemisen tärkeyttä korostavat kommentit:

“[h]änen mukaansa ensimmäinen tehtävä on nyt kuulla oppilaita” ja
“[t]jarkoitus on oppilaiden lisäksi kuulla henkilökuntaa, syytösten kohteena olevia opettajia ja saada selvyys asiasta.”

Muutoksen siemen on tämän käsityksen mukaan puhumisessa ja kuulemisessa. Paitsi että nuorten näkökulmaa ei ole käsityksen mukaan kenties tarpeeksi kuultu, ei myöskään ole tarpeeksi kerrottu nuorille, mitä ammattilaiset, aikuiset, ajattelevat asiasta.

” –Ongelma on, että ehkä ollaan oltu liian varovaisia siinä, että ei olla tarpeeksi vahvasti kommunikoitu takaisin nuorille.”

Puhekulttuurin luomisen tarve tiivistyy haastattelukommenttiin, jossa todetaan, että esimerkiksi seksuaalista ahdistelua on ollut aina, mutta laki millä puuttua siihen, on puuttunut: “On niin paljon asioita, joista ei voida puhua, sillä niillä ei ole nimiä.”

Nimien antaminen eli keinojen ja tiedon jakaminen asioiden tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi näkyy aineistossa myös vaatimuksena opettajainkoulutuksen muutoksesta. Opettajainkoulutuksen tulisi antaa tämän käsityksen mukaan välineitä opettajille ja “luokkahuoneissa puhjenneiden riitojen ratkaisemista harjoiteltaisiin nykyistä enemmän”. Näin “[I]isäkoulutus auttaisi opettajia selviytymään vaikeista tilanteista”.

Laki otetaan jälleen tämänkin uutisen kysymyksen kohdalla oikean ja väärän korjaavaksi voimaksi. Lain asettamat rajat ja rangaistukset nähdään tämän käsityksen mukaan tilanteen ratkaisuna.

” Lain perusteella hyvitystä voidaan maksaa esimerkiksi uskontoon, vammaisuuteen tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvasta häirinnästä.”

“– Asia olisi ehdottomasti pitänyt viedä poliisille. “

Samaten rankaisemisen, sanktioiden ja kannanottojen voimalla pyritään löytämään oppilaitoksen sisällä toiminnalle hyväksyttävän rajat:

“Kun tällaista tapahtuu, oppilaitoksen on näytettävä kaikille opiskelijoilleen, että opettajan toiminta ei ole ollut hyväksyttävää.”

Myös valvonnan lisäämisellä olisi uutisessa esitetyn käsityksen mukaan teho väärinkäytösten estäjänä:

“Hänen mukaansa ongelman olisi voinut ratkaista sillä, että opettajan mukaan laitetaan tietyissä tilanteissa valvoja.”

Valvontaa ja puhekulttuurin herättämistä puoltaa käsitys siitä, että asiat median kiinnostus ja sen tuottama julkisuus voisivat olla tapa tuottaa toiminnalle rajat.

“...toivoo, että tapausten saama julkisuus korjaa asenteita.”

9.2.4. Selityksiä opettajien väärinkäytöksiin

Uutisten haastatteluiden ja toimittajan tekstin yhteydessä tulee esiin myös käsityksiä siitä, miksi opettajien väärinkäytöksiä tapahtuu tai niitä epäillään tapahtuneen. Selitykset liittyvät olosuhteisiin, olosuhteina nähdään lähinnä oppilaat ja kodit ja näiden aiheuttamat paineet. Oppilaiden epärehellisyys ja huono käytös sekä suoranaisten kiusaaminen. Toisena olosuhteena nähdään laki, joka ei anna välineitä

puuttua asioihin ja toisaalta se, etteivät huoltajat hoida tilanteita niin, että ne vietäisiin eteenpäin ja käsiteltäisiin. Myös eräänlainen toteava näkökulma väärinkäytöksiin on yksi käsitys niiden selityksestä: väärinkäytökset ovat yleisiä ja toisaalta opettajalla on työssään autonominen asema.

Myös opettajien toimintaa selittävien käsitysten takaa löytyy lakiviittauksia.

“Jo perustopetuslaissa todetaan että “oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti”. - Se on paras pykälä. Jos sitä noudatettaisiin, homma toimisi.”

Opettajien väärinkäytösten taustalla käsitetään siis olevan oppilaiden huonon käytöksen ja lainvastaisen toiminnan. Lainsäädännön puutteet taas nostetaan esiin toteamalla, että “- Sittemmin lainsäädäntö on tiukentunut niin, että ilmoituskynnys on matalampi. Nykyään virkamiehen ilmoitusvelvollisuus poliisille on paljon laajempi.” Oppilaiden huoltajien vastuulle väärinkäytöksien käsittelemättä jättäminen vyöryy siten, että käsityksen mukaan huoltajat eivät halunneet viedä asiaa poliisille, joten se raukesi. Tämä käsityksen mukaan vastuu opettajan toimintaan puuttumisesta ei siis olisi koululla itsellään lainkaan vaan osapuolet ovat oppilaiden kodit ja poliisi.

“...asia hautautui viime kädessä siihen, etteivät lasten vanhemmat halunneet viedä sitä poliisille.”

Opettajaan kohdistetut kohtuuttomat vaatimukset ja opettajan kiusaaminen ovat yksi käsitys siitä, mitä on tapahtunut, kun väärinkäytöksistä opettajaa syytetään. Väärinymmärretty opettaja on oppilaiden uhri. “Tässä on kyse ainoastaan huonosta huumorista” ja “kyseinen opettaja on joutunut jokseenkin kohtuuttoman arvostelun kohteeksi” -kommenteissa koulu ja opettaja asettuvat oppilaita ja koteja vastaan vaikka asioiden tutkinta ja käsittely on vielä kesken. Tietyllä tavalla käsitystä opettajasta olosuhteiden uhrina tukee myös kommentti sosiaalisesta mediasta ongelmana. Sosiaalinen media on ongelma:

“Sosiaalinen media on ongelmallinen opettajan ja oppilaan välisessä kanssakäymisessä.”

Opettajan toimintaa selitetään pois myös sillä, että opettajasta on monilla hyviä kokemuksia. Samassa yhteydessä oppilaat saavat kommentin kääntöpuolena valehtelijan leiman. Käsitys siitä, että oma hyvä kokemus tai yleisesti muu hyvä kokemus muuttaa perusteettomaksi huonon kokemuksen opettajasta on käsityksistä mielenkiintoisimpia.

“ – Opetustoimen virkamiesten mielestä vanhempien kertomukset eivät voineet pitää paikkaansa, koska oli kyse niin arvostetusta musiikinopettajasta.”

“Irtisanoutunut opettaja nauttii yhä yhdistysten luottamusta[...].”

Vastaavasti uutisaineistosta löytyy opettajilla ammattiryhmänä ja koululle instituutiona melko masentava käsitys koulun kulttuurista oppilaiden ammattimaisen kohtelun suhteen:

“–Olen ihan varma, että tämänkokoisissa kouluissa tämä on yleinen ongelma. Ihan hyvä, että se nostetaan pöydälle.”

Utustusten analyysin tuottamat kategoriat, pelkistys:

Mistä on kyse? Mitä on tapahtunut?	<ul style="list-style-type: none"> • Rikos • opetussuunnitelman noudattamatta jättäminen, • opettajan epäasiallinen käyttäytyminen • opettajien ja oppilaiden yhteenotto • seksuaalinen ahdistelu (rikos/sopimaton käytös) • puutteet koulutuksessa • henkilökohtaiset ristiriidat koululla
Miksi tässä on ongelma?	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuuden puute koulussa • opettajan rooli, opettaja-oppilassuhde on tabu, ei ole kieltä jolla puhua aiheesta. • julkisuus, opettajan ja oppilaiden kunnia ja yksityisyydensuoja, • psyykkiset vauriot oppilaille • opettajan vastuun kantaminen, opettajan eettisen valan puute, opettajan valta-asema • ulkopuolisen valvonnan puute, • opettajaa kiusataan koulussa, opettajan jaksaminen, epäreilut huoltajat
Mitä voisi tehdä?	<ul style="list-style-type: none"> • Puhekulttuurin luominen opettajan etiikasta. • Sisäisenä asiana käsittelemisen lopettaminen. • Asioiden läpikäyminen koululla, oppilaiden kuunteleminen. • Julkisuus korjaa asenteita • Lisäkoulutus • Ennakoiminen, varhainen puuttuminen • Poliisin puoleen kääntyminen (rangaistukset lain mukaan). • Ulkopuolinen valvonta opettajille. • Rankaiseminen lain mukaan.
Selityksiä opettajan väärinkäytössyytöksiin.	<ul style="list-style-type: none"> • Huonosti käyttäytyvät / lain vastaisesti käyttäytyvät oppilaat. • Opettajan autonomia. • Väärinkäytökset ovat yleisiä. • Oppilaiden valheelliset kertomukset. • Oppilaiden huoltajien haluttomuus viedä asiaa eteenpäin. • Laki, joka ei ole mahdollistanut asioihin puuttumista. • Opettajaan kohdistetut kohtuuttomat vaatimukset. • Opettajaa on kiusattu.

10. Uutisiin liittyvät Online-keskustelut analyysin kohteena

10.1 Online-keskusteluaineisto

Kartoitan fenomenografian avulla käsityksiä opettajan toiminnan hyväksyttävyydestä tai tuomittavuudesta väärinkäytösepäilyihin liittyvien uutisten kommentoinnissa. Kommentit on osoitettu samasta tapahtumasarjasta kertoviin uutisiin. Alkuperäisen uutisreportaasin otsikko on ”Entiset oppilaat kertovat: Rajua hyväksikäyttöä Luostarivuoren koulussa.” Juttu on julkaistu 29.12.2017 Turun Sanomissa ja kommentit ovat jutun yhteydessä. Analyysin kohteeksi on valittu myös samaa juttua kommentoiva viestiketju sivustolta vauva.fi. Luostarivuoren kouluun liittyvää aihetta käsiteltiin myöhemmin myös Helsingin Sanomien kuukausiliitteessä. Helsingin Sanomien uutisreportaasi on julkaistu 3.3.2018 nimellä Musiikinopettaja ahdisteli oppilaitaan ja harjoitti osan kanssa seksiä – yksi uhreista oli poptähti Mira Luoti, ja nyt hän ja muut entiset oppilaat kertovat, mitä turkulaisessa koulussa tapahtui. Samaa tapahtumasarjaa koskevat kommenttiketjut on pyritty valitsemaan siten, että niiden kohdeyleisö olisi eri tyyppinen ja näin ollen tuloksena saatava käsitysten kartta mahdollisimman laaja.

Käsittelyyni valikoituneissa keskusteluissa reagoidaan uutisreportaasiin, jossa turkulaisen Luostarivuoren yläasteen jo aikuistuneet oppilaat nostaneet #Metoo-kampanjan myötä esiin kouluaikaiset tapahtumat, joihin liittyy epäasiallista käytöstä opettajan taholta. Luostarivuoren jutussa entiset oppilaat kertovat sekä epäasiallisesta käytöksestä että todellisesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Vaikka pääosaa näytteleekin juuri seksuaalinen hyväksikäyttö, myös muu opettajan toimintaan liittyvä epäasiallinen toiminta tulee esiin. Helsingin Sanomien julkaisema juttu kolme kuukautta myöhemmin avaa tapahtumia syvemmin ja ahdistelua kokeneet naiset esiintyvät siinä jo omalla nimellään.

Kommenttiketjuja on siis analysoitu kolme. Ensimmäisen analysoidun keskustelun kommentit on jätetty vauva.fi -palstalle osioon ”Aihe on vapaa” välillä 29.12.2017 - 13.1.2018, niitä on yhteensä 165kpl, mutta poistettuja kommentteja on 11kpl joten viimeisen kommentin järjestysnumero on 176. Kommenteista koostuu 24 a4-sivua kommentteja fonttikoolla 12. Vauva.fi on kaikille avoin valtakunnallinen keskustelupalsta. Vauva.fi on moderoitu palsta, mutta kommentteja ei esitarkisteta vaan poistetaan tarpeen vaatiessa julkaisun jälkeen.

Toisen analysoidun keskustelun kommentit on jätetty Turun sanomien omalle nettisivulle 29.12.2017 samana päivänä julkaistun uutisen perään. Niitä on yhteensä 20 sivua (fonttikoko 12) ja ne on jätetty välillä 29.12.2017 - 14.3.2018. Kommenttiosio on yleisölle avoin ja juttu luettavissa kaikille, sitä ei ole rajattu vain

tilaajille. Turun sanomien kommentit tarkistetaan ennen julkaisemista ja lehti oheistaa kommentoija keskustelun säännöistä kommentoinnin yhteydessä ja pyrkii siten pitämään esimerkiksi rasistisen ja muulla tavoin loukkaavan puheen kurissa. Lehti kuitenkin toteaa, että vastuu viestin sisällöstä on kirjoittajalla itsellään.

Kolmannet analyysin kohteena olevat kommentit on osoitettu samasta Luostarivuoren koulu koskevasta aiheesta kirjoitettuun Helsingin Sanomien kuukausiliitteen uutisreportaasiin. Kommenteja lainauksineen on yhteensä 10 fonttikoolla liki 60 sivua. Juttu näkyy vain lehden tilaajille, samoin kommentointi on avoin vain lehden tilaajille. Ennakkomoderointi on käytössä myös Helsingin Sanomissa. Rekisteröitymisen vaatimusta ennen kommentointia Helsingin Sanomat perustelee näin:

”HS.fin uutisia voi kommentoida vain rekisteröimällä itselleen käyttäjätunnuksen ja kirjautumalla palveluun tällä tunnuksella (sähköposti). Myös muiden nimimerkkien kommenttien arvioiminen vaatii kirjautumista. Kirjautumispakko parantaa kommentoinnin laatua.” (HS, kommentointiohjeet 9.5.2018.)

Tapahtuupa nettikeskustelu rekisteröitynä tai rekisteröitymättä, se tapahtuu nimimerkillä tai anonyymisti.

10.2 Online-keskustelut. Tulosavaruuden muodostuminen (LIITE 3)

Online-keskustelujen analysoinnissa pyrin vastaamaan kysymykseen millaisin perustein opettajan toimintaa tuomitaan tai hyväksytään. Olen päätenyt kategorioimaan aineiston viiteen yläkategoriaan ja jokaiseen niihin on muodostunut useita alakategorioita, joilla keskustelun moniäänisyys tulee esiin. Jokainen alakategoria tuo jotain uutta ja olennaista käsitysten muodostamaan tulosavaruuteen.

Tulosavaruus (Liite 3.) näyttää sen, että kolmen erilaisen keskustelun mukaan ottaminen oli ratkaisuna toimiva, sillä keskustelujen kulku painottui joka mediassa aina eri tavoin. Vauva.fi -palstan keskustelua hallitsi keskustelu siitä, onko opettajan mahdollisen väärinkäytöksen kohdalla kyseessä rikos vai ei, erityisesti juuri tässä tapauksessa. Turun Sanomien Helsingin Sanomien palstoilla tämä rajankäynti on vähäisempää ja keskustelussa kuljetaan pääosin yleisemmällä tasolla, ”maan tapaa” ja ajankohdan vaikutusta käsityksiin analysoidaan erilaisista perspektiiveistä. Lisäksi erityisesti Helsingin Sanomien palstalla nousee esiin kysymys lapsuuden käsitteen historiallisesta muutoksesta. Koska yleiset linjat ovat samat, mutta näkökulmat vaihtuvat, on käsitysten kartoituksen lopputuloksena syntynyt tulosavaruus melko laaja. Kategorioidessani online-keskusteluaineistoa keskeisimmiksi yläkategorioiksi valikoituivat: vaikenemisen syyt ja asian esiintuomisen syyt, vastuunkantajan määrittely, rikosnäkökulma väärinkäytöksiin,

ammattieettinen näkökulma väärinkäytöksiin ja tekojen oikeutus. Kaikissa keskusteluissa olen ottanut huomioon myös mahdolliset vastustavan näkemyksen sisältävät kommentit, sillä vastustaminen osoittaa myös vastustamansa ajattelutavan olemassaolon.

10.3 Tulokset

10.3.1. Esiin nostamisen syyt ja vaikenemisen syyt

Ensimmäisenä yläkategoriana olen analysoinut keskustelussa näkyviä käsityksiä siitä, mitkä ovat olleet opettajan väärinkäytösepäilyistä vaikenemisen syyt ja toisaalta asian esiintuomisen syyt nyt, 2017-2018. Alakategoriat osoittavat, että koulussa tapahtuvalla väärinkäytöksellä on ihmisten käsityksissä niin yhteiskunnallinen, yhteisöllinen kuin yksityinenkin syy, jonka vuoksi siitä ei ole voinut puhua tai vastakkaisesti voi nyt puhua.

”Suomalainen ajattelumalli” ja ”maan tapa” nousevat keskusteluissa esiin. Maan tapa on, että tyttöjä on saanut ahdistella ja siksi asiaan ei ole puututtu, maan tapa on ollut, että kollegat suojelevat toisiaan, suomalaisille tyypillistä on ollut, ettei tällaista asiaa viedä poliisille - sillä ”suomalaiset ovat hulluja”. Tähän käsitykseen voi sisällyttää myös ajatuksen siitä, että ”näitä”, eli koulussa tapahtuneita ahdisteluja, on tapahtunut paljon ja jonain päivänä ne tulevat julki.

”Se oli ennen vanhaan niin sanottu maan tapa ettei tällaisiin kukaan puuttunut vaikka kaikki niistä tiesivät.” (ts)

Maan tavan ohessa yhteisölliseksi ominaisuudeksi tai ongelmaksi ahdistelut mielletään kaupungin ja koulun maineen ympärillä käydyssä keskustelussa. Tapahtumasarjat mielletään turkulaisiksi, syytetään ”turkulaista korruptiota” ja tyypillistä toimintaa nimenomaan Turussa. Keskustelussa näkyy käsitys siitä, että tapahtumat ovat olleet tiedossa, mutta koulun tai kaupungin maineen suojelemiseksi jätetty tutkimatta, vaiettu ja piilotettu. Vaikenemisen syy on siis turkulaisuus ja maineen suojelu.

”Yleensä rehtori ja/tai opettaja tietää ahdisteluista mutta niistä vaietaan ettei koululle tule huonoa mainetta.” (v)

Mielenkiintoisena pidän edellisissäkin läsnä olevaa salailun kulttuuri -käsitystä. Keskustelijoilla on vankka käsitys siitä, että koulu salaa heiltä asioita. Ajatus, että koulu tietää että lapsia ja nuoria kohtaan toimitaan jutussa kuvatulla tavalla, eli ahdistellaan tai hyväksikäytetään heitä seksuaalisesti, mutta asiaa ei kerrota vaan piilotellaan, näyttäytyy aineistossa sekä siinä muodossa, että sellainen salailun kulttuuri on, että siinä muodossa, että se pitää nyt särkeä.

”Loistavaa! Vihdoinkin nämä sudet lampaiden vaatteissa alkavat paljastua ja heidän tekemistään rikoksista vaikeneminen alkaa murtua.” (hs)
Virkamiesten ja päättäjien ”jalustalta tiputtaminen” on yksi salailun kulttuurin rikkomisen tuloksista. Samalla tämä sisältää sen, että käsitys virkamiesten jalustalla pitämisestä ja erityiskohtelusta on olemassa.

”Virkamiestä ei tutkita, ei tuomita eikä moitita ellei todisteet ole videolla koko kansan nähtävillä.” (hs)

Opettajan erityisasemaan viitataan myös koulu yhteisön sisäisen dynamiikan kautta. Opetushenkilöstön ja rehtorin käsitetään olevan yhteisessä rintamassa peittelemässä koulun sisäisiä väärinkäytöksiä. Käsityksen mukaan vanhemmille ei kerrota mitä koulussa tapahtuu. Käsitys siitä, että ”vastaavia tapauksia tulee varmasti lisää” koska niistä ei vaan ole puhuttu, asettaa koulun ja vanhemmat vastakkain sekä lapset eräänlaiseen mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuden eteen. Näin ollen opettajien väärinkäytöksistä on käsityksen mukaan vaiettu koulun sisäisen salaamisen kulttuurin vuoksi ja lasten ja nuorten huoltajien ulos sulkemisen avulla.

”Opettajien harjoittamaan väärinkäyttöksiin on erittäin vaikea puuttua, koska uhrin ovat lapsia ja rehtorit ja muut opettajat ovat hyvin kollegiaalisia ja suojelevat väärintekijää. En tarkoita vain ahdistelua vaan muunkinlaista oppilaaseen kohdistuvaa kiusaamista ja nöyryyttämistä. Rehtori voi vaieta vanhemman hyvin hyökkävällä asenteella, lähes syyttämällä kunnianloukkauksesta. Muissa ammateissa ei tietääkseni ole tuollaista. (v)
Ahdistelupäilyistä vaikenemisen yhtenä syynä keskustelussa nähdään se, ettei syytöksillä ole totuus pohjaa. ”Pelkkää arvailua kaikki” -tyyppiset kommentit muodostavat analyysissäni ei ole tapahtunutkaan -kategorian. Uutisen esiin tuomat epäilykset asetetaan huhupuheiden asemaan ja ihmisiltä vaaditaan mediakriittisyyttä. Kuinka kukaan ei ole muka ilmoittanut poliisille -näkökulma kulkee rinnakkain pahantahtoisen yksityisen ihmisen mustamaalaamisen motiivin kanssa.

”...koko juttu kuulostaa epäuskottavalta, muut opettajat, oppilaat ja oppilaiden vanhemmat tiesivät eikä kukaan ilmoittanut poliisille. Sorry vaan, mutta en usko koko juttua.” (ts)

Molemmat yllämainitut näkökulmat perustuvat siihen käsitykseen, ettei mitään todellisuudessa ole tapahtunut. Keskustelusta nousevat myös vasta-argumentit, joiden sisältö liittyy lähinnä siihen, miksi kukaan lähtisi mustamaalaamaan ihmistä vuosikymmenten jälkeen ilman syytä, saati iso ihmisjoukko yhden opettajan perään. Esiin tuomisen ja vaikenemisen motiivia tai sen puutetta haetaan siis molemmin puolin keskustelua. ”[S]atuja sepitelleet muijat luulevat alkavan tienaam[aa]n näillä jutuilla”, epäilee kirjoittaja Turun Sanomien keskustelussa.

Edellisiin liittyvänä mutta silti oman sisältönsä tapahtumien käsittelyyn tuovana näkökulmana keskustelussa nousee esiin käsitys siitä, että asiasta puhuminen ei ole ollut yksityishenkilölle turvallista. Tämä käsitys sisältää sen, että oppilas ja

lapsen koti nähdään koululle alisteisessa asemassa, heikomman asemassa vahvempaa vastaan. Vaikenemisen syy on tämän käsityksen mukaan ollut oman turvallisuuden takaaminen. Koulussa oppilaan nähdään voivan joutua syrjinnän ja painostuksen kohteeksi mikäli kertoo ”kivan opettajan” tekemisistä (hs), mutta kommentit eivät rajaa myöskään sitä kenen tilanne kertomalla olisi voinut hankaloitua ja turvallisuus vaarantua. Ainakin yhdessä Turun Sanomien kommentissa mahdollinen kosto on nähty suuntautuvan aikuiseen asioihin puuttujaan. Myös sanan ”rohkea” käyttö viittaa riskiin:

”On esimerkkejä siitä, että kun joku rohkea on tehnyt vääryyksistä numeron, valittanut lääninhallitukseen jne., niin sen jälkeen hänet leimataan vaikeaksi ihmiseksi ja seinä nousee eteen omalle uralle. Siinä syy, miksi asiat otetaan esiin ”liian” myöhään.” (ts)

Yhtenä käsityksenä on, että median popularisoitunut uutisointityyli on syyllinen siihen, että nyt puhutaan vaikka ennen on vaiettu. Mediaa syytetään lynkkauslinjasta ja julkisuuden hakemisesta aihevalinnan ja sen käsittelyn yhteydessä. ”Ala-arvoista journalistista tuubaa” toteaa Helsingin Sanomien keskusteluun osallistuva kommentoija. Mediaan kohdistuva kritiikki on liitettävissä #metoo -kampanjan saamaan kritiikkiin. Molempien kritiikki sisältää ajatuksen, ettei opettajien väärinkäytösepäilyistä ole syytä puhua tai niillä ei ole totuuspohjaa mutta osoittava sormi on nimenomaan median ja ajan hengen suunnassa. Ajan henki näkyy myös positiivisissa kommentteissa:

”Nyt tämän Metoo-kampanjan ansiosta alkaa tulla esille yhtä ja toista... nyt ilmapiiri on muuttunut ja tiedostetaan että tällaista tapahtuu ja paljon ja se on tuomittavaa.” (ts)

Toisaalta #metoo ja ajan henki saavat siis myös kipakkaa kritiikkiä:

”Eiköhän tätä #metoo toivotusta ole tullut jo aivan tapeeksi.” (v)
vastaus: ”Aamen.”

#Metoo ja yllä mainittu median toiminta nähdään erään käsityksen mukaan siis jonkinlaisena ”kilpapöyristymisenä” (hs) jota ohjaa ajan henki eivätkä tapahtumat itse. Opettajan väärinkäytösepäilyyn ei siis oikeastaan oteta kantaa lainkaan, ainoastaan siihen, että juttu liittyy tähän kyseiseen aihepiiriin. Olennaista tälle käsitykselle kuitenkin on, että juuri tämä aika, jota elämme, on syy nostaa asiat esiin, syy käsitellä niitä, hyväksytäänpä tämä sitten taikka ei ja nähdään syy-seuraussuhde kuinka päin tahansa.

”Se, mille aika on kypsä, on että emme anna enää toisten kohdella itseämme miten tahansa [...] sekä nousemme vastustamaan selvää vääryyttä ja rikollista toimintaa, nostamme totuuden valheen edelle. (hs)

Seuraavien lasten ja nuorten suojeleminen vastaavilta kokemuksilta, kuin mitä uutisen aikuistuneet oppilaat kertovat, voidaan nähdä tälle #metoo -näkökulmalle eräänlaisena parina. Tässä keskustelun juonteessa olennaisena syynä nostaa esiin väärinkäytökset ja niiden epäilyt kouluissa on se, etteivät ne toistuisi enää. Että

asiat muuttuisivat. Lisäksi keskustelussa vilahtavat ajatukset hyvityksestä uhreille. Sekin käsitetään syyksi puhua nyt.

”Väärinkäytökset/rikkokset pitää tutkia perinpohjin, jotta uhrit voivat saada hyvitystä ja jotta ei näitä kauheuksia enää koskaan tapahtuisi. Suojellaan siis myös tulevia koulukkaita.” (ts)

Opettajan ”vahingoittavalta ja tuhoavalla vaikutukselta” (hs) suojeleminen viittaa siihen, että kokemusten oletetaan tuottaneen henkistä kärsimystä ja traumoja. Opettajan, ammattikasvattajan, toiminnan nähdään tässä käsityksessä voivan todella vaurioittaa ihmisen kasvua.

10.3.2. Vastuunkantajan etsiminen

Vastuukeskustelussa vastuuta opettajan mahdollisesta väärinkäytöksestä jaetaan laajasti, muunmuassa opetustoimelle, opettajalle (opettajana), lastensuojelulle, oppilaiden huoltajille, yksityiselle ihmiselle ja uhreille itselleen.

Opetustoimen, kaupungin johdon vastuuta penää keskustelussa useampi keskustelija. Opetustoimea syytetään heitteillejätöstä ja vaaditaan vastuuseen teoistaan.

”koulujärjestelmästä vastuulliset virkamiehet ja poliittiset päättäjät saatettava edesvastuuseen.” (ts)

Tämän käsityksen mukaan väärinkäytösten uhrit ovat olleet siis täysin ylempien hallinnollisten tahojen hylkäämiä ja tapahtumista vastuu on nimenomaan niillä elimillä, jotka ohjaavat koulun toimintaa. Ylemmillä virkamiehillä nähdään tässä olleen mahdollistajan rooli:

”Jotenkin tuntuu että jutussa ”masan” esimiehet pääsevät kuin koira veräjältä. He sentään mahdollistivat ”masa” toiminnan (hs)”

Myös koulun rehtori nähdään vastuullisena ja tapahtumien mahdollistajana.

”Tässä ihmettelen, että rehtori sai jatkaa töitä. Aina johto pääsee kui sika veräjältä.” (hs)

Samassa laajemmin koulu yhteisön käsittävässä keskustelussa oppilashuollon, koulukuraattorin, vastuuta nostetaan esiin:

”...musiikinopettajamme touhut olivat koulutoimenjohtajan, rehtorin, koulukuraattorin ja joidenkin opettajienkin tiedossa eikä kukaan tehnyt mitään.” (v)

Myös lastensuojelu saa oman kommenttinsa siitä, että se on ollut asian suhteen täysin ”hukassa” (ts). Tässä käsityksessä vastuu liikkuu siis jo ulos koulutoimesta sosiaali- ja terveystieteiden puolelle.

Yhtenä alakategoriana olen erottanut keskusteluista juonteita, joissa kyseenalaistetaan vanhempien vastuunkanto lapsistaan. ”Niinkö vähän he välittivät lapsistaan”(ts) -kommentti tiivistää sen syyllisyyden, joka vääryydeksi käsitetyn toiminnan kohteeksi joutuneiden lasten perheille tässä annetaan. Uhrien huoltajien

syällisyys myös siihen, että ovat epäilleet lastensa motiiveja puhua ja pyytää apua, nostetaan esiin:

“Vahemmat, hävettääkö? ”vanhemmat olivat sanoneet, että kyse on vain huomionhakuisuudesta” Kun oma lapsi sanoo jonkun käyttäneen hyväksi, niin tämäkö on ollut vastauksenne?”(ts)

Huoltajien kyky kasvattaa lapsiaan kyseenalaistuu koteja syylistävän käsityksen puitteissa käydyn keskustelun myötä myös.

“Missä ovat vanhemmat, jotka tukevat tytön käsitystä omasta arvostaan ja määräysvallastaan koskien omaa vartaloa?” (hs)

Uhreja syylistävä käsitys tapahtumien kulusta tulee esiin sekä puolustavissa että syylistävissä kommentteissa. Helsingin Sanomien kommenttiketju alkaa kommentilla “[t]oivoisin ettei kommenttipalsta täyty näillä tyypillisesti uhreja syylistävillä kommentteilla” (hs), joka heti alkuun kertoo, että sellainen käsitys tapahtumien syyllisistä on olemassa.

Oppilaiden omaa vastuuta tapahtumista nostetaan esiin myös sitä kautta, että oppilaat ovat olleet saamattomia tai itse suostuneet siihen, mitä on tapahtunut. Ratkaisuna kouluaikaiselle tilanteelle nähdään jälkijättöisesti se, että lapset ja nuoret olisivat toimineet tilanteessa oikein.

“Miksi lapset ei kertoneet kotona ja vanhemmat ilmoittaa ensiksi rehtorille ja jos ei tehoa niin poliisille.” (v)

Lisäksi nähdään mahdollisena, että kyse on ollut oppilaan omasta statuksen hankkimisesta suhteessa luokkatovereihin. “[T]yttö hakee luokkatovereidensa ja tyttökavereidensa ihailua ja suorastaan kadehdintaa” (hs) -kommentti viittaa siihen, että käsityksen mukaan itseasiassa opettaja on ollut tyttöjen viekkottelun uhri ja uhri on hyötynyt tilanteesta.

Opettajuus sinänsä saa vastuuosiossa hyvin vähän huomiota. Kommentti “kyllähän sitä jokaiseen ammattikuntaan mahtuu ongelmatapauksia.” (ts) asettaa vastuuseen opettajat, ammatin edustajat, mutta nimenomaan yksittäiset “ongelmatapaukset”. Yksityisen ihmisen vastuuta aikuisena toimijana suhteessa lapsiin onkin tuotu esiin sekä sen suhteen, ettei oppilaita suojeltu että sen suhteen että opettaja toimii aikuisena lasten suhteen ja vastuu on hänellä.

“Hämmästyttää myös aikuisten ymmärtämättömyys ja arvostelukyvyyttömyys asioihin puuttumisen tärkeydestä.” (hs)

“...vastuu käyttäytyä asiallisesti on kuitenkin aina aikuisella.” (v)

Lapsen ja aikuisen välinen suojelusuhdkeäsitys on eksplisiittisesti esillä myös kommentissa, jossa lapsen oikeudentajun todetaan kehittyvän aikuisten opettamisen kautta:

“Sehän siinä onkin, ei lapsi voi tietää, miten asioiden kuuluu olla, jos sitä ei hänelle opeteta.” (ts)

Aikuisuus nähdään ominaisuutena, jossa ihminen ei ole enää viettien vietävissä vaan tietää, mitä häneltä odotetaan suhteessa lapsiin: vastuullisuutta ja itsehillintää.

“Kyllä aikuisen kuuluu osata hillitä itsensä. Ei mikään vietti ole niin voimakas, etteikö sitä voi järjellä torpata, perusterve aikuinen joka tuntee vastuunsa.” (hs)

Väärinkäytösten taustalle syylliseksi määritellään yhdessä online-keskustelun esiin tuomassa käsityksessä paitsi yksilö, niin myös satunnainen pahaksi määritelty ihminen tai sairas yksilö, mieleltään sairas ihminen. Tässä käsityksessä teot ikäänkuin medikalisoituvat.

“Narsistisesti vinoutuneet ihmiset katsovat oikeudekseen toimia täysin omien mielihalujensa ja impulsiensa mukaisesti eikä siihen heidän mielestään ole mitään oikeutta kenelläkään puuttua.”(hs)

Pahuus ja mielen sairaus kulkevat rinta rinnan keskustelussa. Sanat pahat ihmiset, narsistit, häiriintyneet, sadismi ja manipulointi kielivät siitä käsityksestä, ettei terve opettaja, terve ihminen, toimisi näin vaan erilaisuus selittyy sairaudella ja yksittäisen ihmisen ominaisuudella, pahuudella.

On mielenkiintoista havaita, miten keskustelija tuo näkyville myös koko tapahtumien kulun sairauskäsityksen puitteissa:

“Miten sairas ajatusmaailma pitää olla, että kuvittelee alaikäisen ihastumisen oikeuttavan seksuaaliseen hyväksikäyttöön?” (ts).

Vastaavasti todetaan myös Helsingin Sanomien keskustelussa ja mukaan nousee jälleen sana valta:

“Yksikään lapsi tai nuori ei kaipaa aikuisen ”apua” oppiakseen seksin käytännössä.
Se on sairaan ihmisen sepitelmä itselleen, jolla perustellaan sadistista vallan käyttöä.” (hs)

Kaikenkaikkiaan syyttävä sormi osuu online-keskustelun käsitysten kirjossa siis laajalti yhteiskunnan eri tasoille. Yksittäistapauksesta ja yksilön vastuusta hallinnollisten ja poliittisten rakenteiden asenteeseen. Aikuisten vastuu lapsista ja yhteisön vastuu jäsenistään saa rinnalleen yksilön vastuun sekä uhrina että toimijana.

10.3.3. Rikosnäkökulma

Rikosnäkökulma-kategoriaan olen koonnut käsityksiä siitä, että rikoslaki määrittää, onko opettajan toiminta oikein vai väärin. Keskustelu muissakin kategorioissa (10.3.1-10.3.5) kiertyy yhä uudelleen lakisanaston ympärille, mutta tässä opettajan väärinkäytöstä ja väärinkäytösepäilyä käsitellään nimenomaan sen näkökulman kautta, onko kyseessä laillisesti tuomittava teko vai ei. Rikoslaki ratkaisee

-käsityksen mukaan määritellään rikoslain kautta koko prosessia: "Poliisi tutkii ja ja päättää mitä voidaan antaa julki ja oikeus tuomitsee. (ts).

Rikos vai ei -asian suhteen aineiston keskustelussa keskityttiin pitkälti käymään keskustelua siitä, onko opettajan seksisuhde oppilaaseen lain mukaan rikos vai ei. Onko se iso rikos, onko se pieni rikos vai onko se meidän laissamme rikos lainkaan ja onko se ollut sitä 90-luvulla. Keskustelun voi tiivistää seuraaviin lauseisiin:

"Ei kyllä Suomessa ole iso rikos. (v)
...todellakin on iso rikos. (v)
Rikoslaki, 20 luku, pykälä 6-7, googlaa finlex... (v)
No se nyt ei ole mikään mielipidekysymys, miksi näitä tekoja tulee kutsua!
(v)
Syytön kunnes toisin todistetaan -logiikka on takana. (v)"

Keskustelussa esiin nousee myös opettajan epäilylle toiminnalle ehdolle rikosnimike, törkeä virka-aseman väärinkäyttö (ts). Lisäksi keskusteluun rikosnäkökulmasta tulee myös ajallista syvyyttä:

"Olisiko 2018 vihdoin otollinen hetki tehdä merkittäviä muutoksia lakiin, erityisesti lapsiin kohdistuvissa rikoksissa: eivät vanhene, tuomio aina ehdoton." (hs)
"No täytyy muistaa, että tuohon aikaan lakikin oli eri tavalla kirjoitettu." (hs)
"Niin, Asiahan on niin että koko #metoota ja näitä asioiden tuomista julkisuuteen ei tarvittaisi ollenkaan, jos oikeuslaitos ylipäätään toimisi." (hs)

Joissain kommentteissa lain oheen on kuitenkin eksynyt viittauksia asian tuomittavuuteen muista näkökulmista, vaikka laki kirjoittajan käsityksen mukaan "mahdollistaa" kyseisenlaisen toiminnan opettajalle: "Aika ja laki on ollut toinen, mutta todella kuvottavaa."(v)

Toisena alakategoriana rikosnäkökulmaan on käsitys siitä, onko laillisesti oikein vai väärin nostaa asioita julkiseen keskusteluun. Tämä käsitys sisältää sekä vastustavat että puolustavat kommentit. Rajankäyntiä lakikirjan ääressä käydään siitä, onko opettajan väärinkäytösepäilyyn esiin nostaminen ja siitä puhuminen kunnianloukkaus lain mukaan vai ei.

"Näiden vanhojen oppilaiden olisi pitänyt tehdä asiasta poliisi ilmoitus jo kauan sitten, kun se oli ajankohtaista. Nyt monien vuosien jälkeen tämä on enemmänkin kunnianloukkaus syytettyä kohtaan" (ts)
Kunnianloukkauskeskustelussa tulee vahvasti esiin todistamisen taakka -ajattelu; miten todistetaan, onko todisteita. "Väitteitä on maailma täynnä. Todisteita ei ole läheskään yhtä paljoa" (v) kommentti sisältää myös jälleen valheellisuuskulman asiaan, mutta liikkuu nimenomaan lain määrittämän oikean ja väärän maastossa. Jos ei voi todistaa, ei ole rikosta. Todisteettomien esiin nostojen tuomitsijoita myös kyseenalaistetaan keskustelussa. Käsitys siitä, että ehkäpä motiivi ottaa esiin tapahtumat onkin toinen, ei vain rikollisuuden määrittelyyn liittyvä:

“Onko mielestäsi rankaisemisen arvoista, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö otetaan esille? Haluatko suojella hyväksikäyttäjää vai lapsia?” (hs)

Kaikenkaikkiaan rikosnäkökulma on levittäytynyt keskusteluun niin laajalle, että käytännössä jokaisesta viidestä käsitysten kategoriasta keskusteltaessa yhä uudelleen palataan lakisanaston ja lakiin viittaavien kommenttien äärelle. Opettajan toimintaa ja esiin nostajien motiiveja arvioidaan Suomen rikoslain perusteella hyvin laajasti keskusteluissa, joissa muutkin näkökulman kyllä pääsevät esiin. Eräänlainen palautusosoite keskustelulle on jatkuvasti laki.

10.3.4. Ammattieettinen näkökulma

Neljäntenä kategoriana ovat ammattieettiseen ajatteluun liittyvät käsitykset siitä, mitä nimenomaan opettajan ammatin edustajan on hyväksyttävää tehdä ja mitä ei. Tässä myös syyllisyys määrittyy etupäässä ammatin mukaan. Väärinkäytöksen ei tarvitse olla laillisesti tuomien väärin, vaan opettajan toimintana väärin. Kuten luvussa kolme on todettu, opettajan toimintaa määrittävät säännöt ovat opetussuunnitelma, lait ja asetukset sekä eettinen ohjeistus. Nämä kaikki antavat mahdollisuuden käsitellä väärinkäytöksiä ja väärinkäytösepäilyjä arvojen näkökulmasta. Siksi opettajuuden velvoittavuus, vaikka takaperoisestikin ilmaistuna, kuten ”opettajalta odotetaan papin elämää” (v) -kommentissa, on olennaista keskustellun ilmiön kannalta. Rangaistavuuden ja ajankohtaisuuden määrittävänä asiana pidetään tämän ammattieettisen käsityksen sisältävissä kommentteissa myös sitä, onko opettaja yhä työssään lasten parissa, opettaako hän yhä.

Aineistosta erottuu käsitys, että uutisen lukijat ovat määritelleet syylliseksi opettajat ryhmänä tai tietyn aineen opettajat, jolloin tekijän opettajuus on ratkaisevaa keskustelijoiden pohtiessa tapahtumia. Erityisesti hämmästellään musiikinopettajien toimintaa ammattiryhmänä. Aineenopettajuus onkin kenties tapa rajata ikävää asiaa ammattikunnan sisällä pienempään joukkoon.

Opettajuuden nähdään siis velvoittavan tietynlaiseen toimintaan ja sen rajojen hahmottamiseen. Opettajan ja oppilaan välistä suhdetta määritellään toisin kuin lapsen tai nuoren ja aikuisen välistä suhdetta yleensä, nimenomaan koska toinen osapuoli on opettaja. Käsitys siitä, että on olemassa ”odotukset opettajien vastuusta omassa työssään” (hs) on ammattieettisen keskustelun pohjaoletus.

Keskustelu jää suurelta osin hyvin toteavalle tai oikeastaan hämmästelevälle tasolle. Konkreettisina esiin nostettuina asioina voidaan pitää sitä, että kommentteissa toivotaan, ettei kyseinen opettaja saisi enää opettaa ja hämmästellään mikäli hän yhä saa. Tämä kommentointi sisältää käsityksen siitä, ettei opettaja ole kelpoinen opettamaan lapsia ja nuoria, mikäli on toiminut uutisen kuvaamalla tavalla. Ammattieettisestä ajattelusta kielii myös se, että opettajat ja papit rinnastetaan. Samaten esiin nostetaan muitakin ammattikuntia ja harrastusohjaajia, jotka toimivat lasten ja nuorten kanssa:

”Masat”[hyväksikäyttäjät] hakeutuvat opettajiksi, partioon, valmentajiksi, kirkon nuorisotyöhön jne...”(hs)

Keskustelussa opettaja ja kasvattaja rinnastetaan myös: ”Kasvattajissa on näitä oman selustansa varjelijointa” (ts). Lisäksi opettajan eettiseen vastuuseen viittaavia kommentteja ovat ne, joissa palkan takaisin perimisen ja eläkkeen maksamisen eväämisen perusteena pidetään sitä, että opettaja on ahdistellut tai hyväksikäyttänyt oppilaitaan. Palkkaa ei siis ole kommentoijan mielestä kelvottomasta työstä ammatissa ansaittu.

Ajankohdan vaikutus nousee esiin online-keskusteluissa myös ammattieettisestä näkökulmassa asiaa käsiteltäessä. Opettajan ammatin muuttuminen nähdään asiana, joka vääristää näkemystämme teoista ja niiden hyväksyttävyydestä. Keskustelussa on välillä vaikea seurata, miten pitkälle menneisyyteen katsotaan. ”Silloin elettiin melko erilaista aikaa, opettajat olivat ehdottomia auktoriteetteja” (ts) -kommentti esimerkiksi keskustelun mukaan viittaa 90-lukuun mutta sisällöllisesti viittaus osuu mielestäni kauemmas opettajan ammatin historiaan. Opettajan auktoriteettiaseman muuttuminen on kuitenkin yksi käsitys, joka keskustelijoilla opettajan työn muutoksesta on.

Opettajan ammattieettiseen vastuuseen pureudutaan keskustelussa myös vallan ja luottamuksen näkökulmista. Valta-näkökulman tiivistää [vauva.fi](#) -palstan kommentti, jossa yhdistetään useampi keskustelun elementit:

”Opettajien harjoittamaan väärinkäyttöksiin on erittäin vaikea puuttua, koska uhrin ovat lapsia ja rehtorit ja muut opettajat ovat hyvin kollegiaalisia ja suojelevat väärintekijää.” (v)

Tuossa kommentissa ei esiinny sana ”valta” mutta se sisältää vastakkainasettelun ja valta-aseman kuvauksen: koulun valta, opettajan turvaverkko, oppilas-uhrin ja ne, jotka eivät voi uhreja auttaa, vanhemmat. Sana väärintekijä paljastaa meille, että kyse on edellä kuvaillun vallan väärinkäytöstä. Käsitys siitä, että opettaja on vallankäyttäjä näkyy useissa kommentteissa myös suoraan. Keskustelijoiden käsityksen mukaan ammatin antaman auktoriteetin ja vallankäytön mukana tulee opettajan vastuu: ”Auktoriteettiasema on vallan sijasta kuitenkin ensisijaisesti

vastuuasema...” (hs) Opettajan vastuu omasta toiminnastaan oppilaiden keskuudessa näkyy myös kommentissa, jossa nimenomaan opettajuus on saanut toimintaa rajoittavan merkityksen:

”Varmasti kaikki teinien miesopettajat fantasioi oppilaistaan mutta suurin osa ymmärtää olla tekemättä mitään.” (v)

Vastuu ja valta -keskustelun rinnalla, saman ammattieettisen käsityksen osana, näen luottamuksen väärinkäyttöön liittyvät kommentit. Luottamus, kuten ei vallankäyttökään, ole kuitenkaan kommentoijien mielestä vain koulun sisäinen ja oppilaisiin liittyvä asia. Luottamus ja vallankäyttö ulottuvat koteihin saakka.

”Auktoriteettiasemassa oleva oppilaiden vanhempien luottamusta nauttinut henkilö on käyttänyt valta- asemaansa hyväkseen.” (ts)
Sukupolvien välinen arvojärjestys, jossa ”hyvinkasvatetut” (ts) nuoret uskovat, että vanhemmat toimivat oikein ja ovat näin heidän vallassaan, nostetaan myös esiin. Koulun asema yhteiskunnassa on kaiken kaikkiaan keskustelijoiden käsityksen mukaan vahva ja vastuu ja valta ulottuvat pitkälle lasten sisältöopettamisen ulkopuolelle.

”Siitä se lähtee, yhteiskunnallinen ja taloudellinen eriarvoisuus ja edelleen seksuaalinen vallankäyttö. (ts) ”Vallan väärinkäyttö on karmaisevaa” (ts)

Viimeisenä ammattieettisen näkökulman alakategoriana olen erottanut aineistosta valvonnan puutteeseen liittyviä kommentteja. Opettajan työn autonominen asema ammattinsa harjoittamisessa on keskustelussa muotoutunut käsitykseksi, että opettajan työtä kukaan ei valvo. ”[K]etkä oikein valvovat tätä toimintaa?” kysytään Turun Sanomien keskustelussa. Opettajille toivotaan myös suoraan tiukempaa valvontaa ja nimenomaan lasten oikeuksien takaamiseksi. Kommentoija kaipaa myös kollegiaalista valvontaa:

”Opettajat ym lasten kanssa tekemisissä oleville tarkka syyni sekä toisten työntekijöiden valvominen olisi paikallaan.”(ts)

Ammattieettinen näkökulma löytyy kommentteista, joskin osin hiukan piiloisena. Tämän käsityksen mukaan kuitenkin opettajan väärinkäytöksen määrittelyyn ei vaadita laillisia perusteita vaan ammattieettiset perustelu. OAJ:n opettajan eettinen ohjeistus ei nouse esiin yhtäkään kertaa keskustelujen kulussa, ilmeisesti useimmilla keskustelijoilla ei ole varsinaisesti teoreettista tietoa käsityksensä tueksi. Mutta opettajan ammattietiikan mukanaan tuoma vastuuasema suhteessa koteihin ja oppilaisiin - ja myös yhteiskunnallinen vastuu - on käsityksessä läsnä.

10.3.5. Keskustelun mitätöintejä

Edelliset käsitykset ovat tavalla tai toisella osoittaneet mihin online-keskustelujen ihmiset perustavat käsityksensä opettajan epäillyn toiminnan tuomittavuudesta tai hyväksyttävyydestä ja ketä tästä toiminnasta voi syyttää. Viimeisenä online-keskustelun analyysin kategoriana on keskustelussa esiin nousseita yksittäisiä tapoja selittää tapahtumat ja oikeuttaa ne siten, että keskustelun pohja putoaa, mitätöidä keskustelu lähtökohdat kyseenalaistamalla. Käsityksissä oikeutuksen ja selityksen taustalta löytyvät argumentit ovat, että opettajasta on jollain hyviä kokemuksia, menneet ovat menneitä, ajankohta muutti suhtautumista seksuaalisuuteen, sukupuoliroolit olivat toiset ja seksuaalisuus on monimutkaista. Lisäksi online-keskustelussa käsitellään lapsuuden käsitteen muutosta. Viimeisenä käsitteilyyni nousi käsitys siitä, että koulut vain ovat sellaisia paikkoja.

Käsitys siitä, että asiat todistetaan epäosiksi sillä, että itsellä ei ole kuin hyviä kokemuksia tietystä ihmisestä on toki eräs osa aiemmin esiteltyä "ei uskota"-keskustelua mutta toimii tässä nimenomaan mitätöivänä tekijänä tapahtumille, ei asioiden esiin ottamatta jättämisen syynä. Positiiviset kokemukset ovat perusteluita sille, että asiaa ei voi ottaa todesta:

"Alkoholia hän kyllä joi, mutta hoiti kaikki matkanjohtajan tehtävänsä erinomaisesti. (ts) "Minulle jäi myös hyvä mielikuva hänestä." (ts)
Puolustaminen omien hyvien kokemusten kautta kirvoittaa keskustelun vastapuolelta vastauksen, jossa myönnetään väärinkäytöksistä epäillyn opettajan hyvä ja miellyttävä puoli, mutta koetetaan osoittaa, ettei se poissulje toisten kokemaa. Käsitystä pyritään kumoamaan tukemalla keskustelua seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvällä sanastolla, grooming ja "pedo", sekä siirtymällä yleiselle tasolle, ilmion pariin yksittäisen ihmisen tekojen ääreltä.

"-ota selvää grooming-käsitteestä. Tottahan toki tällainen ihmisen on vallon ystävällinen. "(ts) "Ei se, että joku on "kiva sulle" estä ketään olemasta pedo." (ts)

Toisena keskustelun lähtökohtia mitätöivänä käsityksenä on, että koska asiat ovat menneitä, niistä ei ole mitään syytä puhua. Sanonta "[j]oka vanhoja muistelee, sitä tikulla silmään, eikö?" (v) edustaa vanhaa viisautta, kansanperinnettä. Tämä käsitys ei selityksiä tunnu - ehkä siksi - tarvitsevan. Samaa linjaa jatkavat esimerkiksi kommentit "Mitä noita vanhoja ikäviä asioita kaivelemaan."(v) ja "rikosoikeudellisesti nää tapaukset on jo vanhentuneet."(v). Perusteluiden mukaan tulo syventää vanhentuneen asian käsittelyn turhuutta toteavaa käsitystä:

"Ei noista silloin meluttu eikä ole mitään aihetta myöskään niistä kertoa tässä nykyisessä uusmoralistisessa ja kaikki-teilaavassa ilmapiirissä. Jääköön sinne oman aikansa lapsiksi."(ts)

Uusmoralistinen ja kaikki-teilaava aika on siis muuttanut tekojen luonnetta siten, että niitä ei ole enää syytä käsitellä.

“Ei noita aikoja voi käsitellä nykypäivän tynnyrissä kasvatettujen kauhisteiluilla ja satunnaisotannoilla...”(hs)
Maailman muutos 20 vuodessa nähdään tämän käsityksen mukaan niin suurena, ettei tässä maailmassa voi arvioida näiden kahden vuosikymmenen takaisen ajan tekoja. Ajan vaikutus siihen, mikä on oikein, tekee etiikasta suhteellista.

Käsityksellä on kuitenkin myös vastaparinsa. Yhtä vahvasti kuin yllä todettiin ajan olevan ratkaiseva teon moraalisen arvioinnin kriteeri, todetaan tässä vastakkaista:

“En ole oikein koskaan ymmärtänyt miksi rikoksissa, varsinkin henkilön koskemattomuuteen liittyvissä, on aikaraja, jonka jälkeen ne ei sitten jotenkin olekaan rikoksia...”(hs)
“Aika ei poista väärintekoja.” (ts)

Keskustelun mitätöintiin pyrkivät myös seksuaalisuuden muutosta kommentoivat repliikit. Seksuaalinen vapautuminen nähdään lähihistorian suurena asennemuutoksena. Sen sisältöä kuvaillaan muunmuassa popmusiikin tähtien pukeutumisen ja laulutekstien kautta. Näin “tuo aika” on seksualisoinut nuoret ja näin ollen aikuisväestön toiminta on ollut täysin ajan mukaista ja siksi oikeutettua.

“Musiikissa laidasta toiseen, 16-vuotias Samantha Fox lauloi Touch me, touch me, tai I surrender, to the spirit of the night, tai Raptori laittoi menemää Oi beibiä ja heavy-musiikissa AC/DC heitti You shook me all night longia ja Whole lotta Rosieta, ja mitä maailma muutoinkin edellä, sanoitukset muillakin käsittelevät maailman menoa roisisti.” (hs)

Lisäksi sukupuoliroolien kautta mitätöidään esiin tuotujen kokemuksien merkitystä. “Nyky mies on tosin herkkä kuin pikkutyttö ja ulisee pienimmästäkin”(ts) -kommentti kirpoaa, kun eräs mieskeskustelija tulee maininneeksi oman kokemuksensa seksuaalisesta häirinnästä. Tyttöjen kasvatusta arvostellaan, heidät nähdään “luterilaisen kasvatuksen uhreina”, jotka tekevät kuten heiltä odotetaan. Keskustelussa viljellään sen sukupuoliroolikeskusteluun liittäviä ilmaisuja kuten “kiltin tytön syndrooma” (hs) ja “feministien morkkaajat” (hs). Sukupuoliroolien olemassaolo selittää tämän käsityksen mukaan uutisen esiin tuomat tapahtumat ja ikäänkuin normalisoi ne: “Naisilla tuppaa olemaan geeneihin koodattu pyrky laumanjohtajan viekkoon ja suosioon.” (hs) Voisi sanoa, että tytöt antautuivat ja poikien kuuluikin haluta. Vastinparina keskustelulle ovat kommentit, joilla asiaa koitetaan jälleen yleistää ajankohdasta irti:

“Seksiobjektina ei ole pakko olla, ei tyttöjen eikä poikien.”(hs)

Seksuaalisuuden rajoittaminen yhteen normaaliin yhteiskunnan toimesta, on yksi käsitys siitä, miksi keskustelua lasten ja nuorten seksuaalisesta hyväksikäytöstä koulussa ei ole mielekäästä edes käydä.

“...että miten erilaisia ihmiset ovat ja että heillä kaikilla on oikeus siihen omaan seksuaalisuuteensa, ilman että joku jolle sopii vain hyvin rajallinen malli leikkaa ”rönsyt pois”.” (hs).

Nämä seksuaalisuuden ”rönsyt” ovat siis tämän käsityksen mukaan opettaja ja oppilas -suhteen luvallistavia ja keskustelun lähtökohdat mitätöiviä elämän tosiasioita.

“...lapsellisen naiivista myllytyksestä yhteiskunnassa että miten vastoin kaikkea tunnettua tietoa yhden koon saappaat, niinkuin standardoidut ikänumerot että mikä on hyvä ja mikä ei, vaikka ihmiset ovat erilaisia...” (hs) Keskustelu syyttää myös uskontoa ja yhteiskunnan päättäjiä seksittömän politiikan läpilyömisestä kulttuuriimme. Tämä kulttuuri on kansalaisia riistävä. Käsitys sisältää tässä yhteydessä ajatuksen, että opettajan ja oppilaan välinen seksisuhde koulussa olisi aivan ymmärrettävää ja hyvä asia, ellei yhteiskunta rajoittaisi kansalaisia liikaa.

“Miten näihin nykypäivän pelisääntöihin on tultu, niin ei ainakaan millään kansanäänestyksellä tai kansallisellakaan tavalla, vaan uskonnollistaustaiset yhteiskunnan tukipilarit ovat enemmän päätyneet seksittömään politiikkaan...” (hs)

Samaan käsitykseen siitä, että kulttuuri määrittää keskustelun aiheena olevan mahdollisen opettaja-oppilas -hyväksikäyttötapauksen liittyy myös lapsuus-käsitteen pohdinta. Lapsuuden muuttuva käsite nähdään syynä sille, ettei tästä keskustelun aiheena olevasta uutisen esittelemästä tapauksesta ole järjestäviä keskustella:

“Toki, vain lapsen määritelmä oli nykypäivää nähden aivan eri, lait erilaiset sangen merkittävien tavoin monin kohdin. Nykyinen järjestömyyden huipentuma, tämä moneen suuntaan otettu 18 vuoden raja lapsuudella on sulaa hulluutta...”(hs)

Viimeisenä mitätöinnin muotona keskustelussa ilmenee suorasanaisista vähättelyä. ”Ylilyönnestä” ja ”lääppimisistä” puhuminen muuttaa tapahtumat pikkujutuiksi ja asettaa niistä puhujan turhan herkän reagoijan asemaan. Näin se mitätöi asian esiin nostajan kokemusta.

“Ei tarinan opettaja kovin asiallisesti vaikuta toimineen, mutta maailmassa on ihan oikeasti muitakin ongelmia kuin jotkut 30 vuoden takaiset lääppimiset.” (hs)

Samaan, eräänlaiseen turhasta valittamisen kategoriaan, olen liittänyt käsityksen siitä, että koulut vaan olivat sellaisia.

“Tuskin nämä Turun koulut on olleet ainoita synnin pesiä tässä maassa.” (ts) Kommentti sisältää käsityksen siitä, että kouluihin ei voi luottaa. Kenties tämä ajatus ulottuu myös muihin yhteiskunnallisiin laitoksiin? Tämä kyyninen käsitys kouluista sisältää ajatuksen, että koulussa nyt vaan joutuu epäasiallisen käytöksen uhriksi - ne ovat paitsi ”synnin pesiä” (ts) niin niissä toimii myös opettajia, jotka kiusaavat.

“Koulu vaan sattui olemaan sellainen paikka, jossa häpäistään ja kiusataan, opettajan toimesta.” (ts)

Kommentoinnin analyysin tuottamat kategoriat, pelkistys:

Vaikenemisen ja esiin tuomisen syyt	Kaupungin maine, koulun maine, maan tapa, salailun kulttuuri, valheellisuus (ei ole tapahtunut), yksityisen esiin nostajan turvallisuus, ajankohta, #Metoo, median uutisointityyli, seuraavien suojeleminen.
Vastuun kantajan määrittely	Kaupunki, lautakunta, opetustoimen viranomaiset, päättäjät, lastensuojelu, uhrin itse, uhrien huoltajat, aikuiset, opettaja ammattilaisena, yksityinen paha tai sairas ihminen.
Rikosenäkökulma	Laki määrittää oikein ja väärintekemisen rajan. Todisteettomat syytökset ovat tuomittavia.
Ammattieettinen näkökulma	Opettajat ryhmänä syyllisiä, kasvattajat syyllisiä, opettajuus velvoittaa, muuttunut opettajuus, valta-asetelma, luottamusasema, valvonnan puute.
Keskustelun mitätöintejä	Opettajaa on kiusattu, vanhoja ei pidä kaivella, seksuaalinen vapautuminen ja seksuaalisuuden väärin käsittäminen, lapsuuden käsityksen muutos, tilanteen hyväksyminen.

11. Pohdinta

11.1 Miten opettajan etiikka voisi ohjata keskustelua väärinkäytösepäilyistä?

Tutkielman teon myötä olen voinut havaita, että vahvin ja yleisin aineistossa esiin tuleva tapa nähdä ja käsittää opettajien väärinkäytökset ja väärinkäytösepäilyt on lain näkökulma, sillä lakisanat ja lakiviittaukset tulevat ilmi lähes kaikissa uutisissa ja myös online-keskustelun juonteissa. Mahdollisten tekojen rikoslaillinen rangaistavuus ja vanhentuneen rikoksen näkökulma nousevat esiin läpi koko aineiston yhä uudelleen. Rikoslakiin viitataan, todisteita vaaditaan, rangaistuksista puhutaan ja laittomuus on peruste paheksunnalle sensijaan, että peruste voisi puhtaasti olla eettisesti väärin toimiminen ja opettajan eettisen säännöstön vastainen toiminta tai opetussuunnitelmaan kirjatun arvomaailman vastainen toiminta.

Opettajan etiikan näkökulma on online-keskusteluissa läsnä, mutta siihen liittyvät argumentit täytyy perustella ilman ilmeisiä näkökulmaan viittaavia sääntöjä, viittauksia ja ilmaisuja tai lainauksia opettajan eettisestä ohjeistuksesta. Näin ollen lakiin vetoavat keskustelijat ja uutisten argumentit ikään kuin kumoavat eettiset argumentit. Uutisissa eettiseen näkökulmaan otetaan kantaa vahvemmin, sillä uutisiin haastatellut ovat etupäässä alan ammattilaisia tavalla tai toisella. Mutta opettajan eettiseen ohjeistukseen käsittelyyni valikoituneet uutisetkaan eivät viittaa, ammattietiikkaan kyllä. Opetussuunnitelman ja perusopetuslain sisältämät arvot tulevat esiin tasapuolisuuden vaarantumisessa ja syrjimättömyydessä sekä ihmisoikeuksien kunnioittamisen vaatimuksessa, mutta itse opetussuunnitelmakin on mainintana harvinaisuus. Kuitenkin opetussuunnitelma on strateginen, pedagoginen ja ideologinen ohjeistus ja se velvoittaa opettajaa - miksi sitä ei osata juurikaan käyttää argumentoinnissa? Ehkä mielikuva lakikeskustelun dominoivuudesta syntyy juuri siitä, että lakiin vetoavilla on aina jotain, jonka taakse mennä todistamaan oikeaksi mitä on aiheesta tullut sanottua; on niin sanotusti kättä pidempää.

Aineistostani nousseiden käsitysten mukaan opettajat ja koulu vartioivat aluettaan mutta kodit ja oppilaat kokevat, että he vartioivat sitä usein oppilaiden ja perheiden edun vastaisesti. Mikä on vaihtoehto, ellei valvonta ammattiryhmän sisällä toimi suotuisasti? Autonomian rajoittaminen? Koulutuksen muutokset? Tai analysoiduissa keskusteluissa esiin noussut ulkoinen valvonta? Rikosoikeudellinen tutkinta?

Rikosnäkökulma liittyy myös valehteluargumentointiin: väittää voi kaikenlaista, mutta entä todistaa - haastaa useampikin kommentoija. Samassa yhteydessä

argumentoidaan myös tarttumalla sanoihin ja käsitteisiin eettisen oikean ja väärän näkökulman sijaan. Kouluympäristön erityisyys sekä opettaja-oppilassuhteen erityisyys erottuu lakikeskustelussa suojaikärajan osalta, muutoin kyse voisi olla mistä tahansa nuoren ja aikuisen kanssakäymismiljööstä. Keskustelu lakipykäläistä ja laillisesta tuomittavuudesta jättää opettaja-oppilas -valtasuhteen merkityksettömäksi ja unohtaa koulun erityisyyden oppilaan ympäristönä. Aineistosta erottuvat myös opettajan työtä ohjaavat arvot ja opetussuunnitelma, mutta niihin viittaamista voisi pitää lähinnä harvinaisuuksina, ei yleisenä käsityksenä opettajan väärinkäytösepäilyihin liittyvistä normeista.

Tämän tutkielman perusteella voi todeta, että suurelta osalta ihmisiä, jotka kuitenkin tavalla tai toisella ovat tai ovat olleet koulun asiakkaita, puuttuu sanasto ja käsitteistö, jolla puhua opettajan etiikasta ja profession yksilölle tuomasta vastuusta sekä vallasta. Keskusteluissa ja uutisoinnissa voisi puhua erityisesti siitä, että opettajille on olemassa ammattieettinen ohjeistus, jota heidän tulisi seurata ja jonka avulla opettajan asiakkaiden eli yleisimmin perheiden on mahdollista arvioida opettajan työtapoja. Keskustelusta uupuu suurelta osin myös selkeä käsitys luottamuksen tärkeydestä yhteiskunnassa kouluinstituutiota kohtaan. Lisäksi puuttuu reitti, jonka kautta asioihin koulussa puuttua turvallisesti. Epäkohtien esiin nostajan turvallisuus saattaa käsitysten mukaan vaarantua ja usein ainoa "toivo" asioiden muuttumisesta on että lain rikkomisen kynnyksessä opettajan työssä ylittyy ja se voidaan todistaa. Tämä on melko huolestuttavaa koko instituution kannalta. Lienee yhteiskunnan kannalta olennaista, että opettajaan ja kouluun voi luottaa, sillä lähetämme lapsemme kouluun, halusimme tai emme. Ei koulu ole lähtökohtaisesti vapaaehtoinen ympäristö. Jos opettajan toiminta on väärää vasta kun lakia on rikottu ja se voidaan todistaa, miten voimme luottaa? Emme voikaan, tarvitsemme ammattieettisen ohjeistuksen. Opettajan eettinen vastuu ei tosiaankaan rajoitu juridiseen vastuuseen.

Kuten edellä on todettu, olemassa oleva opettajan eettinen ohjeistus vaatii, että "tehtävään valitut edustajat toimivat työssään korkeaa ammattietiikkaa noudattaen ja että yhteiskunta voi luottaa ammatin edustajien toimivan eettisesti ammatin kaikissa, usein myös vaikeasti määriteltävissä ja nopeaa päätöksentekoa vaativissa tilanteissa." (OAJ) Luottamuksesta on siis täysin perusteltua puhua, luotettavuutta eettistä harkintaa vaativien tilanteiden äärellä on voitava ammattikunnalta tämän perusteella jo odottaa. Sensijaan että keskustellaan siitä, onko kyseessä rikos vai ei tai onko rikos vanhentunut vai ei, voitaisiin hyvin puhua siitä, mitä yhteiskunta odottaa opettajalta työssään ja mihin ammatin edustaja on sitoutunut. Oppilaiden ja

oppilaiden huoltajien sekä yhteiskunnan on voitava luottaa opettajaan ja siihen, että koulu on oppilaille turvallinen ympäristö kasvaa ja kehittyä - ja oppia.

Opettajan eettinen ohjeistus vaatii opettajaa estämään koulussa tapahtuvaa hyväksikäyttöä ja syrjintää. Näin ollen keskustelu siitä, onko esimerkiksi virolaisia oppilaita solvannut opettaja tehnyt rikoksen vai ei tai onko rikos kuulovamman perusteella evätä opiskelupaikka, on jälleen epärelevanttia. Opetussuunnitelma ja eettinen ohjeistus velvoittavat opettajaa pitämään heikomman puolta ja kunnioittamaan monikulttuurisuutta ja moninaisuutta.

Samana eettisen ohjeistuksen myötä oppilaita hyväksikäyttäneen opettajan syyllisyyttä kiistävä keskustelu, joka vetoaa ikärajoihin hyväksikäytön ja seksuaalisen ahdistelun hyväksyttävyydestä, pudottaa pohjansa. Eettinen ohjeistus ei ota kantaa oppilaan tai opiskelijan ikään vaan opettajan velvollisuuteen toimia hyväksikäytön vastaisesti, samaten kiusaamisen vastaisesti ja kunnioittaa oppilaitaan sekä toimia moraalisesti oikein.

Opettajan eettinen ohjeistus asettaa opettajan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sanoman eteenpäin saattajan asemaan. Opetussuunnitelman arvopohja vaatii opettajalta demokraattista arvopohjaa opetuksen ja kanssakäymisen pohjalle. Tutkimassani aineistossa erottuu ajatus siitä, että oppilaiden yhdenvertainen kohtelu vaarantuu väistämättä, kun joku tai jotkut oppilaat ovat opettajalle erityisasemassa, vaikka se tapahtuisi yksityisellä elämänalueella. Erään keskustelijan esiin tuoma tyttöjen epäilty pyrkimys nostaa sosiaalista asemaansa ryhtymällä suhteeseen opettajan kanssa on tämän yhdenvertaisuuden vaarantumisen käsityksen ilmimuoto. Oppilaan erityiskohtelu on opettajan eettisen ohjeistuksen vastaista ja opetussuunnitelman arvopohjan vastaista. Samaten keskustelussa esiin nousseiden käsitysten mukaiset rehtorin tai opetushenkilökunnan harjoittamat kotien tai oppilaiden syyllistämiset asettavat demokratian ja oikeudenmukaisuuteen pyrkimisen sijaan koulun valta-asetelman etusijalle ja kasvattajan hyvätahtoisen vastuunkantamisen sijaan opettajan oikeudet etusijalle oppilaaseen nähden.

Kuten aiemmin on todettu, perusopetus rakentuu Suomessa ihmisoikeuksien kunnioittamiselle (OPS:n perusteet 2014). Tutkimusaineistossani koetaan oppilaiden ihmisoikeuksia loukatun opettajan toimesta. Tässä yhteydessä suoraan ihmisoikeuksiin viittaava uutinen oli kyllä eettisesti suuntautunut mutta opetussuunnitelmaan tätä lausetta ei kiinnitetty sen enempää kuin eettiseen ohjeistukseenkaan, viittaus jäi irralliseksi mielipiteeksi siitä, että tämän periaatteen mukaan pitäisi mennä mutta sitä vastaan on rikottu. Eettinen ohjeistus kuitenkin

vaatii opettajaa pitämään ammattieettisistä syistä yhtä arvokkaana ns. lahjakasta kuin haasteita oppimisessa kohtaavaa lasta, sukupuolia ja seksuaalivähemmistöjä, eri kieli- ja kulttuuriryhmien edustajia sekä muita toisistaan tavalla tai toisella eroavia ryhmiä täysin eksplisiittisesti. Oikeudenmukaisuuden vaatimus puolestaan vaatii opettajalta myös vastuuta siitä, että ongelmatilanteissa jokaista kuullaan. Mikäli joltain osapuolelta evätään mahdollisuus tulla kuulluksi on se demokraattisen ajattelun vastaista ja oikeudenmukaisuuden vastaista. Näin ollen aineistossani esiin nouseva salailun kulttuuri ja vaientaminen sekä mitätöinti voidaan myös tuomita yksioikoisesti eettisen ohjeistuksen perusteella ilman, että lakipykäliin on syytä puuttua lainkaan. Molemminpuolinen kunnianloukkauskeskustelu menettäisi ehkä tässä uhkaavuutensa, mikäli asiat voitaisiin käsitellä ammattieettisinä, samaten kenties oppilaitoksen maine -ajattelu. Vähemmän kuohuttavaa on keskustella ammattieettisen pykälän ympärillä kuin lainpykälien. Ja tarkoituksenmukaisempaa sovun ja demokraattisen ympäristön luomiseksi on arvoista ja niiden arkipäivän toteutumisesta keskustelu kuin rikostutkintojen käynnistäminen.

Opettajan etiikka vaatii opettajalta myös sivistystä jonka avulla ristiriidat voitaisiin käsitellä myötätuntoisesti ja totuuteen pyrkien. Sivistystä koskeva vaatimus on osa pedagogisen rakkauden ympärillä käytyä kasvatustieteellistä keskustelua, jonka mukaan korkein sivistysominaisuus on eettisyys. Kun aineistossani nostetaan julkisuudessa opettajan tai koulun edustajan toimesta esiin käsitys siitä, että opettajan mielestä oppilaat ovat kiusanneet opettajaa tai valehdelleet, työyhteisö on kiusannut opettajaa taikka rehtorin mielestä vanhemmat ovat toimineet väärin puuttuessaan epäilemiinsä epäkohtiin, kyseenalaistuu tämä ammatin vaatima periaate: opettajan ammatissa sovinnollisuus ja myötätunto kuuluvat ammattietiikkaan. Vastakkainasettelu asettuu tässä koulun ja oppilaiden välille. Jokaisen yksilön yhdenmukaista ihmisarvoa vastaan taas puhuvat keskusteluiden tai uutisten argumentit, joissa yhden ihmisen hyvä kokemus tuntuu kumoavan toisen huonon kokemuksen. Periaatteessa, pohjimmiltaanhan syrjinnän määritelmä on juuri tuo: yhden hyvä oikeuttaa toisen kärsimyksen.

Opettajan ja kollegojen välinen rakentava yhteistyö -pykälä eettisessä ohjeistuksessa voisi toimia keskinäisen negatiivisen suojelun ja valtaa väärinkäyttäväksi koetun kollegiaalisuuden ympärillä käydyn keskustelun pohjana. Opettajan autonomiaa kunnioittavan mutta yhteistyötä vaativan eettisen ohjeen sisäistäminen antaisi kollegalle oikeutuksen puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin viemättä niitä välttämättä hierarkiassa edes ylöspäin tai ilman, että niistä seuraisi kärkeä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Opettajien ”kollegiaalinen suojele” voitaisiin valjastaa reiluuden, yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden käyttöön

sekin, kun molemmille tai kaikille osapuolille olisi selvää, mitä ammatissa eettisesti vaaditaan ja mihin pyritään. Periaatteiden seuraaminen olisi eittämättä yhteinen hyvä.

Keskustelun mitätöinnin ja valheellisuusepäilyyn vaikutus tutkimukseni aineistona olleisiin keskusteluihin kaikkineen on suuri. Yhä uudelleen keskustelun lomaan tipahtelevat epäilyksen siemenet siitä, onko opettajien epäilyihin väärinkäyttöksiin puuttumisessa sittenkin kyse oppilaiden ja huoltajien pahantahtoisuudesta eikä yhteiskunnallisen instituution toiminnan turvallisuuden peräänkuuluttamisesta jokaiselle lapselle ja nuorelle. Hyvien kokemusten valossa epäillään huonoja kokemuksia opettajasta, rehtorista tai oppilaitoksesta. Monissa käsityksissä erottuu myös paitsi aggressiivisen epäkohtiin puuttujan vaimentamisen myös passiivisen opettajan toimintaan ja koulun tapahtumiin puuttumatta jättämisen tavanomaisuus. Tässä profession laajempi kuva tulee esiin. Kuten tutkielmassa on todettu, opettajan profession osahan ovat opetustoimintaan liittyvät virkamiehet, koulutus ja ammattijärjestö. Aineistossa havaittava koneiston ylempien tahojen syyttely ei siis ole siellä ilman syytä. Kyse on laajemmasta ilmiöstä kuin yksittäisten opiskelijoiden tai huoltajien vaimentamisesta tai yksittäisen ammattilaisen suojelemisesta. Online-keskustelun lausahdus "Niinkö vähän he välittivät lapsistaan" kertoo karua kieltä siitä, miten erään käsityksen mukaan huoltajien olisi pitänyt kyetä suojelemaan lapsiaan koulun hirmuvallalta. Kyse vaimentamisesta on koulun yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen vastuun välttelystä ja institutionaalisesta kaltoinkohtelusta.

Keskustelua horjutetaan aineistossani myös lapsuuskäsityksen ja seksuaalisuuden vapautumisen käsitysten kohdalla. Koko turvallisuusvaatimus, häirintävapaa koulu, asetetaan tavoitteena riippuvaiseksi ympäröivästä yhteiskunnasta eli ehdolliseksi. Ajankohta määrittää keskustelua tekojen oikeutuksesta muutenkin monin tavoin. Menneiden kaivelun tuomitseminen vie maton alta keskustelijalta ja jarruttaa jo ennestään vaietun asian eteenpäin viemistä. #Metoo -kampanjan vaikutus keskustelunavauksiin on ilmeinen, sen havaitsivat niin uutisoinnin toimittajat kuin keskustelijatkin. Mutta #metoon näkeminen tapahtumista puhumisen syynä eikä tapahtumien seurauksena kääntää tätä perspektiiviä. Esiintuminen näyttäytyy ongelmana, eivät tapahtumat sinänsä. Lieneekö tässä kyse koulutusinstituution haluttomuudesta muuttua, kehittyä ja avautua.

Tämä aikasidonnaisuus on opettajan väärinkäyttösepäilyissä paitsi rikosoikeudellinen näkökulma myös oikean ja väärän rajankäynnin väline. Opettajan ammatin ja ajan arvojen muutosta pidetään selityksenä ja syynä väärinkäytöksille. Ajan erilaiset arvot ja säännöt ovat käsityksen mukaan luvallistaneet toiminnan, joka

nykyprespektiivistä näyttää lähes rikolliselta tai rikolliselta. Kuitenkin lienee selvää, että jos esimerkiksi kokonainen ikäluokka entisiä oppilaita kokee tulleen väärin kohdelluksi, on jokin opettajan toiminnassa ollut väärin. Tässä törmäämme siihen eettiseen näkökulmaan, että vaikka opettaja on aikansa ihminen ja yhteiskuntansa jäsen, saattavat tietyt asiat olla yleispätevästi eettisesti oikein tai väärin. Eettisten periaatteiden universaalius tulee tässä opettajan käytännön työn pohjavireeksi. Tässä koen tutkijana olevani melko vahvasti moraalirealismen kannattaja. Käytännön ajatuksena tämän voisi pukea siihen asuun, että lasten ja nuorten alistaminen tai teot, jotka he kokevat loukkaaviksi ihmisarvoaan ja omanarvontuntoaan kohtaan, eivät voi olla opetusalan ammattilaisen taholta oikein. Ajasta riippumatta. 16-vuotiaan Samantha Foxin olemassaolo ja esiintyminen ei luvallista opettajan ja oppilaan välisiä seksuaalissävytteisiä suhteita, eikä fyysinen koskemattomuus yhteiskunnassa ole jokaiselta pois otettu oikeus kulttuurisen seksuaalisen vapautumisen myötä. Vaikka opettaja ja koulu edustavat yhteiskunnallista instituutiota joka elää ajassaan, on sillä ollut arvopohja ennenkin - kulttuurisista ilmiöistä huolimatta. Opettajan profession ammattinsa edustajilta vaatima erityispiirre on oppilaiden ja opiskelijoiden oikeuksien kunnioittaminen.

Opettajan autonomian argumentti nousee esiin esimerkiksi opetussuunnitelman väljässä soveltamisessa. Näkisin kuitenkin niin, että silloin, kun oppilaiden kodit tai oppilaat itse kokevat, ettei opettaja toimi oikein, ei ammatin sallima autonomia enää ole riittävä peruste olla keskustelematta. Keskustelu epäkohdista ei kenties edes riitautuisi, mikäli opettajat kokisivat tarpeelliseksi ammattieettisen ohjeistuksen mukaan toteuttaa ohjetta itsereflektiosta ja jos OPS - muutenkin kuin ainesisällön osalta - sekä eettinen ohjeistus olisivat opetustoimen arkipäivää. Kritiikin vastaanottaminen voisi kuulua työnkuvaan eikä olla isku vyön alle, halu kehittyä opettajana olisi positiivinen asia. Samaten opetussuunnitelman vaatimus eri uskontojen ja katsomusten suvaitsemisesta ja oppilaiden henkisestä koskemattomuudesta koulussa asettaisi keskustelulle vaikkapa virsien laulattamisesta oppilailla selkeät puitteet, joiden sisällä asiasta keskustella. Reflektio vaatii palautteen vastaanottokykyä myös opettajalta, ei vain oppilaalta, mutta arvot ja ohjeet antavat palautteelle rajat. Tästä näkökulmasta tämänkin kaltaiset ristiriidat olisivat käsiteltävissä ammattimaisesti, kunhan keskustelukanavat ja välineet aukeaisivat. Kenties opettajankoulutuksella on tämän suhteen jotain tehtävissä.

Eräänä keskustelun avauksena opettajien väärinkäytösepäilyjen ammattieettisen selvittämisen suuntaan voidaan pitää Opetushallituksen 2018 julkaisemaa opasta seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja

oppilaitoksissa. Toisena Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsausta "Maailman osaavimmaksi kansaksi" (Opetus ja kulttuuriministeriö 2018), joka korostaa luottamusta: "Luottamus on edellytys demokratialle, sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille ja taloudelle." (OKM 2018, 10.) Kirjalliset ohjeet eivät kenties sellaisenaan kuitenkaan riitä vaan ne pitää jalkauttaa toimintaan.

Opettajan valaa, Hippokrateen valan tyylistä ammattieettistä valaa, peräänkuulutettiin tutkimuksessa uutisaineistossa vuonna 2016. Keskustelijat eivät ilmeisesti kuitenkaan 2017 ja 2018 tienneet, että sellainen on julkaistu 28.01.2017 eli vuosi ennen #metoo -kampanjan ja väärinkäytösuutisoinnin huippuaikaa suomalaisiin kouluihin liittyen. Opettajan eettinen vala, Comeniuksen vala, ei ole saanut siis kansan huomiota eikä tule esiin käsittelemissäni uutisissa, joissa opettajan väärinkäytöksistä puhutaan. Comeniuksen vala ei ole ilmeisesti ehtinyt vielä myöskään osaksi kasvatustieteellistä opettajan etiikan tutkimusta. Comeniuksen valaan vetoamalla oppilaiden fyysisen ja henkisen koskemattomuuden raja olisi yksiselitteisesti ja jossitelematta voitu vetää: se antaa välineet todeta opettajan velvollisuudeksi valvoa koskemattomuutta. Samalla se paljastaa vastuusuhteen. Jatkotutkimuksen yhtenä mielenkiintoisena näkökulmana olisikin myös selvittää, mihin tarpeeseen Comeniuksen vala on luotu 2017 ja onko sen käyttöönottoa pyritty vauhdittamaan ja ovatko opettajat tahi etenkin kansalaiset lainkaan tietoisia kyseisen valan olemassaolosta. Syytä valan käyttöönottoon ilmeisestikin viimeaikojen uutisoinnista päätellen olisi. Tällä keinoin jokainen opettaja joutuisi ainakin kerran elämässään toteamaan ääneen oman ammattieettisen arvopohjansa ja mitä se häneltä vaatii.

Opettajan eettisen ohjeistuksen ja opetussuunnitelman arvopohjan aktiivinen käyttäminen opettajan työn arvioinnissa ja itsearvioinnissa olisi turvallisuustekijä kaikille osapuolille. Tällä hetkellä "yksittäiset kantelut" ja julkisuuteen tai poliisille viedyt asiat ovat se tapa, jolla opettajan toimintaan puututaan, eikä tämä ole opettajan edun mukaista sen enempää kuin koulun, kunnan tai kaupunginkaan. Saati oppilaan. Avoin matalan kynnyksen keskustelu, jossa kaikilla osapuolilla olisi käytettävissä asiakirja arvoineen ja ehtoineen ja sitä kunnioitettaisiin ja käytettäisiin ihmisoikeusjulistuksen tapaan arvioimaan turvallisuutta ja hyvinvointia saattaisi estää rumaksi äityvät julkisuusriepottelut, joissa kukaan ei ole turvassa.

11.2 Tutkielman tulosten yhteyksiä aiempaan opettajan etiikan tutkimukseen

Opettajankoulutuksen tehtävä on kouluttaa ihmisiä toteuttamaan tiettyä ammattia yhteiskunnassa, opettajan ammattia. Kuten tutkielman alkupuolella olemme voineet

havaita, hyveet ja arvot, jotka koulutus on asettanut opettajan toiminnan pohjaksi eivät ole sattumanvaraisesti valittuja, vaan niiden tarkoitus on toisintaa demokratiaa ja ylläpitää yhteiskunnallista järjestystä ja oikeudenmukaisuutta kasvattamalla uusia yhteiskuntaan sopeutuvia kansalaisia. Tutkielman luvussa Opettajan etiikka aiempien tutkimusten valossa (luku 4.) esiin nousivat moral basics -arvot opettajan ammattieettisenä pohjana: *luotettavuus, rehellisyys, itsekunnioitus, vastuullisuus, totuudellisuus ja myötätunto*. Samassa yhteydessä tutkijat peräänkuuluttivat moraalisten terveiden tapojen kehittämistä opettajan työhön sen sijaan, että abstraktisti pohdittaisiin arvoja ja moraalialia. (Ks. Liutta 2011, Kristjánsson 2002.) Myös uutisista ja online-keskusteluista muodostuvassa tutkimusaineistossani opettajan vastuuta käsitellään opettajankoulutuksenkin näkökulmasta: onko opettajilla välineitä kohdata eettisesti haastavia tilanteita? Pitäisikö näitä tilanteita ja niihin reagoimista harjoitella opettajankoulutuksessa?

Jo aiemmin pohdinnassani esiin nousi opettajan oppilaita ja koteja kohtaan tuntemaan myötätunnon olennainen ja joskus haastavakin osuus opettajantyön eettisenä vaatimuksena. Tässä yhteydessä yksi "moraalinen terve tapa" (ks. yllä) johon kiinnittää huomiota voisi olla opettajien keskinäinen kollegiaalinen kulttuuri. Kunnioittava ja perheiden yksityisyyttä loukkaamaton keskustelukulttuuri opettajainhuoneissa ei liene itsestäänselvyys ja pahimmillaan keskustelukulttuuri ruokkii kenties myötätunnon puutetta. Aineistossani ilmenee kollegiaaliseen yhteistyöhön liittyen paitsi käsitys siitä, että koulun henkilökunta tietää epäkohdista muttei välitä, niin myös käsitys rehtorin hyökkäävästä asenteesta huoltajaa tai epäkohdista kertovaa oppilasta kohtaan sekä opettajan tapa ilmaista oppilaiden ja opettajan välinen yhteenotto (OAJ:n ilmaisu) siten, että oppilaat kiusaavat opettajaa. Ainakin näihin koulua ja perhettä vastakkain asettaviin puhetapoihin ja tilanteisiin opettajankoulutuksessa voitaisiin luoda ammattieettisesti oikeampia käytänteitä ja ilmaisu- sekä käsitystapoja.

Opettajan ammattietiikka ei ole aiemman tutkimuksen mukaan kuitenkaan vain hyviä tapoja, vaan se vaatii myös pohtimista siitä, mikä on hyvää elämää (ks. Stenberg 2011). Tuo edellä mainittu niin sanottu abstrakti moraalinen pohdinta voisi kenties kiertyä juuri hyvyyden ja hyvän elämän käsitteen ympärille. Vaikka koulujen on nykypäivänä ohjattava lapsia kohti kilpailullista yhteiskuntaa, talouden palvelukseen, eivät hyvän elämän kriteerit saisi unohtua tuloksellisuuden alle. Kilpailullisuutta kommentoidaan aineistossani syyttämällä epätasa-arvoisesti toimivaa koulua yhteiskunnallisen ja taloudellisen eriarvoistamisen tuottamisesta jo lapsille ja nuorille.

Opettajalla on vielä peruskoulussa käsissään kokonainen ikäluokka, mikäli lähikouluperiaate ja inklusio toimivat kuten niiden kuuluisi. Koko ikäluokalle ei kuitenkaan ole yhteistä taloudellinen menestyminen eikä kilpailu kärkisijoista työmarkkinoilla. Koko ikäluokalle voisi olla yhteistä pyrkiä esimerkiksi totuudellisuuteen, rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja myötätuntoon - eli hyvään. Yksilön ja yhteisön hyvä voi moraalikasvatuksen kautta olla sopusoinnussa oppilaiden erilaisista lähtökohdista ja edellytyksistä sekä tavoitteista huolimatta. Tässä arvoonsa nousee myös opettajan etiikan tutkimuksessa esiin nostettu esteettisyyden taju: kauneus ja elämykset voivat olla kaikille yhteisiä kokemuksia. Pedagogisen rakkauden periaatteet voisivat ohjata opettajaa huomioimaan kaikille yhteisiä tavoitteita ja arvoja. Heikommassa asemassa olevan aseman parantaminen ei ole yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaamista niin kauan, kun se ei toimi syrjivästi niitä kohtaan, joiden lähtökohdat ovat paremmat. (Ks. Pursiainen 2007.) Käsitys, että heikomman on mahdollon saada oikeutta vahvempaa vastaan peilautuu aineiston käsityksissä opettajan ja oppilaan tai koulun/koulutoimen ja oppilaan huoltajan väliseen suhteeseen siten, että koulu koetaan perhettä vahvemmaksi.

Valtasuhteen ongelma nousi aineistossani esiin myös kommentteissa, jossa kysyttiin miten on mahdollista, että koulun johto voi jatkaa tehtävissään henkilökunnan epäasiallisuuksien piilottelun paljastumisen jälkeen tai päästä "kuin sika veräjältä" sallittuaan opettajan epäsovivaa toimintaa. Kysymys ei ole irrelevantti, sillä opettajan etiikan tutkimuksessa korostetaan työyhteisön ja etenkin koulun johdon vastuuta eettisen koulukulttuurin luomisesta. Koulu tarvitsee arvojohtajuutta (Ks. Starratt 1994), jotta sekä opetus että oppiminen pysyisivät eettistä tarkastelua kestäväällä tiellä. Myös koulun johdon pitäisi siis avoimesti pohtia koulun arvopohjaa ja tehdä se näkyväksi. Jälleen nostan esimerkiksi opettajanhuoneiden kollegiaalisen toiminnan. Mikäli koulun johto sallii epäkunnioittavan puheen tai me vastaan nuo -asenteen opettajien suhteessa oppilaisiin, saattaa viesti olla epäkunnioittavuuden salliminen myös toiminnassa. Online-keskustelujen käsitys siitä, että oppilaita uhrataan koulun maineen edestä, kun opettajan väärinkäytöksiä piilotellaan, liittyy juuri johtamisen arvopohjaan. Kenen vuoksi, kenen hyväksi koulu toimii? Yhteiskunnan, perheiden, oppilaiden? Vai onko koulujen tarkoitus olla yksittäisten opettajien vallankäytön temmellyskenttiä. Johdon vastuu on suuri, kuten useat keskustelijat olivat käsityksissään aineistossani esiin tuoneet.

Väärinkäytöksiä mitätöivä keskustelu epäasiallisuuksista syytetyn opettajan hyvistä ominaisuuksista - kommentit hyvästä tyypistä, taitavasta aineensa opettajasta ja ihmisestä joka on sopivasti hyvä jotta voi olla paha - asettuu online- keskusteluiden

yhtenä esiin nostamana käsityksenä osaksi paha opettaja -teemaa. Opettajan etiikan tutkimuksessa paha opettaja ja huono opettaja ovat kaksi eri asiaa. Juuri vallan väärinkäyttö on yksi keskusteluissa esiin tulleista toistuvista käsityksistä, joilla pahuuden kokemus erottuu koulun asiakkaan tyytymättömyydestä opettajaan, niin sanotusti huonosta opettajuudesta. Valvomattomuus ja valta antavat koululle mahdollisuuden olla toiselle oppilaalle hyvä, toiselle paha paikka. Paha opettaja voi olla osa järjestelmää, joka koulussa vallitsee ja näin institutionaalinen kaltoinkohtelu nousee jälleen yksittäisten tapausten kehyskertomukseksi. Opettaja kiusaajana on Kari Uusikylä mukaan koulujen todellisuutta (Ks. Uusikylä 2006). Näin myös tutkimusaineistossani esiintyvissä käsityksissä. Koulussa voi näiden käsitysten mukaan olla sisäänrakennettuna vallan väärinkäyttöä: kouluissa esimerkiksi nöyrytetään opettajan taholta ja sallitaan kiusaaminen tai jopa hyväksikäyttö.

Toisaalta paha opettaja yksittäisenä henkilönä, jolla on puutteita ei niinkään pedagogisissa tai oppisisällöissä taidoissa kuin nimenomaan moraalisisissa taidoissa, tulee esiin yksityisen ihmisen ominaisuuksia ja psyykkistä terveyttä spekuloidessa online-keskusteluissa. Opettaja saattaa käyttää oppilaitaan omiin tarkoituksiinsa (Ks. Higgins 2010), jolloin opettajuuden tuottamaa vaatimusta oppilaan parhaaseen pyrkimisestä on rikottu. Itsekkyys on tässä pahuutta ammatissa, joka koetaan usein lähtökohtaisesti altruistiseksi. Narsismin tai muiden persoonallisuuden häiriöiden kautta opettajan väärinkäytöksiin pureutuminen löytyy niin tutkimuksen kentältä kuin keskusteluiden esiin tuomista käsityksistäkin.

Aineistossani esiin nouseva käsitys siitä, että näitä väärinkäytöksiä on vähän joka koulussa jos vaan piilottelu loppuisi, kiinnittää myös aineistoni ikävästi opettajan etiikkaan liittyvään tutkimukseen. Institutionaalisen kaltoinkohtelun pitkä ja synkkä historia on nimittäin kyllä opettajan etiikan tutkimuksen ja koululaitoksen historian tutkimuksen, erityisesti erityiskasvatuksen historian tutkimuksen, kautta tiedossa, mutta silti sen uudet toteutumat jäävät aineistoni esiin tuomien käsitysten mukaankin yhä uudelleen meiltä näkemättä. Myös uhrien syyllistämisen historia on pitkä. Mutta erityisenä ongelmana näen tämän: kaltoinkohtelusta kertomatta jättämisen tavanomaisuus koston, valehtelijaksi leimaamisen tai muun ikävän seurauksen vuoksi on myös tutkittu tosiasiassa. (Ks. Barter 1997.) Aineistossani uhrien vaimentaminen ja laajalle levinnyt salailun kulttuuri ovat yleisiä käsityksiä Suomessakin, vielä 2010-luvun jälkipuoliskolla. Oppilaan 16 tai 18 vuoden ikä ei mielestäni voi ohjata tätä keskustelua sen enempiä kuin vapaa seksuaalisuus tai vakiintuneet sukupuoliroolitkaan, vaan meidän on käsiteltävä koulua opettajan lisäksi myös oppilaan työpaikkana ja sellaisena työpaikkana, jolla on arvopohjanaan muun muassa tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Ja jossa opetus on julkista.

Professio tuottaa ammatinharjoittajalle oikeuksia ja valtaa mutta myös vastuuta ja rajoitteita joita on kunnioitettava. Tämä on profession nauttiman luottamuksen edellytys. Huonon opettajan erottaa pahasta opettajasta väärin toimiminen, oikeudentajua vastaan rikkominen (Ks. Suplicz 2009) joten ammattieettinen pohdinta on tästäkin näkökulmasta katsoen äärimmäisen tärkeää. Hyvä opettaja toimii ennan kaikkea moraalisesti oikein. Arvovapaa opettajuus johtaa Boothin mainitsemaan demoralisaatioon. (Ks. Booth 2011.) Paha opettaja voi rikkoa jopa lapsen tai nuoren mielenterveyden (Ks. Uusikylä 2006). Aineistossani esiin nousee myös käsitys siitä, että opettajan teot ovat traumatisoineet oppilaita. Yhteiskunnassa, jossa talous määrää ja määrittää lähes kaikkea, tämä ei ole myöskään taloudellisesti pikkujuttu: jokainen syrjäytyvä tai mielenterveyden häiriöistä kärsivä nuori tulee suuren inhimillisen kärsimyksen lisäksi rahallisesti kalliiksi yhteiskunnalle.

Asiat, joita emme voi opettajan etiikkaa pohtiessamme ohittaa ovat opettaja-oppilas - suhteessa vallitseva tiedollinen, juridinen ja hyveiden hallintaan liittyvä epätasa-arvo (Ks. Huttunen & Kakkori 2007) ja opettajan asema yhteiskunnallisessa instituutiossa, koulutuksessa, *kasvattajana* jonka vastuulla on pyrkiä *hyvään*. Kasvatus on yhteiskunnallisesti määrittävää toimintaa ja sidoksissa aikaansa. (Ks. Värri 2007; Stenberg 2011.) Online-keskusteluissa Helsingin Sanomien palstalla esiin tuleva lapsuuskäsityksen purkaminen opettajan väärinkäytösten selityksenä ja mitätöivänä seikkana ei ole yhteiskunnan tämänhetkisten arvojen mukaista; päinvastoin, yhteiskuntaamme sitoo monen muun asiakirjan lisäksi kansainvälinen lapsen oikeuksien sopimus. (Unicef, Lapsen oikeuksien sopimus.). Käsitys siitä, että nimenomaan opettajuus tekee aineistossani esiin nostetuista väärinkäytöksistä ja väärinkäytösepäilyistä erityisen tuomittavia, on opettajan etiikan tutkimuksen kautta hyvin perusteltu käsitys: opettaja elää osana yhteiskuntaa, omassa ajassaan ja on professionsa myötä ennen muuta yhteiskunnallisten ja kulttuuristen arvojen toisintaja. Siksi yhteiskunnan hyväksytyt eettiset periaatteet sitovat opettajaa työssään oppilaiden ja opiskelijoiden parissa, vaikka yksityinen henkilö voisikin kyseenalaistaa niitä tai kapinoida niitä vastaan.

12. Luotettavuus

Analyysini mukaan suuri osa ihmisistä ei osaa käyttää opettajan ammattieettistä säännöstöä tai opettajan työtä ohjaavan opetussuunnitelman arvopohjaa arvioidessaan, onko opettajan toiminta hyväksyttävää vai ei. Tämä tulos ei kuitenkaan kerro sitä, etteikö joissain aiheeseen liittyvissä uutisissa tulisi esiin opettajan eettinen ohjeistus. Pro Gradu -tutkielmani luotettavuutta heikentääkin käytössä ollut Internetin valtavasta aineistomäärästä melko mielivaltaisesti valikoitu aineisto, etenkin juuri uutisten kohdalla. Vaikka olen perustellut uutisvalintani monipuolisuudella ja aikarajauksella sekä kommentoidun uutisen journalistisella palkinnolla, on mahdollista etten ole kyennyt ulkoistamaan itseäni odotuksistani tai että jotain olennaista on jäänyt ulkopuolelle. Toisaalta löysin ja luin aineistoa etsiessäni ja aiheeseen tutustuessani paljon muutakin, kuin mitä odotin. Laaja pohjatyö on myös saattanut täydentää käsitystäni yksittäisistä kommentteista ja niiden viittauksista. Tutkijana saattoivat aiemmat näkemykseni aiheesta ohjata välillä työskentelyäni, vaikka tiedostin tilanteen. Mutta kaiken kaikkiaan koko tutkimusprosessi ja käsitysten kartoittaminen on ollut mielenkiintoinen aarteensintä.

Online-keskusteluaineisto ja uutiset ovat kuitenkin sinänsä autenttista tiedotusvälineiden materiaalia ja julkaistua aitoa keskustelua. On oletettavaa, että kommentoijat ovat sekä asianosaisia että täysin ulkopuolisia, joten näkökulmia asiaan ja käsityksiä asiasta on tarjolla runsaasti, laajalla otteella. Online-keskustelua leimaa vielä erityispiirre: sen nimettömyys on mahdollistanut rehellisyyden sekä asianosaisille että vieraille kommentoijille. Käytetty keskusteluaineisto rajautuu aina keskusteluun kahden päivämäärän, alkupäivän ja loppupäivän, välillä, eikä ole keinotekoisesti katkaistu ja sisältää näin kaiken sen, mitä ihmiset ovat esiin aiheesta tässä yhteydessä ottaneet ja moderointi hyväksynyt. Uutiset taas olen pyrkinyt monipuolisuuden nimissä valitsemaan sekä aiheen että median osalta laajalla skaalalla ja niiden väärinkäytös(epäily)repertuaari on melko runsas. Näin ollen gradun kaikki aineisto ei liity seksuaaliseen häirintään tai hyväksikäyttöön kouluilla, vaan yleisemminkin opettajan työhön liittyviin eettisiin odotuksiin. Koska laadullisen tutkimuksen ja fenomenografian tarkoitus ei ole löytää keskiarvoja vaan kartoittaa kenttää, sopii tämä tutkimus puutteistaan huolimatta hyväksi pohjaksi opettajan professioon suunnattujen odotusten hahmottamiseen - kenties joku täydentää tämän tutkimuksen tulosavaruutta tulevaisuudessa!

Joidenkin kommenttien kohdalla tutkijana olen joutunut käyttämään jonkin verran tulkintaa, sillä ilmeisesti tavalla tai toisella raflaavia kommentteja on moderaattorin toimesta poistettu. Vastaukset osoittavat kyllä poistettujen kommenttien suunnan,

mutta varmaksi ei voi sanoa, mihin kommentit ovat vastauksia. Tulkintaa on joutunut käyttämään myös toisinaan esimerkiksi kielellisiä viittaus- ja kirjoitusvirheitä sisältävien kommenttien kohdalla. On hyvä muistaa, että myös uutismedian tapa ilmaista asiat on tarkoitushakuinen, joten toisinaan uutisten kohdalla on voitu vetää haastateltujen kommenttien mutkia suoraksi. Fenomenografiassa kuitenkin kartoitamme käsityksiä, emme arvioi niiden oikeellisuutta. Siksi uutisten raflaavuuselementti ei lopulta haittaa sitä, mitä käsityksiä etenkin keskustelussa sitten saamme kuulla.

13. Lopuksi

Kaiken kaikkiaan Pro gradu -tutkielmassani Opettajan etiikka, sanaton vaatimus käsittämäni uutiset ja online-keskustelut fenomenografisesti tulkituttuna avaavat näkökulman siihen, että anonyymi keskustelu opettajien väärinkäytösepäilyjen suhteen on tunteikasta ja ristiriitaista eikä aiheesta uutisointikaan ole helppoa. Aihe on selkeästi arka eikä välineitä keskusteluun ole tarpeeksi. Tämä taas viittaa kenties siihen, että kuljetaan hyvin lähellä meidän kaikkien yhteistä kokemusmaailmaa, johon ihan joka ikisellä meistä on tunneside. Koulut ovat olennainen osa yhteiskuntamme infrastruktuuria. Koulun luotettavuuden kyseenalaistaminen kyseenalaistaa sekä yhteiskunnan tulevaisuudennäkymät että yksityisen turvallisuuden. Lakipainotteisuus keskustelussa opettajan epäasiallisen käytöksen käsittelyn ympärillä vie eittämättä meitä kauas opettajan profession edellytyksestä: luottamuksesta. Opettajien väärinkäytösten näkeminen yleisenä ilmiönä joka horjuttaa koulun luotettavuutta lienee liian suuri pala keskusteltavaksi vielä. Se osuu liian moneen meistä ja yksityiselle alueellemme, perheen alueelle. Kenties siksi asiaa myös keskustelijat käsityksissään yksityistävät yhden ihmisen ongelmalliseksi käytökseksi tai sairaudeksi. Opettajan vastuun ja vallan ympärillä käytävää keskustelua lienee syytä yhteiskunnassa tehostaa ja rikkoa tämän ammattiryhmän ammattietiikkaa ympäröivä hiljaisuus, salailu ja tabu.

Ajan - jo vaivaisen 20 vuoden - vaikutus siihen, mikä on oikein tai väärin nyt ja silloin on yksi aineistossani opettajien toimintaa sinnikkäästi selittävä käsitys. Vertailukohdaksi tekee mieleni tuoda tähän ajatus: "aika oli eri" kun juutalaisia murhattiin keskitysleireillä miljoonittain, ei se silloin ollut väärin, joten ei siitä nytkään ole syytä keskustella? Asiat ovat eri mittakaavassa, mutta analogia ajan ratkaisevasta vaikutuksesta moraaliin ja eettisesti oikeisiin ja väriin tekoihin on selkeä. Voimmeko keskustella menneistä nykyperspektiivistä vai täytyykö meidän suorastaan tehdä niin oppiaksemme historiasta?

Keskusteluita ja uutisia lukiessaan havaitsee myös, että samat argumentit, joilla asiat on nykykäsityksen mukaan jätetty käsittelemättä menneisyudessa ovat läsnä myös tämän päivän ajankohtaisten väärinkäytösepäilyjen ympärillä käydyssä keskustelussa: Käsitteet siitä, että oppilaat valehtelevat, että kyseessä on arvostettu opettaja joten tapahtumat eivät voi pitää paikkaansa ja että koulut pyrkivät pitämään asioiden selvittämisen koulun sisäisenä asiana erottuvat molemmista keskusteluista, perspektiivi vaan on toinen. Ilmiö voisi varovaisesti aavistellen saada muodon toistuvana kaavana, johon voisikin jatkotutkimuksessa kiinnittää huomiota. Kaava kantaa myös jonkin verran institutionaalisen kaltoinkohtelun tunnusmerkkejä.

Viimeisenä tutkielman aineiston käsittelyssä esiin nousi käsitys siitä, että koulut vaan kertakaikkiaan ovat sellaisia paikkoja, joissa oppilasta kohtaavat vääryydet. Tämä käsitys vie meidät koko ongelman keskipisteeseen. Analyysin mukaan ihmisillä tuntuu olevan se käsitys, että meiltä koulun käyttäjäkuntana puuttuu mahdollisuus valvoa, puuttua epäkohtiin, saada tietoa ja nähdä koulun toiminnan läpi. Koulun valta-asema ja opettajan valta-asema asettavat kodit vastakkain koululaitoksen kanssa. Tässäkin asetelmassa voisi nähdä institutionaalisen väkivallan ituja tai ainakin sen mahdollistavia elementtejä. Systeminen kaltoinkohtelu kun on koulussa sitä, että oppilas joutuu toimimaan systeemissä, jossa hänellä ei ole kykyä ja mahdollisuuksia pärjätä. Jos tilanne on se, että sanoo opetussuunnitelma ja opettajan eettinen ohjeistus mitä tahansa, niin “[k]oulu vaan sattui olemaan sellainen paikka, jossa häpäistään ja kiusataan, opettajan toimesta.” (ts), siitä on oltava huolissaan. Mikäli opettaja tai oppilaitos loukkaa jatkuvasti opiskelijan tai oppilaan oikeudentajua ja demokratian kokemusta, on koulun yhteiskunnallisen tehtävän ääreltä jouduttu kauas.

Eettisenä pohdintona tutkijan puolelta voisin lopuksi kysyä, vaaditaanko tässä nyt opettajilta liikaa? On nimittäin varmasti totta, että opettajat törmäävät haastaviin lapsiin, nuoriin ja aikuisiin työssään eikä kenttä ole helppo hallita. Onko opettajan oltava se, joka joustaa ja on aina sivistynyt kun kohtaa peräti moukkamaisuutta? Kuka opettajaa puolustaa, jos haasteiden kohdatessa ammattieettisen ohjeistuksen äärellä mietitään miten hänen tulee toimia työssään? Mielestäni tämä ei kuitenkaan ole uhka, sillä suurin osa opettajista kuten kaikista ihmisistä tähtää varmasti hyvyyteen ja oikeudenmukaisuuteen, jolloi eettiseen toimintaan pyrkiminen on luontevaa. Keskustelu, jota ei kuljeta syyttely ja salailu, vaan pyrkimys hyvään eettiseen arvopohjaan vedoten ei voi olla lähtökohtaisesti vaarallisempaa kuin salailu, vellovat vihat ja kaunat sekä vastakkainasettelut ja vähättelyt. Ehkä avoimella ammattikunnan sisäisellä keskustelulla päästäisiin myös ennaltaehkäisyn puolelle epäkohtiin puuttumisessa. Ja vaikka rikoslain kuuluisikin mielestäni olla se viimesijainen säännöstö, johon turvaudutaan, on silläkin paikkansa ja aikansa: silloin kun hyvien ja hyvään pyrkivien opettajien joukossa on se todellinen “konna”, meillä tosiaan on se rikoslaki, joka koskee myös opettajaa ja käytössämme on juridinen prosessi.

Lopputuloksena sanottakoon, että opettajan profession olisi kyettävä vastaamaan avoimella arvokeskustelulla tähän tutkielmani aineistossa mielestäni näkyvään yhteisön orastavaan epäluottamukseen, mikäli se haluaa pitää autonomisen asemansa. Laki opetuksen julkisuudesta meillä on, valvontaa ei.

Lähteet

- Ahonen, Sirkka. 1994. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa L. Syrjälä, S. Ahonen, E. Syrjäläinen & S. Saari. Laadullisen tutkimuksen työtapoja.
- Airaksinen, T. (1993). Ammattien etiikan filosofiset perusteet. Teoksessa T. Airaksinen (toim.), Ammattien ja ansaitsemisen etiikka (s. 19–60). Helsinki: Yliopistopaino.
- Alasaari, Pentti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino.
- Barter, Christine (1997/2006) Who's to Blame: Conceptualizing Institutional Abuse by Children, *Early Child Development and Care*, 133:1, 101-114, DOI: 10.1080/0300443971330108 <http://dx.doi.org/10.1080/0300443971330108> Published online: 07 Jul 2006.
- Bernard, Claudia 2016. Child sexual abuse in the lives of black Children. Safeguarding Black Children: Good Practice in Child Protection. Tekijät Claudia Bernard, Perlita Harris. Verkossa: https://books.google.fi/books?id=A-8ZDAAAQBAJ&pg=PA101&lpg=PA101&dq=malkovich-fong&source=bl&ots=khGhXgjA41&sig=9NAQIm8_IClajU-B7Qx2fVNF-SY&hl=fi&sa=X&ved=0ahUKEwjg4auJ6qzZAhUEkywKHaJVBxcQ6AEIOTAG#v=onepage&q=malkovich-fong&f=false
- Bland, Vikki J., Lambie Ian, Best Charlotte 2018. Does childhood neglect contribute to violent behavior in adulthood? A review of possible links. Available from: https://www.researchgate.net/publication/323097762_Does_childhood_neglect_contribute_to_violent_behavior_in_adulthood_A_review_of_possible_links/overview . February 2018. *Clinical Psychology*.
- Blömeke Sigrid 2017. Modelling teachers' professional competence as a multi-dimensional construct University of Oslo, Norway. Guerriero, S. (ed.), *Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession*, OECD Publishing, Paris <http://dx.doi.org/10.1787/9789264270695-en>.
- Booth, Tony 2011. The name of the rose: Inclusive values into action in teacher education. *Springer Netherlands* 41: 303.
- Butler-Barnes, S.T., Cook, S., Leath, S. et al. *Race Soc Probl* (2018) 10: 30. <https://doi.org/10.1007/s12552-017-9222-0> © Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature 2018
- By Hyman, Irwin A.; Snook, Pamela A. 2000. Dangerous Schools and What You Can Do about Them? ACADEMIC JOURNAL ARTICLE. *Phi Delta Kappan*. <https://www.questia.com/library/journal/1G1-60581172/dangerous-schools-and-what-you-can-do-about-them>
- Clark, Cristopher M. 1995. Thoughtful teaching. Teacher Development Series, December 1. Teachers College Press. New York.
- Dettlaff J. Alan 2014, The evolving Understanding of Disproportional and Disparities in Child Welfare Handbook of Child Maltreatment, toim. Jill E. Korbin, Richard D. Krugman.
- Enlund Emmi, Luokkanen Mari & Feldt Taru 2013. Opettajien eettinen kuormittuneisuus ja eettisten dilemموjen sisällöt. *PSYKOLOGIA* 48 (03). Verkossa: <http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.utu.fi/se/p/0355-1067/48/3/opettaji.pdf>

[Fancourt, Nigel 2018. THE STRUCTURE OF THE VIRTUES OF TEACHING University of Oxford 2018.](#)

Fromm, E. (1994). Rakkauten vaikea taito [The art of loving]. (Trans. M. Luoma & M. Matikainen). Helsinki, Finland: Kirjayhtymä.

Guerriero, S. and K. Deligiannidi (2017), "The teaching profession and its knowledge base", in Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264270695-3-en>

Guyton, Edith 2000. Social Justice in Teacher Education. Educational Forum, v64 n2 p.108-14. Win 2000.

Haasio, Ari & Vakkari, Pertti 2018. Informaatiotieteiden perusteet. Verkossa. <https://viestintatieteet-wiki.wikispaces.com/Informaatiotutkimuksen+perusteet>. (Viitattu 23.1.2018.) Copyright 2018 Tangient LLC.

Harinen, Päivi & Halme, Juha 2012. Hyvä, paha koulu. Kouluhyvinvointia hakemassa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 56. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen Unicef 2012.

Harjunkoski Sirpa-Maija, Harjunkoski Reino 1997. Kiusanhenki lapsen kengissä. Koulukiusaaminen - haaste kasvattajalle. WSOY, Juva.

Helakorpi, Seppo, 2010. Koulu oppivana ja verkostoituvana laatuorganisaationa. Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Seppo Helakorpi, Helena Aarnio & Martti Majuri. Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Hämeenlinna. Verkossa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96136/AmmattipedagogiikkaaUuteenOppimiskulttuuriin_e-kirja.pdf?sequence=1

HS, kommentointiohjeet 9.5.2018. [Helsingin sanomat, https://www.hs.fi/kommentit/](https://www.hs.fi/kommentit/) .

Higgins, Chris 2010. Introduction Why We Need a Virtue Ethics of Teaching. Journal of Philosophy of Education Vol 44, no 2-3, 2010.

Higgins, Chris 2011. The Good Life of Teaching: An Ethics of Professional Practice.

Hirsjärvi, S. 1985. Johdatus kasvatustieteeseen. Helsinki: Kirjayhtymä.

Huttunen, Rauno & Kakkori, Leena 2007. Aristoteles ja pedagoginen etiikka. Niin & Näin 1/2007. verkossa: <https://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn071-19.pdf>

IKONEN, RISTO. 2000. MITÄ SE ON SE 'KASVATUS'? Kasvatus 31 (2), 118–129. Verkossa: <http://www.mv.helsinki.fi/home/lehtinen/mitaseon.pdf>

Irwin A. Hyman Ed.D. ; Pamela A. Snook 1999. Dangerous Schools: What We Can Do About the Physical and Emotional Abuse of Our Children.

Karakuş, Memet 2017, An Investigation of Students' Perceptions about Democratic School Climate and Sense of Community in School Faculty of Education. Universal Journal of Educational Research 5(5): 787-790, 2017

Kristjánsson, Kristján 2002. In Defence of 'Non-Expansive' Character Education. Journal of Philosophy of Education, Vol. 36, No. 2. verkossa: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9752.00266/epdf>

Koponen, H. 1998. Muuttuva opettajuus. Teoksessa O. Luukkainen (toim.) Tulevaisuuden tekijät, Uuden opettajuuden mahdollisuudet. Atenekustannus. Juva: WSOY, 66–88.

Korpinen, Eira 2013, Peruskoulun oppilasarvostelua kehittämässä. Teoksessa Rinnakkaiskoulusta yhtenäiseen peruskouluun. Toim. Jouko Kauranne. Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura. Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seuran vuosikirja 2013. Koulu ja menneisyys 51.

Kiilakoski, Tomi 2009. Viiltoja. Analyysi kouluväkivallasta Jokelassa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 28.

Lindqvist, Martti 2003. SOSIAALIETIIKKA JA HALUAMISEN KULTTUURI. Turvallista hyvinvointia, toim. Satu Ranta-Tyrkkö, Arja Ropo. Tampere University Press.

Liutta, Arja 2011, "Ope, lue se uusiksi!". Narratiivisen eettisen kasvatuksen perusteita erityisesti hyve-eettisestä näkökulmasta. Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden yksikkö.

Lehtonen, Mikko 1996. Merkitysten maailma. Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohtia. Vastapaino.

[Luukkainen, Olli](#) 2000. Muuttuva opettajuus. Teoksessa Opettaja vuonna 2010. Opetushallitus 2000.

Malkovich-Fong, Andrea Kohn 2010, corresponding author and Sara R. Jaffee. Sex differences in childhood sexual abuse characteristics and victims' emotional and behavioral problems: Findings from a national sample of youth. Child Abuse Negl. 2010 Jun; 34(6): 429–437. Published online 2010 Apr 18 . Verkossa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2913705/>

Marton, Ference 1986, Phenomenography - A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. Verkossa: http://www.jstor.org/stable/42589189?seq=1#page_scan_tab_contents

Martikainen Timo 2005, INHIMILLINEN TEKIJÄ. Opettaja eettisenä ajattelijanaja toimijana. JOENSUUN YLIOPISTON KASVATUSTIETEELLISIÄ JULKAISUJA, UNIVERSITY OF JOENSUU, PUBLICATIONS IN EDUCATION N:o 102..

MAXWELL, BRUCE 2017. Codes of Professional Conduct and Ethics Education for Future Teachers. Philosophical Inquiry in Education, Volume 24, No. 4, pp. 323-347. Université du Québec à Trois-Rivières. Verkossa: <https://journals.sfu.ca/pie/index.php/pie/article/view/932/631>

Mungeam, Frank 2011. Commenting on the News: How the Degree of Anonymity Affects Flaming Online, Communication and Leadership Studies Gonzaga University December 4, 2011.

Määttä Kaarina and Uusiautti Satu 2011. Pedagogical Love and Good Teacherhood University of Lapland. Verkossa <http://ineducation.ca/ineducation/article/view/81/454>

NIKKO, Anneli. Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia n:o 85, Joensuun yliopisto 2003.

<https://ohopop.files.wordpress.com/2008/10/muuttuva-opettajuus.pdf>

- Oesch, Erna 1996. Hermeneutiikka —tietoteoriaa vai ymmärtämisen ontologiaa? Niin & näin 2/1996. Verkossa: <https://www.netn.fi/sites/www.netn.fi/files/19962netn.pdf>
- Pietilä A.-P. 2007, Uutisista viihdettä, viihteestä uutisia. Median muodonmuutos. Art House. Gummerus, Jyväskylä.
- Pietilä, Jyrki 2012. Lehdistön tutkimus. Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja. Toim. Heikkinen, Voutilainen, Lauerma, Tiililä & Lounela. Gaudeamus.
- Pursiainen, Terho 2007, Sanoma opetuksessa: etiikan näkökulma. Teos: Erilaisuuden valot ja varjot. Eettinen kasvatus koulussa. Toim. Hannele Niemi & Riitta Sarras. Opetusalan ammattijärjestö OAJ. Otava.
- Pälve, Heikki 2013. Etiikka ja professio. Lääkärin etiikka. 7.painos. Suomen Lääkäriliitto. verkossa: https://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/1273/laakarin_etiikka_2013.pdf.
- Stenberg, Katariina 2011. Riittävän hyvä opettaja. Opettajan ääni. Ps-kustannus.
- Poulter Saira 2011. Jumalan valtakunnan kansalaisista vastuullisten maailmankansalaisten kasvattamiseen. Yleissivistävän koulun uskonnonopetuksen yhteiskunnallinen tehtävä 1900-luvun alusta 2000-luvun alkuun. Kasvatus & Aika 5 (4) 2011, 69–85
- Richardson John T. E., 1999. The Concepts and Methods of Phenomenographic Research. Review of Educational Research. Spring 1999, Voi. 69, No. 1, pp. 53-82. Brunel University . Verkossa: <http://www.cedu.niu.edu/~walker/research/Phenomenology.pdf>
- Skinnari, Simo 2004. Pedagoginen rakkaus. Kasvattaja elämän tarkoituksen ja ihmisen arvoituksen äärellä. Opettaja 2000. Ps-kustannus.
- Smith, Andrea 2004. Boarding School Abuses, Human Rights, and Reparations Social Justice. Vol. 31, No. 4 (98), Native Women and State Violence (2004), pp. 89-102.
- Spoof, Marja 2007, ”Pintaa syvemmälle” – eettinen pohdinta opettajan voimavarana luokanopettajan ja erityisopettajan silmin. Helsingin yliopisto Käyttätymistieteellinen tiedekunta Soveltavan kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 277.
- Starratt Robert J. 1994, Building An Ethical School: A Practical Response To The Moral Crisis In Schools. The Falmer Press, London, Washington DC.
- Suplicz, Sándor 2009. What Makes a Teacher Bad? - Trait and Learnt Factors of Teachers' Competencies. Acta Polytechnica Hungarica Vol. 6, No. 3, 2009 – 125 – Sándor Suplicz Centre for Teacher Training and Engineering Education, Budapest Tech Népszínház utca 8, H-1081 Budapest, Hungary, sandor.suplicz@tmpk.bmf.hu
- Suplicz, Sándor 2012. The Psychological Characteristics of Teachers thought the Eyes of their Students. University Of Debrecen. Doctoral School of Humanities. Doctoral Programme in Psychology. Drebrecen 2012. https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/161946/Suplicz_Sandor_Tezisfuzet_angolul-t.pdf?sequence=6
- Tarasti, Eero 2012, Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja. Toim. Heikkinen, Voutilainen, Lauerma, Tiililä & Lounela. Gaudeamus.

Terhart, Ewald 1998, Formalised Codes of Ethics for Teachers: Between Professional Autonomy and Administrative Control. European Journal of Education. Vol. 33, No. 4, Teacher Education (Dec., 1998), pp. 433-444

Teräs, Tiina 2015. Kasvattajan puhe sukupuolittavana käytäntönä. Villit ja kiltit. Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. PS-kustannus, Juva.
Tirri, Kirsi 1999. Opettajan ammattietiikka. WSOY. Juva

Tirri, Kirsi 2007, Sanoma opetuksessa: etiikan näkökulma. Teos: Erilaisuuden valot ja varjot. Eettinen kasvatusta koulussa. Toim. Hannele Niemi & Riitta Sarras. Opetusalan ammattijärjestö OAJ. Otava.

Toledo-Figueroa Diana, Révai Nóra and Guerriero Sonia 2017. Teacher professionalism and knowledge in qualifications frameworks and professional standards .Guerriero, S. (ed.) Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris <http://dx.doi.org/10.1787/9789264270695-en>

Toledo, D., N. Révai and S. Guerriero (2017), "Teacher professionalism and knowledge in qualifications frameworks and professional standards", in Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264270695-5-en>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.

Törmä, Marjo 2003. Opettaja arvojen rakentajana ja oppimiskokemusten tulkitsijana. Opettajan vaiettu valta. Toim. Vuorikoski, Törmä, Viskari. Vastapaino. Tampere.
Viskari, Sinikka 2003, Pedagogisen rakkauden mahdollisuus. Opettajan vaiettu valta. Toim. Vuorikoski, Törmä & Viskari. Vastapaino, Tampere.

Van Damme, Dirk 2017. Foreword. Guerriero, S. (ed.), Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris <http://dx.doi.org/10.1787/9789264270695-en>.

Vuorikoski, Marjo 2003. Opettajan yhteiskunnallinen valta ja vastuu. Opettajan vaiettu valta. Toim. Vuorikoski, Törmä & Viskari. Vastapaino, Tampere.

Väljäärvi, Jouni 2017. Suomalainen kouluyhteisö ja opettajan autonomia. Teoksessa Opettajankoulutus. Lähihistoriaa ja tulevaisuutta. Toim. Esko Paakkola ja Tapio Varmola. PS-kustannus.

Värri 2007 Kasvatusfilosofian tärkein tehtävä. Niin & Näin 1, 70-73. Verkossa: <https://www.netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn071-16.pdf>

Painamattomat lähteet:

Aamulehti 12.12.2017

Abuse in Schools <http://abuselaw.co.uk/abuse-types/institutional-abuse/abuse-in-boarding-schools/>

Abuse Law <http://abuselaw.co.uk/abuse-types/institutional-abuse/abuse-in-boarding-schools/>

Annie E. Casey Foundation. <http://datacenter.kidscount.org/>

Comeniuksen valan vannominen, <http://www.oaj.fi/cs/oaj/Comeniuksen%20valan%20vannominen>

Degrees of Racism: Attainment Gap Report Summary <https://soasunion.org/liberation/attainmentgaps/> . Sivulla linkki, josta raportin voi ladata kokonaisuudessaan. Alkuperäistä raporttia käytetty 270218.

Hallintolaki 6.6.2003/434. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

Lasten kaltoinkohtelu yhteiskuntamme tosiasia. Lastensuojelun keskusliitto. <https://www.lskl.fi/blogi/lasten-kaltoinkohtelu-yhteiskuntamme-tosiasia/> Viitattu: 170218

Lindquist, Marianne 2015. Lastensuojelun keskusliitto. <https://www.lskl.fi/blogi/lasten-kaltoinkohtelu-yhteiskuntamme-tosiasia/>

The evaluation of teaching in England. <http://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/d707d4a1-712a-40a4-be9a-a1c461710a72> . (Viitattu 28.01.2018.)

Kemper, Martha: Teachers (Allegedly) Behaving Badly: More News on Inappropriate Sexual Behavior Between Teachers and Students. 10.04.2012 Vitamin W. (Käytetty 3.2.2017.)

Lehtinen, Aki Petteri 2014. Journalismin uusi objektiivisuus. Verkossa: <https://etiikka.fi/media/journalismin-uusi-objektiivisuus/> (käytetty 29.01.2018)

Maailman osaavimmaksi kansaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskuvaus 2018, <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160903>

MailOnline, Crossley, Lucy 2.1.2016. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3331607/Incredible-roll-call-51-teachers-banned-classroom-sexual-misconduct-Inappropriate-behaviour-includes-affairs-pupils-sexting-groping-children.html>

OAJ (2011). Opettajien ammattietiikka ja eettiset periaatteet. [Viitattu 21.11.2017.] Saatavissa: http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,447767&_dad=portal&_schema=PORTAL

OAJ, koulutus <https://www.oaj.fi/cs/oaj/koulutus4>

Ofsted, The Office for Standards in Education, Children's Services and Skills. <http://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/d707d4a1-712a-40a4-be9a-a1c461710a72>

Opetushallitus 2018. http://oph.fi/download/189829_Opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumi_seksi_ko.pdf)

Opetusalan eettisen neuvottelukunnan julkaisu. <http://www.oaj.fi/cs/oaj/neuvottelukunnan%20julkaisut>

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuusopas. Opetushallitus. http://www.oph.fi/opetustoimen_turvallisuusopas/lainsaadanto/opetusta_koskevat_normit

Odhayani Abdulaziz Al, Watson William J., Watson Lindsay, 2013: Behavioural Consequences of Child Abuse. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3743691/>

Perusopetuslaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980628>

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Smith, David Woodruff 2016, "Phenomenology", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/phenomenology/>

Turun Sanomat 13.11.2017. <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3726491/Koulujen+epakohtien+paljastuminen+on+yksittaisten+kantelujen+varassa> (käytetty 15.02.2018.)

Unicef, Lapsen oikeuksien sopimus. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

World Health Organization, Violence and Injury Prevention, Child maltreatment. http://www.who.int/topics/child_abuse/en/

Ylioppilaslehti 01. joulukuuta 2000. Verkossa: <http://ylioppilaslehti.fi/2000/12/ei-se-laatu-vaan-se-maara/>

Kaikki suorien lainauksien käännökset englanninkielisistä lähteistä: Liinaleena Leiwo.

Ylläolevia painamattomia lähteitä käytetty keväällä 2018, tarkistettu 1.8.2018.

Analyysissä käytettyjen online-keskustelujen www-osoitteet (21052018)

<https://www.vauva.fi/keskustelu/3059133/entiset-oppilaat-kertovat-rajua-hyvaksikayttoa-luostarivuoren-koulussa?page=10&changed=1514703187>

<https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000005586517.html>

<http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/3782892/Entiset+oppilaat+kertovat+Rajua+hyvaksikayttoa+Luostarivuoren+kouluss>

Liitteet

Liite 1

Tulosavaruus 1, uutiset

Liite 2

Tulosavaruus 2, online-keskustelut

Liite 3

Uutislinkit

Taulukko 1

LIITE 1	UUTISTEN TULOSAVARUUS																	
UUTISEN NÄKÖKULMA	LAKI/ARVOT	LAKI	LAKI	ETIIKKA	LAKI	LAKI	LAKI	LAKI	LAKI	LAKI	KOULUTUS	VALVONTA	OPETUSSUUNNITELMA	ETIIKKA/LAKI	ETIIKKA	LAKI	LAKI	
	MIKÄ ON KYSEESSÄ?																	
	1. ...kyseessä oli yhdenvertaisuuslainsäädännön kielletty häirintä.	2. Epäilyssä tapauksessa on kyse lasten törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä.	3. [...] uutisoi sunnuntaina, että lukion opettaja oli piinannut ja lähennellyt lukuisia naispuolisia opiskelijoita vuosien ajan. Opettaja kiistää ahdistelusyhtökset	4...opettaja toimi sopimattomasti abristeilyllä	5. Useat ex-opiskelijat kertovat STT:lle uusimaalaisen lukion opettajan käyttäneen opiskelijoita kohtaan sopimattomalla tavalla erityisesti vapaa-ajalla.	6. ...koulun opettaja teki rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta.	7. Sanaharkka oppilaiden ja opettajan välillä ality nimittelyksi ja kirotuksi.	8. HELSINGIN hovioikeus on korottanut vantaalaisen naisopettajan tuomiota kahden oppilaansa seksuaalisesta hyväksikäytöstä.	9. ...syyllistyi Helsingin käräjäoikeuden mukaan syrjintään, kun hän perutti kuurille espoolaismiehelle myönnetyn opiskelupaikan.	10. OAJ opettajien ja oppilaiden yhteenotoista...	11. ...Suomessa luotetaan poikkeuksellisen paljon opettajien lapsen oikeuksien toteutumisessa	12. Vanhemmat ovat jo pitkään olleet hyymättömiä opettajan opetusmetodeihin.	13. Opiskelijoiden fyysiseen koskemattomuuteen ei ole kajottu, mutta [...] kaupunki haluaa varmistaa myös opiskelijoiden henkisen turvallisuuden...	14. ...erotettu opettaja häirintäepäilyjen vuoksi. Kertoo koulun entinen johtava rehtori [...] erottamisen syytä oli häirinnän lisäksi muitakin.	15. ...mahdollinen rikos on jo vanhentunut eikä ainakaan osaa kuvata toiminnasta ollut tuolloin edes kriminalisoitu.	16. ...taustalla henkilöiden väliset ristiriidat? ... Opettaja kertoo [...] tuleensa työpaikkakiusatuksi.		
	Kyseessä on loukkauksen ihmisarvoa kohtaan.		Jokainen lausunnon antanut päättää itse, kertooko kokemuksestaan poliisille, joka selvittää asiaa.		Rehtori painotti, ettei kannata puhua sellaista, mitä ei voi todistaa, ettei tule kunnianloukkausta.				Opettajan mukaan teot tapahtuivat yhteisymmärryksessä, mutta hän myönsi syyllistyneensä lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Hänen mukaansa teot eivät kuitenkaan olleet törkeitä.			Vanhempien mukaan yhdistelmäluokkaa opettava opettaja ei noudata uutta opetussuunnitelmaa	kun osa [...] opiskelijoista oli syyttynyt opettajaa epäasiallisesta käytöksestä.	200 oppilaan vetoomus seksuaalisesta häirintään vastaan. Osa oppilaista on kokenut myös itse miesopettajan tai -opettajien lähentelyä.	lasten kertomuksia ahdistelusta	...musiikinopettajan pidätetyn virastaan tähän kohdistuneiden syytösten tutkinnan ajaksi.		
													Uskonnonlisen väkajuksen omaava opettaja on myös laulattanut lapsilla virsiä ja lukenut Raamattua aamunavauksissa.				...ei voi kommentoida mahdollisen rikosilmoituksen tekemistä.	
													...että opettajien kiusaamistapaukset ovat viime vuosina lisääntyneet. - He kokevat oppilaiden tahoita väkivaltaa ja häirintää.				...kaupunki haluaa varmistaa myös opiskelijoiden henkisen turvallisuuden.	
	MIKSI TÄSSÄ ON ONGELMA?																	
	"Tämä ei ole vain yhden ihmisen ongelma, vaan se luo häirintäilmapiirin."	...mutta oppilaan ja opettajan välisen sukupuolisuhte ei ole ongelman, vaikka molemmat osapuolet olisivatkin täysikäisiä.		Opettaja ei saa ylittää sopivan rajoja vapaa-ajallaan	...suurin ongelma on valta-aseman mahdollinen väärinkäyttö.	Asia on rikosilmoituksesta harkittava...alle 15-vuotiaita.		Rehtori: Videot eivät kerro koko totuutta lahtelaisopettajan käytöksestä.	Hovioikeus korosti, ettei opettajan suhde oppilaaseen ollut tasavertainen, sillä nuoret ja kypsimmät pojat olivat koulussa naisen määräyksen alaisia. Sen takia kyseessä oli myös seksuaalinen hyväksikäyttö.	KÄRÄJÄOIKEUS mukaan [yksityisen oppilaitoksen] toimintajohdalla ei ollut hyväksyttävää syytä peruuttaa opiskeluoikeutta.	Yleensä ottaen on selvää, että työrauha luokissa riippuu siitä, että opettajista. Jälkimmäisten saama koulutus voi kuitenkin olla kirjavaa ja jopa puutteellista.	Suomi on siitä poikkeuksellinen maa, että opetustoimen ei kohdistu systemaattista valvontaa toisiin kuin esimerkiksi Ruotsissa.	...on harmissaan siitä, että vanhemmat ovat vieneet asian julkisuuteen.	...heidän opettajaansa on paneltu koulussa väärin perustein jo pitkään.			Opiskelijoihin on kohdistettu ristiriitojen takia paineita jotka eivät ole asiallisia.	
	"On erityisen vakavaa, kun opettaja kohdistaa häirintää opiskelijaan.	- Koulun on paikka, jossa lasten tulisi saada olla turvassa.		Opettajan ja opettajan suhde on asiantuntijan mukaan pidettävä ammattilaisena, eikä esimerkiksi intiimi kanssakäyminen käy, sillä opettaja on valta-asemassa suhteessa opiskelijaan.		...mitä laki sanoo kuvaamisesta ja kuvien levittämisestä koulupöydän aikana. Lisäksi pitää selvittää sekä opettajan että oppilaiden toiminta kunnolla.		Koulun rehtori ja apulaisrehtori olivat keskustelleet naisen kanssa ennen tekosarjan paljastumista siitä, että oppilaisiin on pidettävä riittävä etäisyys.				...kysyinen opettaja on joutunut jokseenkin kohtuuttoman arvostelun kohteeksi. Koulun henkilökunta on ollut huolissaan hänen jaksamisestaan.						Opettaja kokee tuleensa kiusatuksi.
	Tässä tapauksessa opettaja on käyttänyt loukkaavia ilmaisuja muiden opiskelijoiden kuullen, mikä on nöyryyttävää.	...oppilaaseen ihastuminen on tabu koulu maailmassa.		Opettaja on opettaja vapaa-ajallakin				Rangaistusta mitatessaan oikeus otti huomioon, että teoista oli aiheutunut molemmille pojille huomattavat psyykkiset vahingot. Molemmat joutuivat turvautumaan psykologiseen hoitoon ja terapiaan.					- Asian käsittely julkisuudessa ei liene kenenkään etu. Ei kunnan, koulun, vanhempien, opettajien eikä oppilaiden.					
		"Kun oppilas ihastuu, vastuu on opettajalla"																
		Tietyn etäisyyden pitäminen on myös opettajan omaksi parhaaksi.																
		Hän huomauttaa, että toisin kuin esimerkiksi lääkäreiden, ei opettajien tarvitse varnaa minkäänlaista valaa ennen virkaan astumista.																
	"Ehkä tämä antaa esimerkkiä, että häirintään tulee puuttua.																	
	MITÄ VOIDAAN TEHDÄ?																	
	Lain perusteella hyvitystä voidaan maksaa esimerkiksi uskuntoon, vammavakuutukseen tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvasta häirinnästä.	- Joku vastaava [eettinen väli] opettajille olisi tarpeen. Ei siinä tietenkään erikseen sanottaisi, että "en ala seksisuhteeseen oppilaan kanssa". Siinä olisi ideana, että niiden [valojen ja ohjeistusten] kautta voidaan ottaa puheeksi asioita. Esimerkiksi seksuaalista ahdistelua on ollut olemassa aina, mutta vasta nyt meillä on pykälät, joiden nojalla asiaan voidaan puuttua. On niin paljon asioita, joista ei voida puhua, sillä niillä ei ole nimä.		...jotkin koulut ovat jopa jättäneet kokonaan puuttumatta tapauksiin.	...parhailaan on harkinnassa, miten ja missä laajuudessa asiassa voidaan edetä. Seuraavaksi on tarkoitettu keskustella syyttäjän kanssa ja selvittää hänen näkemyksensä asiasta	...määräsi hänet heti vangittavaksi.		tapahtumat käydään läpi tarkasti oppilaiden ja opettajien työrauhankin takia.		...luokahuoneissa puhjennneiden riitojen ratkaisemista harjoiteltiin nykyistä enemmän	- Kantelulla asioihin puututaan vasta jälkikäteen, kun pitäisi pyrkiä siihen, että kartoitetaan ja ehkäistään turvallisuusuhkia . Kun on kyse alaikäisistä, ei riitä että puututaan vasta kun tulee ilmi jotain vakavaa.	- Asia pitäisi selvittää ja ratkaista jo ennen kuin tällainen tilanne syntyy. Nämä ovat todella vaikeita juttuja. Kun tilanne pääsee noin pahaksi, lapset joutuvat kurjaan välikäteen	...[rehtori] kiittää viestissä kaikkia epäkohtia esiintuneita tahoja. Hän kehottaa myös tulevaisuudessa tuomaan rohkeasti koulun toiminnassa olevat epäasiallisuudet tietoonsa.	-Ongelma on, että ehkä ollaan oltu liian varovaisia siinä, että ei olla tarpeeksi vahvasti kommunikoitu takaisin nuorille.	Tällä [rehtori] tarkoittaa sitä, että hänen mukaansa juridisista syistä oppilaille ei ole voitu kertoa, mihin toimenpiteisiin koulu on kanteluiden vuoksi ryhtynyt.	opetustoimi haluaa hoitaa asian sisäisesti ilman poliisia ja lastensuojeluvirua nomaisia vielä senkin jälkeen kun lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön erikoistunut asiantuntija oli ilmoittanut pitävänsä lasten kertomuksia ahdistelusta uskottavina.	Jos jotain ilmenee, arvioidaan uudelleen.	

TULOSAVARUUS, online-keskustelut

LIITE 2				
Kategoria	Alakategoriat	vauva	TS	HS
1. Vaikenemisen ja asian esiintuomisen syyt ”Jutun opetus koulu uhraa lapset säilyttääkseen maineensa.” (hs)	Kaupungin maine, koulun maine.	Kas kummaa että just Turun kahdessa eliittikoulussa on ollut näitä... (v) Kaikki vanhemmat eivät suinkaan pysyneet hiljaa, vaan ottivat yhteyttä koulutoimenjohtajaan ja jopa kaupunginjohtajaan... tämän seurauksena asia hoidettiin koulun taholta hyssyttelemällä ja koulun mainetta pilaamatta... (v) Yleensä rehtori ja/tai opettajia tietää ahdisteluista mutta niistä vaietaan ettei koululle tule huonoa mainetta. (v) Turku on täys mätäpesäke ja ikävät rumat asiat systemaattisesti lakaistaan maton alle, siksi pä en siellä enää asukkaan. (v)	Vastaavia tapauksia on piilossa kaupungin [Turun] uumenissa jäävuorellisen verran. (ts) Turun mainetta on turha surra - nämä avaukset ovat hyvä asia muuten niin surullisessa asiassa. (ts) kun nämä hyväksikäyttötapaukset tulee esiin, niin hyssytellään ettei kaupungin tai koulun maine kärsi. (ts) Tärkeää oli suojella koulun mainetta. (ts)	Turkulaista korruptiota (hs) Turkulaista virkamiesmeininkiä ja ihan normaalia. (hs) Puututtaisiin tilanteisiin ajoissa, eikä suojeltaisi koulun mainetta. (hs) Jutun opetus koulu uhraa lapset säilyttääkseen maineensa. (hs)
”Tämä oli valitettavasti ns. maan tapa noina aikoina.” (ts)	Maan tapa		Vanha suomalainen ajattelumalli vähättelee ja jopa hyväksyy kyseisen rikoksen. (ts) Tämä oli valitettavasti ns. maan tapa noina aikoina. (ts) Se oli ennen vanhaan niin sanottu maan tapa ettei tällaisiin kukaan puuttunut vaikka kaikki niistä tiesivät. (ts) Suomessakin on hyvä veli järjestelmä eli kollegat suojelevat toisiinsa. (ts) Maan tapa että nuoria tyttöjä ja naisia saa nipistellä, lähennellä, kosketella. (ts)	Suomalaiset ovat hulluja. Ei pysty ymmärtämään ettei tästä tehty poliisiasiaa. Onko meillä näyttökynnys jotenkin liian korkea ja vahingonkorvaukset liian isoja, ettei uskalleta kertoa poliisille? (hs) Kun nämä tulevat joskus julki, on lapset laitettava kaappiin, niin karua on kertomukset. (hs) Puolustatko ”maan tapaa”? Mikään vuosikymmen [...] ei anna jälkeenkään lupaa tai hyväksyntää tapahtuneelle nuorten naisten/miesten seksuaaliselle ahdistelulle ja raiskauksille. (hs)
”Että mitä tämä salailun kulttuuri on mukanaan tuonutkaan...” (ts)	Salailun kulttuuri	Vaietaan, eikä ainakaan ilmoiteta vanhemmille mitään. (v) Opettajien harjoittamaan väärinkäytöksiin on erittäin vaikea puuttua, koska uhrin ovat lapsia ja rehtorit ja muut opettajat ovat hyvin kollegiaalisia ja suojelevat väärintekijää. En tarkoita vain ahdistelua vaan muunkinlaista oppilaaseen kohdistuvaa kiusaamista ja nöyryyttämistä. Rehtori voi vaientaa vanhemman hyvin hyökkävällä asenteella ja lähes syyttämällä kunnianloukkauksesta. Muissa ammattiteissa ei tietääkseni ole tuollaista. (v) Turun Sanomien juttujen mukaan tuntuu olevan selvää pässin lihaa tuo Luostarinvuoren juttu, se on tietoisesti hyssytelty rehtorin ja opetustoimen toimesta hiljaiseksi. (v) Vastaavia tapauksia tulee varmasti esiin lisää, ihan siksi, että ennen näistä on vaiettu, nyt niistä uskalletaan puhua. (v)	Että mitä tämä salailun kulttuuri on mukanaan tuonutkaan... (ts) Enää ei voida lakaista kaikkea maton alle. (ts.) Yhtä vastenmielistä on kiusaannuttavien tapahtumien lakaisu maton alle. (ts) Historiasta pitää oppia, eikä se onnistu jos siitä vaietaan. (ts) Tuo on kyllä niin tärkeä asia, että siitä pitää voida puhua. (ts) Hyvä että asiat tuodaan ilmi, koska uhrilta ne eivät koskakaan onohdu! (ts) Tähän asiaan on tultava muutos, joka lähtee peittelijöiden ryhdistäytymisestä. (ts) Tällaiset uutiset sitten pudottavat heidät jalustoiltaan ja kertovat heidän olevan tavallisia heikkoja ihmisiä... (ts)	Loistavaa! Vihdoikin nämä sudet lampaiden vaatteissa alkavat paljastua ja heidän tekemistään rikoksista vaikeneminen alkaa murtua. (hs) Osa tytöistä kertoi tapahtumista, mutta ne painettiin villasella. (hs) Virkamiestä ei tutkita, ei tuomita eikä moitita ellei todisteet ole videolla koko kansan nähtävillä. (hs) Kyse on siitä, että väärä ja rikollista toimintaa ei tarvitse loputtomiin hyväksyä ja siitä, että mm. tällaisista asioista ei enää vaieta. (hs)

<p><i>"...ne ovat pelkkiä huhupuheita, eivät faktaa."(v)</i></p>	<p>Ei ole tapahtunutkaa</p>	<p>Höpö höpö. Asiasta ei todellakaan vaieta, jos opettaja syyllistyy rikokseen lasta kohtaan. Se miksi näistä asioista usein vaietaan, johtuu siitä että ne ovat pelkkiä huhupuheita, eivät faktaa.(v) "Jos vastustat noitavainoja olet noita"(v)...ei ysäri vanhemmat mitään avuttomia nahjuksia olleet ja asia olisi taatusti käsitelty loppuun asti. (v) Outoa kirjoittelua... Luulisi, että jos tuollaisia asioita on tapahtunut, niin opettajan nimi olisi tiedossa. Nyt ei kukaan tunnu tarkkaan tietävän oliko se SE vai SE vai kuitenkin SE opettaja. Pelkkää arvailua kaikki. Ja varsinaissuomalaiset lähteneet sankoin joukoin mukaan levittämään urbaanilegendaa. Mikäli noin kammottavia asioita olisi tapahtunut niin taatusti olisivat kyseiset opettajat telkien takana. Tai ainakin heistä olisi tehty ilmoitus SILLOIN AIKOINAAN. Kyllä minä ainakin kerroin kotona vanhemmilleni, kun opettajat olivat v-mäisiä. (v) Lähtisitkö ite haalimaan jotain parinkymmenen vuoden takaista kouluporukkaa kasaan jotta voitte suunnitella pilaavanne yhden opettajan maineen vuodelta miekka ja kirves. Varsinkin kun suurimmalla osalla oppilaista on jo oma elämä ja perhe ja menot (v) Parinkymmenen vuoden viiveessä on ideana, että asiasta ei ole enää todisteita, joten ei voida kuin arvailla. (v) Itse töissä yläkoulussa. Hieman alkanut kylmäämään, jos jotkut hankalat oppilaat, joiden kanssa ollut vääntöä, alkavatkin keksiä syytöksiä. On siinä kova homma todistaa, ettei mitään ole tapahtunut. (v)</p>	<p>koko juttu kuulostaa epäuskottavalta, muut opettajat, oppilaat ja oppilaiden vanhemmat tiesivät eikä kukaan ilmoittanut poliisille. Sorry vaan, mutta en usko koko juttua. (ts) Jotenkin on tunne että satuja sepitelleet muijat luulevat alkavan tienaam[aa]n näillä jutuilla. (ts)</p>	<p>Voidaan kuitenkin helposti päätellä pienelläkin medianlukutaidolla, mikä juttusarja tästä on tulossa ja m´pienelläkin medialukutaidolla voi kommentteista päätellä, että kaikki on uskottu jutusta joidenkuiden osalta kuin pyhä sana. (hs) Eikö kukaan saanut suutansa auki? Vaikea uskoa. (hs) Muuten jää kyllä epäily pelaaako väitteen tekijäkään puhtailla korteilla. (hs) Auttaako uudelleen lukeminen? Vieläkö väität, ettei kertomuksesssa kukaan aukaissut suutaan? Ja vaikea uskoa? Kyllä, niiden joiden olisi pitänyt uskoa, he eivät uskoneet. (hs) Jos tahtoo tällaista tuoda julki ja ensimmäinen kommentti on epäilevä "etkö saanut suutasi ennemmin auki", voi olla että kertominen siirtyykin aina van eteenpäin.(hs)</p>
<p><i>"Olin hiljaa, jotten joutuisi itse vaikeuksiin yhteisössä." (hs)</i></p>	<p>Esiin nostajan turvallisuus</p>		<p>No ehkä uutinen saatiin aikaan ja aavistus siitä kuinka kannattavaa on ryhtyä oikeuksiaan perimään. (ts) On esimerkkejä siitä, että kun joku rohkea on tehnyt vääryyksistä numeron, valittanut lääninhallitukseen jne., niin sen jälkeen hänet leimataan vaikeaksi ihmiseksi ja seinä nousee eteen omalle uralle. Siinä syy, miksi asiat otetaan esiin "liian" myöhään. (ts)</p>	<p>Artikkelista käy ilmi, että se on yleensä toivotonta , niin kuin monessa muussakin tapauksessa heikomman on toivotonta saada oikeutta vahvempaa vastaan. (hs) Olin hiljaa, jotten joutuisi itse vaikeuksiin yhteisössä. Mies rankaisi minua...Hänen ympärillään oli niin vahva aikuisten yhteisöläisten muuri, ettei hänen asemaansa olisi mikään kähminnästä puhuminen horjuttanut, vaan ainoastaan minun. (hs) Pahimmillaan asiasta kertoneita tyttöjä painostettiin ja syrjittiin kun tuolla lailla mustamaalasiivat "kivaa" opettajaa! (hs)</p>

<p>"Aika on nyt kypsä muutokselle!"(hs)</p>	<p>Ajankohta (#Metoo)</p>	<p>Aiemmin nuo oli vaan tapana lakaista maton alle, nykyisin uskalletaan jo puhua asioista. (v) Laaja lasten hyväksikäyttö on vähän eri juttu kuin aikuisten #metoo-avautumiset. (v)Eiköhän tätä #metoo toivotusta ole jo tullut ihan tarpeeksi. (v)Vastaavia tapauksia tulee varmasti esiin lisää, ihan siksi, että ennen näistä on vaiettu, nyt niistä uskalletaan puhua. (v)</p>	<p>Turussa on vain jollain ollut kanttia ruveta ottamaan selvää asioista, edes nyt. (ts) Nyt tämän Metoo-kampanjan ansiosta alkaa tulla esille yhtä ja toista...nyt ilmapiiri on muuttunut ja tiedostetaan paremmin että tällaista tapahtu paljon ja se on tuomittavaa. (ts) Nykyaikana on tapana syyttää nimettömästi. (ts) Isot ikäluokat opettajina, mitä saattoikaan olettaa. (ts) Monien lasten elämä on ollut monin tavoin ankaraa Suomessa aina. Nyt on korkea aika tehdä parannus. (ts)</p>	<p>Väitän, että jos niitä tulee [uhreja syyllistäviä kommentteja], on #metoolla todellakin tarvetta ja tilausta. (hs) Maaailma muuttuu paremmaksi vasta sitten, kun itse olemme valmiita muuttamaan sen paremmaksi. (hs) Aika on nyt kypsä muutokselle! (hs) Uusien tuulien ja kampanjoiden aikana omakin osuus on helppo aktiivisesti unohtaa ja ulkoistaa se kampanjoinnin kohteisiin. (hs) Se, mille aika on kypsä, on että emme anna enää toisten kohdella itseämme miten tahansa[...] sekä nousemme vastustamaan selvää vääryyttä ja rikollista toimintaa, nostamme totuuden valheen edelle.(hs) Mutta kysymyksesi on hyvä: "Mikä on että meillä on näin paljon nuoria jotka eivät osaa erottaa sitä että tuollaiseen ei ole pakko suostua?" Samantyyppisiä kysymyksiä olen itse esittänyt aiemmin meetoo:n yhteydessä. (hs)</p>
	<p>Median tyyli</p>		<p>Tämä median lynkkauslinja on laitton. (ts.) Jostain syystä nämä nimettömät syytökset saavat aina moninkertaisesti palstatilaa ja lukijoiden annetaan ymmärtää, että ne ovat aina totta. (ts)</p>	<p>Suomalaisessa oikeusjärjestelmässä ja journalismissa tärkeintä tuntuu olevan rikollisten ja rikoksista epilyjen suojeleminen. (hs) Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä on tullut tuomioita herkemmin. Tietenkään tästä artikkelista ei seuraa tätä tuomiota koska hesarilla on erivapaus. Ehkä hyvä niin mutta pitääkö mediallakaan olla erivapauksia? (hs) Hesari kyllä hakee tällä jutulla enemmän julkisuutta kuin mitä muuta. (hs) Hesarilla tuntuu jääneen levy päälle. Viikosta toiseen tätä samaa aihepiiriä ja kilpapöyristymistä.(hs) Toimittajalta näkyy jotenkin pyrkimys olla perehtymättä sitten kunnolla ja laajasti... (hs) Ala-arvoista journalistista tuubaa. (hs) Höpöhöpö, mitä tämä juttu tuo muuta julkisuuteen kuin nämä naiset? (hs) Hesarilla ei ole Suomessa mitään erikoisvapauksia, aika ajoin lehden toimittajat ovat myös tutkinnan alla ja syytteitäkin on luettu. (hs) Mehukkaissa yksityiskohdissa ei todellakaan ole säästely. (hs)</p>

<p>"Asiat eivät muutu parempaan suuntaan, jos ongelmia ei pidetä esillä." (hs)</p>	<p>Seuraavien suojeleminen</p>	<p>Ko. opettaja on opettajana edelleen alaikäisten parissa. (v) Jos kyseinen henkilö on edelleen töissä opettajana, asia pitää tutkia perusteellisesti. (v) En ymmärrä lainkaan ihmisiä jotka kuittaavat asian tyyliin "antaa menneiden olla menneitä". Pahimmassa tapauksessa tyyppi on voinut jatkaa touhujaan näihin päiviin asti. (v)</p>	<p>Suojellaan siis myös tulevia koulukkaita. (ts)</p>	<p>Tämä on tärkeä artikkeli, ettei sama ikinä toistuisi. (hs) Asiat eivät muutu parempaan suuntaan, jos ongelmia ei pidetä esillä. (hs) ...se saattaisi tulevaisuuden tilanteissa edesauttaa ettei vastaavaa hyssyttelyä tapahtuisi ja rikostutkimukset aloitettaisiin. (hs) Heidän suojelemisensa on vihdoin lopetettava ja alettava sen sijaa suojella nimenomaan muita ihmisiä heidän vahingoittavalta ja tuhoavalla vaikutukseltaan. (hs) ...nimet juttuun, joku toinenkin esimies voi kavahtaa. (hs)</p>
<p>"... tämän olemme hyväksikäytetyille nuorille velkaa." (hs)</p>	<p>Hyvitys uhrille</p>	<p>Jos olis omaa lastani pannut, olisin varmaan palkannut jonkun hakkaamaan hänet. (v)</p>	<p>Väärinkäytökset/rikkokset pitää tutkia perinpohjin, jotta uhrin voivat saada hyvitystä ja jotta ei näitä kauheuksia enää koskaan tapahtuisi. (ts)</p>	<p>...olen samaa mieltä: kieriskelkoon infernossaan! Jo on aikakin! (hs) tämän olemme hyväksikäytetyille nuorille velkaa. Jos tässä uhrataan pari hyväksikäyttäjää, hinta on aika pieni, siihen verrattuna, mitä he ovat saaneet aikaan. (hs)</p>
<p>2. Vastuun kantaja "...melkoista touhua siellä Turun seudun opetustoimessa." (v)</p>	<p>Kaupunki, opetustoimi, lautakunta, päättäjät</p>	<p>... melkoista touhua siellä Turun seudun opetustoimessa. (v) ...jättäneet lapset heitteille, selviämään omillaan. Monelle on jäänyt traumoja. Turun kaupungin virkamiesten on kannettava vastuunsa. (v) ...musiikinopettajamme touhut olivat koulutoimenjohtajan, rehtorin, koulukuraattorin ja joidenkin opettajienkin tiedossa eikä kukaan tehnyt mitään. (v) Onkohan siellä yhtäkään samaa virkamiestä enää työssä? Yksityishenkilönä tietysti tavoittaa mutta kun asia on jo oikeudessakin vanhentunut, vaikka mietittäisiin mitä syytenimikettä tahansa.(v)</p>	<p>No jopas on vanha kunnon Tipula vajonnut alas, tuonaikaisista kaupungin virkamiehistä puhumattakaan. (ts) Peruspalvelu ja opetuslautakunnat hävetkää ennen ja nyt... (ts) Tämänpäivän Turku heikoimmilla ei ole mitään mahdollisuutta selvittää. Kaupunginjohtaja pyytää anteeksi? äitinsä puolesta vai puolueensa. (ts) ... koulujärjestelmästä vastuulliset virkamiehet ja poliittiset päättäjät saatettava edesvastuuseen. (ts) ihan kuin laki ei olisi merkinnyt mitään koulutoimelle. (ts)</p>	<p>Olisi mielenkiintoista kuulla miten opetusviranomaiset selittelevät toimimattomuuttaan vaikka heille on kerrottu ahdistelusta. (hs) Jotenkin tuntuu että jutussa "masan" esimiehet pääsevät kuin koira veräjältä. He sentään mahdollistivat "masa" toiminnan (hs) Tällainen hyväksikäyttö tietenkin on törkeä rikos. Vastuuseen siitä ei kuitenkaan voi pistää Turun koko virkamieskuntaa. (hs)</p>
<p>"Lastensuojelu on kyllä ihan hukassa tässä asiassa!"</p>	<p>Lastensuojelu</p>		<p>Lastensuojelu on kyllä ihan hukassa tässä asiassa!</p>	

<p>"... tyttö hakee luokkatovereidensa ja tyttökavereidensa ihailua ja suorastaan kadehdintaa." (hs)</p>	<p>Uhrit itse</p>	<p>Turun Sanomien jutussa sanotaan, että monet tytöt olivat imarreltuja huomiosta, ja ihastuneitakin tähän miesopettajaan.(v) Käsittämätöntä, että oppilaat ovat hyväksyneet tämän!(v) ...kaikki ei varmaan uskaltaneet tai kehdanneet kertoa mutta taatusti yli 30 uhirsta jolloin oli uskallusta ja tiesi, että voi vanhemmilleen puhua mistä tahansa. (v) Miksi lapset ei kertoneet kotona ja vanhemmat ilmoittaa ensiksi rehtorille ja jos ei tehoa niin poliisille. (v)</p>	<p>Luulisi tosiaan tuollaisen rajun hyväksikäytön tulleen jollakin tavalla vanhempien tietoon, kyllähän nuoret keskenään puhuvat. Eikö heitä ollut uskottu, pidetty nuorten hölinänä vai ovatko turkulaiset niin auktoriteettipelkoisia etteivät lähteneet mitään tekemään... (ts)</p>	<p>Toivoisin ettei kommenttipalsta täyty näillä tyypillisesti uhreja syyllistävillä kommentteilla. (hs) Että ette olleetkaan ainoita, ettekä olleet syyllisiä, yhtään mihinkään.(hs) Lapsi ei koskaan ole syyllinen hyväksikäyttöön. (hs)) En ymmärrä median, HS ja YLE tapaa vaatia uhrien nimet julkisuuteen, eikä esim. tässä tapauksessa hyväksikäyttäjän... (hs) eikä varsinkaan puhdisteta koskaan uhri itseyttä eikä mahdollisteta siitä syyllisyydestä vapautumista (jota syyllisyyttä jotkut täällä kirjoittavat näköjään kirjoituksissaan edelleen vahvistavat "aika oli sellainen"). (hs) Lasten ja nuorten puhumattomuuden vielä ymmärtää vaan ei oikein lyödy ymmärrystä niihin jotka aikuisiällä ovat väitteensä mukaan hyväksikäyttöä kokeneet mutta silti ovat vaienneet vuosikymmeniksi. (hs) tyttö hakee luokkatovereidensa ja tyttökavereidensa ihailua ja suorastaan kadehdintaa. (hs) Suoraan sanoen homma hisee pahasti, jos vastuu ja syyllisyys sysätään vain toiselle osapuolelle. Väitän todellakin, että "syytä on nii sysissä kuin sepissäkin". (hs) Sä se vain jaksat kovalla innolla syyllistää tyttöjä ja naisia siitä, että joutuvat seksuaalisen häirinnän ja vallankäytön kohteiksi vastoin tahtoaan. (hs) Metoo keskustelussa on syyllistetty paljon naisia. Miksi he eivät ole puolustaneet itseään tai kertoneet aiemmin ikävistä kokemuksistaan. Nuo kysymykset ovat täysin ymmärrettäviä. Mutta tuo ahdistelu alkaa usein nuorena (omat kokemukset 15 vuotiaasta). Ei kukaan ole kertomassa, että se on väärin. Kukaan ei auta tai puolusta. Opit, että tällaista tämä on. Eikä se ymmärrys tipahda taivaasta, kun mittarin kilahtaa 18 v. Se ymmärrys voi tulla vasta 48 vuotiaana, kun kuulet muiden kertomuksia vastaavista asioista. (hs) Lapsissa ei ole mitään syytä (hs)</p>
--	-------------------	--	--	--

<p>"Niinkö vähän he välittivät lapsistaan? (ts)"</p>	<p>Uhrien huoltajat</p>	<p>Luitko juttua ollenkaan? Nimenomaan vanhemmat olivat vieneet asiaa silloin eteenpäin ja koulu painosti tyypin irtisanoutumaan kaikessa hiljaisuudessa. Moni nuori oli kertonut kotona tapahtumista. (v)</p>	<p>Vahemmat, hävettääkö? "vanhemmat olivat sanoneet, että kyse on vain huomionhakuisuudesta" Kun oma lapsi sanoo jonkun käyttäneen hyväksi, niin tämäkö on ollut vastauksenne? (ts) Vanhemmat, uskokaa lapsianne älkääkä sivuuttako heidän puheitaan! (ts) Miten voi olla mahdollista että vahemmat eivät tehneet rikosilmoitusta, vaan soittelivat ja vaativat perumaan puheet? Niinkö vähän he välittivät lapsistaan? (ts)</p>	<p>Kun ikävää tapahtuu on se heti nostettava pöydälle, tällä ajatuksella lapsille niitä eväitä elämään vanhemmat. (hs) Missä ovat vanhemmat, jotka tukevat tytön käsitystä omasta arvostaan ja määräysvallastaan koskien omaa vartaloa? (hs) ...eikä heidän kasvattajissaan [ole vikaa], jos aikuinen mies ei osaa ymmärtää vastuutaan, kun hän opettaa, tai ohjaa nuoria, häntä on turha puolustella, tai sääliä, vaikka olisi ollut 23 vuotta ilman iloa. (hs)</p>
<p>"...aikuinen on aikuinen ja hänen tulisi toimia kuin aikuinen." (hs)</p>	<p>Aikuiset</p>	<p>ja jutun aikuiset ovat tässä tapauksessa pakoilleet vastuutaan (v) ...vastuu käyttäytyä asiallisesti on kuitenkin aina aikuisella. (v) Käsittämätöntä, että syytät tällaisessa asiassa lapsia. (v)</p>	<p>Sehän siinä onkin, ei lapsi voi tietää, miten asioiden kuuluu olla, jos sitä ei hänelle opeteta. (ts)</p>	<p>Yhteistä näissä on usein se, että lapsi hakee ja haluaa huomiota. Aikuinen tulkitsee sen henkilökohtaiseksi, seksuaaliseksi kiinnostukseksi. (hs) ...siksi tarvitsevat turvallista aikuista (hs) Hämmästyttää myös aikuisten ymmärtämättömyys ja arvostelukyvyyttömyys asioihin puuttumisen tärkeydestä. (hs) Kyllä aikuisen kuuluu osata hillitä itsensä. Ei mikään vietti ole niin voimakas, etteikö sitä voi järjellä torpata, perusterve aikuinen joka tuntee vastuunsa. (hs) aikuinen on aikuinen ja hänen tulisi toimia kuin aikuinen. (hs) Tuntuvat omia rajojaan kunnioittavat aikuisetkin olevan valitettavan harvassa. (hs) Koita siinä sitte pitää keskenkasvuisena ja haavoittuvana puoliasi keskenkasvuisten aikuisten vääristynyttä arvomaailmaa vastaan. (hs) Nuoret eivät ole Suomessa sen hulluimpia, kuin muuallakaan. Nuoruuteen kuuluu aivan normaalisti ihastumisia, opettajaan, valmentajaan ja vaikka rippipappiin. Meidän tulee kuitenkin muistaa, että kaikki nuorten kanssa työskentelevät, ovat aikuisia ihmisiä, joilta on lupa odottaa aikuisen ihmisen käytöstä. (hs)</p>
<p>"Kerrassaan hävettävää toimintaa opettajalta, ja opettajan työyhteisöltä." (hs)</p>	<p>Opettajat, rehtori</p>	<p>...opettaja on päässyt kuin koira veräjältä. (v) Miten kaupunginjohtajat ja muut opettajat tästä tietäisivät? Jos he olisivat tästä tietäneet niin heidät tuomittaisiin, koska he eivät sanoneet aikaisemmin. (v)</p>	<p>Nyt olisi syytä haastatella niitä Luostarivuoren opettajia, joilla oli mahdollisuus olla tietoinen... (ts) Kyllähän sitä jokaiseen ammattikuntaan mahtuu ongelmatapauksia. (ts)</p>	<p>Ja on niin helppo ymmärtää tyttöjä. Sitä, miksi heille näin pääsi käymään. Sen sijaan rehtori ja muut asioilta silmänsä sulkeneet (hs) Kerrassaan hävettävää toimintaa opettajalta, ja opettajan työyhteisöltä. (hs) Tässä ihmettelen, että rehtori sai jatkaa töitä. Aina johto pääsee kui sika veräjältä. (hs)</p>

<p><i>"Uskomatonta ja sairasta hyväksikäyttöä joku laki suojelee taas rikollista." (ts)</i></p>	<p>Yksityinen paha/sairas ihminen</p>	<p>Jos on tehnyt väärin, pitää kantaa siitä vastuu. (v) Äijä on ilmeisesti käyttänyt vuosikymmeniä lapsia hyväkseen ja nyt häntä pitäisi sääliä.. (v) Ihan hirveitä juttuja tullut ilmi. Hyi helvetti mikä äijä. (v) MTV3 julkaiseman uutisen kommentit kuvaa hyvin suomalaisen limaisen ukon ajatusmaailmaa. (v) Kertoo kyllä sairaasta mielestä, jos tällaisia rikoksia vähättelee. (v) Miten sairaas ajatusmaailma pitää olla, että kuvittelee alaikäisen ihastumisen oikeuttavan seksuaaliseen hyväksikäyttöön? Ihme luuserit sekaantuu lapsiin. (v)</p>	<p>Uskomatonta ja sairasta hyväksikäyttöä joku laki suojelee taas rikollista. (ts) "Pahat ihmiset" eivät ole vain pahoja, he ovat pahoja ja siinä samalla sopivasti hyviä. (ts) Kyseessä on asiaton henkilö... (ts)</p>	<p>... narsistisen ihmisen manipulointipyrkimyksiä. (hs) Nämä artikkelissa kuvatunkaltaiset "opettajat" yms henkilöt ovat patologisia valehtelijoita eivätkä he muutu" (hs) Narsistisesti vinoutuneet ihmiset katsovat oikeudekseen toimia täysin omien mielihalujensa ja impulsiensa mukaisesti eikä siihen heidän mielestään ole mitään oikeutta kenelläkään puuttua.(hs) Kyse on manipulaaitiona. (hs) Häiriintyneet erikseen, heille toivon apua. (hs) Vastuussa tässä tapauksessa ovat vain hyväksikäyttäjä itse, siis tämä "Masa", ja ne, jotka peittelemällä "Masan" tekoja jollakin lailla ovat suosineet rikosta. (hs) Yksikään lapsi tai nuori ei kaipaa aikuisen "apua" oppiakseen seksin käytännössä. Se on sairaan ihmisen sepitelmä itselleen, jolla perustellaan sadistista vallan käyttöä. (hs) Valitettavasti narsisti ei kieriskele infernossa, koska juuri sitä hän ei osaa, koska ei osaa tuntea syyllisyyttä. (hs)</p>
<p>3. Rikosnäkökulma <i>"Ei kyllä Suomessa ole iso rikos." (v)</i> <i>"...todellakin on iso rikos." (v)</i></p>	<p>Rikoslaki määrittää, onko toiminta hyväksyttävää.</p>	<p>"Nyt puhuttiin alkoholista, mutta saa Suomen lain mukaan alaikäisten kanssa harrastaa seksiä." (v) ..luvallinen seksi oppilaiden kanssa oli käytännössä mahdotonta. (v) Aika raskaasta rikoksesta kyse, tuskin olivat edes 16v (v) Suojaikäraja oppilaisiin nähden on 18v. (v) ...lainsäädäntöä, joten ei ole iso rikos. (v) Ei kyllä Suomessa ole iso rikos. (v) ...todellakin on iso rikos. (v) Rikoslaki, 20 luku, pykälä 6-7, googlaa finlex... (v) No se nyt ei ole mikään mielipidekysymys, miksi näitä tekoja tulee kutsua! (v) Syytön kunnes toisin todistetaan -logiikka on takana. Pedofiili kiihottuu lapsista, joilla murrosikä ei ole vielä alkanut, mutta yläasteella suurimmalla osalla on alkanut, joten pedofiili tämä opettaja ei ole. (v) Seksuaalinen hyväksikäyttö on rikos.(v) Opettaja ei saa [harrastaa seksiä alaikäisten kanssa]. Se on laissa erikseen mainittu.(v) Täällä te lasten hyväksikäyttäjät kommentoitte suu vaahdossa, että ei ole edes paha rikos ja epäilette näitten naisten kertomuksia, mitä typerimmillä perusteilla. Menkää hoitoon, jooko, ennen kuin pilaatte jonkun viattoman nuoren elämän. (v) Aika ja laki on ollut toinen, mutta todella kuvottavaa. (v)</p>	<p>Poliisi tutkii ja ja päättää mitä voidaan antaa julki ja oikeus tuomitsee. (ts) Poliisille nämä asiat kuuluisi. (ts) Koska kyseessä on törkeä virka- aseman väärinkäyttö, josta ei kuitenkaan tuomiota anneta. (ts) Miksi ei tehty heti rikosilmoitusta? Nyt ne mahdolliset teot ovat varmaankin vanhentuneet, joten parasta antaa jutun vaan olla. (ts)</p>	<p>Erittäin huolestuttava kommentti, josta puuttuu täysin ymmärrys opettajan toiminnan rikollisuuteen ja traumatisoivuuteen. (hs) ... Olisiko 2018 vihdoon otollinen hetki tehdä merkittäviä muutoksia lakiin, erityisesti lapsiin kohdistuvissa rikoksissa: eivät vanhene, tuomio aina ehdoton. (hs) No täytyy muistaa, että tuohon aikaan lakikin oli eri tavalla kirjoitettu.. (hs) Niin, Asiahan on niin että koko #metoota ja näitä asioiden tuomista julkisuuteen ei tarvittaisi ollenkaan, jos oikeuslaitos ylipäätään voimisia. (hs) Jos lasten suojele pedofiiliopettajilta on "holhousta", niin se on tarpeellista holhousta. Se olisi ollut lain mukaista toimintaa 90-luvullakin, joten turha välinpitämättömyyden kulttuuria on puolustella. (hs) Lapsen hyväksikäyttö on rikos. Aina. (hs) Syyttömyysolettama on valitettavasti välttämätön myös seksuaalirikosten osalta. (hs) Eikö tosiaan ole mahdollista laittaa tätä lasten panijaa vankilaan? Käsittämätöntä! (hs)</p>

<p>"...tämä on enemmänkin kunnianloukkaus syytettyä kohtaan" (ts)</p>	<p>Julkituomisen rikollisuus/ oikeus tuoda julki.</p>	<p>Se ois sit kunnialoukkaus. (v) Väitteitä on maailma täynnä. Todisteita ei ole läheskään yhtä paljoa. (v) ...maineen saa pilattua [ilman todisteita]. (v) Noita kertomuksia oli lehdessä sen verran monta yhteneväistä että kunnianloukkauksesta ei liene kysymys. Aiemmin nuo oli vaan tapana lakaista maton alle, nykyisin uskalletaan jo puhua asioista. (v) Kunnianloukkaus ei tietenkään ole kyseessä, koska lehdessä ei kerrota opettajan nimeä tai muutakaan, mistä hänet voisi suoraan tunnistaa. (v) Todisteita ei ole, joten tämä on turhaa. Irtisanoutumiseen on aika paljon syitä. Miten alkoholi(ongelma) on todiste seksuaalirikoksista? (v) Kunnianloukkausoikeudenkäynnissä (jos tämä tyyppi sellaisen pistää vireille) arvioidaan onko väitteet perättömiä vai ei. Jos todistajia on kymmeniä ja oppilaiden lisäksi vanhempia, kaupunginjohtajaa ja muita tuon ajan opettajia vahvistamassa väitteet niin ei tule kunnianloukkaustuomiota. (v) Kannatan oikeusvaltioiden peruspilareita, joten vastustan väitteen perusteella tehtyjä vainoja, joidan takana ei ole todisteita. (v)</p>	<p>Edesmenneen rehtorin kunnian loukkaaminen väittämällä hänen esiintyneen matkoilla humalassa on liioiteltua. (ts) Näiden vahojen oppilaiden olisi pitänyt tehdä asiasta poliisi ilmoitus jo kauan sitten, kun se oli ajankohtaista. Nyt monien vuosien jälkeen tämä on enemmänkin kunnianloukkaus syytettyä kohtaan" (ts)</p>	<p>Uskon, että Meetoo on tällaista. Syytetään, mutta ei saa tietää mistä. Seuraukset ovat pahemmat kuin mitä langettava tuomio voisi olla. Ruotsissa on nyt ensimmäinen tapaus oikeudessa. (hs) Onko mielestäsi rankaisemisen arvoista, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö otetaan esille? Haluatko suojella hyväksikäyttäjää vai lapsia? (hs) Jos saan turpaani kadulla ja Hesari tekisi siitä halutessani jutun, niin loukkaisiko juttu minun yksityiselämäni vai kohdistuisiko huolesi siis turpaan vetäjän yksityiselämään?(hs)</p>
<p>4. Ammattietiikka "Vaikka opettajien määrään nähden mätämunia on vähän, eivät opettajainhuoneet ja luottamushenkilöt voi olla tietämättömiä" (hs)</p>	<p>Opettajat syyllisiä</p>	<p>Mihinkähän nuo ulkomaanmatkat ovat liittyneet? Onko taas ollut kyseessä musiikinopettaja ja musiikkiluokkien kuoromatkat, vai olivatko kenties jotain kielimatkoja? :O (v) Kuinkahan paljon näitä vielä onkaan. (v) Onko taas ollut kyseessä musiikinopettaja...? (v) Siis kolme eri turkulaista musiikinopettajaa, ja kaikki tapaukset tulleet julki lähes samaan aikaan?? :o Tai no, onhan näistä vanhemmista tiedetty jo pitempään, mutta julkisuuteen ovat kuitenkin nousseet kaikki alle kuukauden sisällä. Huh huh mitä touhua. (v) Opettajilta odotetaan papin elämää. (v) Tuomion on toistaseksi saanut ainakin musiikin lehtori... (v) Oliko tämäkin musiikinopettaja?? (v) Voiko Kaarinassa olla kaksi eri opettajaa, jotka on saatu kiinni asiattomuuksista/ rikoksista samaan aikaan? (v)</p>	<p>Opettajat ja papit jäävät kiinni hyväksikäyttötapauksista siinä missä poliitikot ja johtajatkin. Tavallinen kansa kun jää vastaavasta kiinni, niin se on raiskaus. (ts)</p>	<p>"Masat" [hyväksikäyttäjät] hakeutuvat opettajiksi, partioon, valmentajiksi, kirkon nuorisotyöhön jne... (hs) Mitä sanoo OAJ ahdisteluista. Vaikka opettajien määrään nähden mätämunia on vähän, eivät opettajainhuoneet ja luottamushenkilöt voi olla tietämättömiä jopa vuosikymmeniä tapahtuvista seksuaalisista ahdisteluista. Mutta kaikissa ammateissa vallitsee tietty solidaarisuus -ei korppikorpin silmää puhkaise. (hs) Koulu, kirkko ja harrastukset ovat olleet vapaata aikuisten temmelyskenttää, vailla mitään vastuuta, mikä on rehtorin, tai opettajakolleegan vastuu, kun musiikinmaikka ui jokaisen vähänkin viehättävän tyttöoppilaan iholle, vaikka hänen tehtävänsä lienee ollut musiikin, ei seksin opettaminen. (hs)</p>
<p>"...kasvattajissa on näitä oman selustansa varjelijoita" (ts)</p>	<p>Kasvattajat syyllisiä</p>		<p>...kasvattajissa on näitä oman selustansa varjelijoita, jotka kommentoivat "mikäli tällaista olisi tapahtunut..." (ts)</p>	<p>Erityisesti lasten parissa työskentelevillä pitäisi olla edes alkeelliset taidot tulkita lapsen käytöstä... (hs)</p>

<p><i>"Ellei nyt eroteta niin ihme jos ei joku julkisesti lynkkaa..."(v)</i></p>	<p>Opettajuus velvoittaa</p>	<p>Jos kyseinen henkilö on edelleen töissä opettajana, asia pitää tutkia perusteellisesti. (v) Varmasti kaikki teinien miesopettajat fantasioi oppilaistaan mutta suurin osa ymmärtää olla tekemättä mitään. (v) Jos nyt ensin edes erotettaisiin lehtorin virasta ja katsottais se eläke sen mukaan jolloin ei ole ahdistellut lapsia. (v) Nyt ei ole kyse kahdesta teinistä vaan opettajasta ja reilusti alle suojaiän olevista ... oppilaista. (v) Ei odoteta [papin elämää]! Kunhan eivät koske oppilaisiin tai ylipäättään alaikäisiin! (v) Mua ahdisteli kolmannella luokalla opettaja, en ollenkaan tiennyt mitä tapahtui. En uskaltanut tai tajunnut puhua kenellekään. Seuraavana vuonna opettaja vaihtoi koulua siihen liittyi jotain. Ainakin huhut pyöri. Joidenkin vuosien päästä nousi suuri kohu liittyen alakouluikäisten tyttöjen ahdisteluun. Toivottavasti ei sen jälkeen enää saanut opettaa. (v) Ellei nyt eroteta niin ihme jos ei joku julkisesti lynkkaa (v)</p>	<p>Opettajaksi vain vanhempia ja naimisissa olevia (ts)</p>	<p>Lait lapsen koskemattomuudesta olivat jo 90-luvulla. Samoin odotukset opettajien vastuusta omassa työssään. (hs) Ilmeisesti tällä kähmijäopettajalla on edelleen jopa virka opetuslalla?! Miten on mahdollista. (hs)</p>
<p><i>Opettajat olivat silloin opettajia, eivät ryyppy- tai muita kavereita. (ts)</i></p>	<p>Muuttunut opettajuus</p>		<p>Opettajat olivat silloin opettajia, eivät ryyppy- tai muita kavereita. (ts) Tässä kaikessa on se mätä, että noiden tapahtumien aikana ei voitu uskoa opettajan voivan syyllistyä moiseen. (ts) Silloin elettiin melko erilaista aikaa, opettajat olivat ehdottomia auktoriteetteja. (ts)</p>	

<p><i>Opettaja-oppilas- valtasuhteessa helposti kyse on yksinomaan hyväksikäytöstä. (hs)</i></p>	<p>Valta-asetelma</p>	<p>Opettajien harjoittamaan vääriinkäytöksiin on erittäin vaikea puuttua, koska uhrin ovat lapsia ja rehtorit ja muut opettajat ovat hyvin kollegiaalisia ja suojelevat väärintekijää. (v)</p>	<p>Siitä se lähtee, yhteiskunnallinen ja taloudellinen eriarvoisuus ja edelleen seksuaalinen vallankäyttö. (ts) Vanhemmilla ihmisillä on valtaa hyväkasvatettuihin lapsiin ja nuoriin. Erityisesti opettajat ja valmentajat saavat jo toimensa vuoksi käskyvaltaa. Vallan vääriinkäyttö on karmaisevaa. (ts)</p>	<p>Eikä taida olla tämä Masa edes ihan ainoa opettajana valtaansa käyttänyt masa. (hs) Auktoriteettiasema on vallan sijasta kuitenkin ensisijaisesti vastuuasema... (hs) muutamam vuoden ikäero sallitaan ja suhde ei saa olla auktoriteetti- riippuvuusuhde. (hs) en syytä tai edes osasyyllystä tyttöjä tapahtuneisiin kuvattavuuksiin, koska vastuu on AINA vanhemmalla ja mahdollisessa aukteriteettiasemassa olevalla ja tällainen artikkelissa kuvattu toiminta ja ilmiö on äärimmäisen vastenmielistä ja kuvottavaa ja suorastaan rikollista. (hs) ...ei voisi yksin ollessaan loputtomiin vastustaa kiusausta, vaan iskisi lopulta kiinni niihin. (hs) Onko jotenki vaikea ymmärtää esimerkiksi opettaja-oppilas -suhteen valta-asetelmaa? Sen kohdalla "seksuaalisuuden tunkeminen ahtaaseen muottiin" kun on erittäin hyvin perusteltua. (hs) Opettaja- oppilas-valtasuhteessa helposti kyse on yksinomaan hyväksikäytöstä, kuten tässäkin jutussa kuvailluissa tapauksissa, ymmärsi opettaja sitä itse tai ei. (hs)</p>
<p><i>"... hän voitti luottamuksen ja sitten käytti hyväkseen." (hs)</i></p>	<p>Luottamusasetelma</p>		<p>Auktoriteettiasemassa oleva oppilaiden vanhempien luottamusta nauttinut henkilö on käyttänyt valta- asemaansa hyväkseen. (ts) Jotenkin sokea luottamus siihen, että kasvattajan ammattin valinnut onkin lapsiin sekaantuja, olisi kyllä minustakin ollut ensin hyvin uskomaton asia. (ts)</p>	<p>"Kiitos" vain sille opettajalle, joka käytti nuoren naisen luottavaisuutta 30 vuotta sitten hyväkseen. (hs)... hän voitti luottamuksen ja sitten käytti hyväkseen. (hs) Aikuinen ihminen on aina yksin vastuussa, kun hän ylittää sopivuudenrajan, eikä ole luottamuksen arvoinen. (hs)</p>
	<p>Valvonta</p>		<p>Opettajat ym lasten kanssa tekemisissä oleville tarkka syyni sekä toisten työntekijöiden valvominen olisi paikallaan. (ts) ketkä oikein valvovat tätä toimintaa? [kaupunki] (ts)</p>	<p>Mutta, valvonta on aina valvonta tuollaisillakin matkoilla. Neuvostoliitossa oli näitä valvojia ja niiden valvojia joitakin miljoonia, mutta siellä jokainen valvottava ja valvoja ei halunnut luopua omasta nautintaoikeudestaan. (hs)</p>
<p>5. Keskustelun mitätöintejä <i>Minulle jäi myös hyvä mielikuva hänestä. (ts)</i></p>	<p>Opettajasta on hyviä kokemuksia.</p>		<p>Alkoholia hän kyllä joi, mutta hoiti kaikki matkanjohtajan tehtävänsä erinomaisesti. (ts) Minulle jäi myös hyvä mielikuva hänestä. (ts) -ota selvää grooming-käsitteestä. Tottahan toki tällainen ihmisen on vallan ystävällinen. (ts) Ei se, että joku on "kiva sulle" estä ketään olemasta pedo. (ts)</p>	

<p>"Antakaa jo menneiden olla. Ylilyöntejä sattuu ja elämä jatkuu." (v)</p>	<p>Asiat ovat vanhoja</p>	<p>Nämä rikokset ovat vanhentuneet 23 vuodessa. (v) Antakaa jo menneiden olla. Ylilyöntejä sattuu ja elämä jatkuu. (v) Mutta motiivi. Mikä on motiivi? Tässä "rikoksessa" ei edes ole mitään hyötyä koska se on vanhentunut. (v) Joka vanhoja muistelee, sitä tikulla silmään, eikö? (v) Mitä noita vanhoja ikäviä asioita kaivelemaan.(v) En sinänsä tuomitse asian esiintuomista! Mutta, mutta... mitä hyötyä asiaa on enää parinkymmenen vuoden jälkeen tuoda esiin? (v) Rikosoikeudellisesti nää tapaukset on jo vanhentuneet.(v)</p>	<p>Aika ei poista väärintekoja. (ts) Ei noista silloin meluttu eikä ole mitään aihetta myöskään niistä kertoa tässä nykyisessä uusmoralistisessa ja kaikkiteilaavassa ilmapiirissä. Jääköön sinne oman aikansa lapsiksi. (ts) Kauan on kestänyt miettiä, millä tavoin opettajan vanhoihin synteihin puututaan. Onko tällainen tapa oikea? Yleensä kai pitäisi nostaa syyte ja ratkaista asiat oikeudessa. (ts)</p>	<p>En ole oikein koskaan ymmärtänyt miksi rikoksissa, varsinkin henkilön koskemattomuuteen liittyvissä, on aikaraja, jonka jälkeen ne ei sitten jotenkin olekaan rikoksia...(hs) ... meillä on paljon kommentoijia, joiden mielestä nyt liioitellaan/ valehdellaan/pengotaan turhaan menneitä/ syyllistetään tyhjästä. (hs) Ei noita aikoja voi käsitellä nykypäivän tynnyrissä kasvatettujen kauhisteluilla ja satunnaisotannoilla....(hs) Se onko nuorten hyväksikäytöt rikosoikeudellisesti vanhuntuneet, ei ole mitään merkitystä, kun osapuolet ovat vielä hengissä, on kaikkien osapuolten kannalta parasta selvittää totuus ja yrittää oppia sinisilmäisyydestä, jota muut aikuiset ja kolleegat ovat vuosia harjoittaneet (hs)</p>
---	---------------------------	---	--	--

<p>"Työt ovat olleet meillä meidän luterilaisen kasvatuksen uhreja." (hs)</p>	<p>Seksuaalinen vapautuminen ja sukupuoliroolit.</p>		<p>Ei tuossa olisi mitään valittamisen aihetta. Tosimies ei ala pikkutuhmasta ruikuttamaan. Nykymies on tosin herkkä kuin pikkutyttö ja ulisee pienimmästäkin. (ts)</p>	<p>90-luku, nineties eli naughties, tuhat ajat, sukeutuneen Suomen seksuaalinen liberalisoituminen... (hs) Seksuaalinen vapautuminen / liberalisoituminen on eri asia kuin vanhemman henkilön harjoittama, valta-asemaan perustuva alaikäisen seksuaalinen ahdistelu tai hyväksikäyttö. (hs) Ihan tosissaanko vertaat "ajan henkeä" ja sitä että opettajana toiminut ies painosti oppilaitaan, 15 vuotiaita LAPSIA antamaan hänelle suuseksiä ja kouri 12-vuotiaita haarovälistä? Että tää nyt onihan ok koska se sattui tapahtumaan 90-luvulla? (hs) Keskustelun perusteella syntyy käsitys että tyttöjen kasvatuksessa on jotakin pahasti vialla... Tytöt ovat olleet meillä meidän luterilaisen kasvatuksen uhreja. (hs) ... nuoret (tytöt) on ehkä opetettu tekemään kuten joku auktoriteetti kääkee. (hs) Myös pojat voivat joutua ahdistelun kohteeksi, ja heillä on vielä suurempi kynnys kertoa asioista. (hs) POHDISKELIN kasvatusta ja roolimalleja joita nykykuorilla näyttää olevan[...].Seksiobjektina ei ole pakko olla, ei tyttöjen eikä poikien.(hs) Ei olisi tullut kuuloonkaan sellainen holhous vielä 90-luvulla. (hs) On hyvä, että kiltin tytön syndrooma otetaan osaksi tätä keskustelua. (hs) Naisilla tuppaa olemaan geeneihin koodattu pyrky laumanjohtajan viekkoon ja suosioon. (hs) ...että miten erilaisia ihmiset ovat ja että heillä kaikilla on oikeus siihen omaan seksuaalisuuteensa, ilman että joku jolle sopii vain hyvin rajallinen malli leikkaa "rönsyt pois".. (hs) Kiltin tytön kouluesimerkkejä ovat mammantytön oloiset feministien morkkaajat. (hs) Miten näihin nykypäivän pelisääntöihin on tultu, niin ei ainakaan millään kansanäänestyksellä tai kansallisellakaan tavalla, vaan uskonnollistaustaiset yhteiskunnan tukipilarit ovat enemmän päätyneet seksittömään politiikkaan... (hs) Kun näitä teonkuvauksia lukee, etenkin kommentteista, niin on niin paljon jälkitulkintaa, on niin paljon "se miten se katsoi" tms, joka on sitten väritynyt viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana suoritusta massiivisesta ja lapsellisen naiivista myllytyksestä yhteiskunnassa että miten vastoin kaikkea tunnettua tietoa yhden koon saappaat, niinkuin standardoidut ikänumerot että mikä on hyvä</p>
---	--	--	---	---

<p><i>"Toki, vain lapsen määritelmä oli nykypäivää nähden aivan eri (hs)</i></p>	<p>Lapsuuden käsite</p>			<p>Toki, vain lapsen määritelmä oli nykypäivää nähden aivan eri, lait erilaiset sangen merkittävin tavoin monin kohdin. Nykyinen järjettömyyden huipentuma, tämä moneen suuntaan otettu 18 vuoden raja lapsuudella on sulaa hulluutta ja näkyy toki esimerkiksi siinä osaltaan että nuoret elävät sinkkuina kun eivät ole oppineet paritumisen etuja aikanaan kun luonto on tarkoittanut. (hs) Vielä 90-luvulla oli ennemminkin niin että esimerkiksi 15-vuotiaalla seksuaalisen täysivaltaisuuden raja 16 vuotta oli jo niin lähellä [...] ei sellaisiin asianomistaja-asioina kukaan lähtenyt puuttumaan ellei asiat olleet jotenkin todella tahdonvastaisia [...] ja opettajillakin 18 vuoden suojaikärajan sijaan 16 vuotta päti... (hs) Ei siihen aikaan katsottu 15 vuotiasta lapseksi niinkun nykyään ajatellaan [...] niinkuin nykyään ajatellaan että seksi on maailman hirvein ja pahin ja elämän tuhoava asia, halusi tai ei, ja että se sopii ihmisille yleisesti blankettikieltona... (hs)</p>
<p><i>"Tuskin nämä Turun koulut on olleet ainoita synnin pesiä tässä maassa."(ts)</i></p>	<p>Koulut ovat sellaisia</p>		<p>Tuskin nämä Turun koulut on olleet ainoita synnin pesiä tässä maassa. (ts) Tällaisia ylityöntejä tapahtuu helposti, kun opettajan ja oppilaan ikäero on pieni ja kumpikin on sinkkuja. (ts) Koulu vaan sattui olemaan sellainen paikka, jossa häpäistään ja kiusataan, opettajan toimesta. (ts)</p>	<p>Ei tarinan opettaja kovin asiallisesti vaikuta toimineen, mutta maailmassa on ihan oikeasti muitakin ongelmia kuin jotkut 30 vuoden takaiset lääppimiset. (hs)</p>

LIITE 3		
Otsikko	P ä i v ä m ä ä r ä , julkaisija	Linkki (tarkastettu 11.5.2018)
1. Opettaja solvasi tunnilla virolaisia – oppilaitos maksaa opiskelijalle 2 000 euron hyvityksen häirinnästä	Susanna Reinboth, Helsingin Sanomat, 6.4.2017	https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005158418.html
3. Asiantuntija: "Kun oppilas ihastuu, vastuu on opettajalla"	2 3 . 5 . 2 0 1 6 ILTALEHTI, TIIA- MARIA TAPONEN	http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016052221605177_uu.shtml
4. Entiset lukiolaiset kokosivat 61 lausumaa opettajan epäasiallisesta toiminnasta	06.11.2017 MTV	https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/entiset-lukiolaiset-kokosivat-61-lausumaa-opettajan-epaasiallisesta-toiminnasta/6647402#gs.IOQmRD8
5. Opettaja ei saa ylittää sopivan rajoja vapaa-ajallakaan – Ex-oppilaat: Lukion opettaja toimi sopimattomasti abiristeilyllä	26.02.2018 MTV	https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/opettaja-ei-saa-ylittaa-sopivan-rajoja-vapaa-ajallakaan-ex-oppilaat-lukion-opettaja-toimi-sopimattomasti-abiristeilylla/6785316?_ga=2.65601325.227786654.1524914348-826310403.1524290287#gs.bAFXEMk

<p>6. Seksuaaliseen häirintään ja opettaja–oppilas-suhteisiin tarttuminen on kouluissa vaikeaa – Opiskelijat: "Rehtori ei ottanut vakavasti"</p>	<p>26.02.2018 MTV</p>	<p>https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/seksuaaliseen-hairintaan-ja-opettaja-oppilas-suhteisiin-tarttuminen-on-kouluissa-vaikeaa-opiskelijat-rehtori-ei-ottanut-vakavasti/6785376#gs.WeKLZ1U</p>
<p>8. Lahden Kärpäsen koulun opettaja teki rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta</p>	<p>22.11.2016 Etelä-Suomen sanomat</p>	<p>https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2321872</p>
<p>9. Rehtori: Videot eivät kerro koko totuutta lahtelaisopettajan käytöksestä</p>	<p>13.10.2016 YLE</p>	<p>https://yle.fi/uutiset/3-9228377</p>
<p>10. Naisopettaja käytti kahta oppilastaan hyväksi – tuomio nousi viiteen vuoteen. Kahden uhrin hyväksikäyttö jatkui pitkään, ja uhrin joutuivat turvautumaan psyykkiseen terapiaan.</p>	<p>Susanna Reinboth HS, Julkaistu: 8.3.2017</p>	<p>https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005118585.html</p>

<p>11. OAJ opettajien ja oppilaiden yhteenotoista: Opettajien koulutus konflikteihin voi olla puutteellista. Lisäkoulutus auttaisi opettajia selviytymään vaikeista tilanteista, uskoo OAJ:n Nina Lahtinen</p>	<p>13.10.2016 YLE</p>	<p>https://yle.fi/uutiset/3-9228267</p>
<p>12. Oikeus tuomitsi oppilaitoksen edustajan syrjinnästä – espoolaismies menetti opiskelupaikan kuurouden vuoksi</p>	<p>Lasse Kerkelä HS, 1.2.2016</p>	<p>https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002883389.html?share=2785fadcff89a143719f2330f86cb2c5</p>
<p>13. Koulujen epäkohtien paljastuminen on yksittäisten kantelujen varassa</p>	<p>13.11.2017 Turun Sanomat (STT)</p>	<p>http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3726491/Koulujen+epakohtien+paljastuminen+on+yksittaisten+kantelujen+varassa</p>
<p>14. Opettaja laulatti virsiä, luki Raamattua ja pudotti arvosanat – vanhemmat päättivät ottaa luokallisen oppilaita pois koulusta koko vuodeksi</p>	<p>16.6.2017 YLE</p>	<p>https://yle.fi/uutiset/3-9669551</p>

<p>Kaarinan lukion rehtori: Kaupunki halusi varmistaa opiskelijoiden henkisen turvallisuuden – opettajan hyllyttämisestä kerrottiin huoltajille ennen joulua</p>	<p>28.12.2017 YLE</p>	<p>https://yle.fi/uutiset/3-9997193</p>
<p>Turku pimitti ahdisteluepäilyt vaikka asiantuntija ne vahvisti – varjeli koulun mainetta</p>	<p>Turun Sanomat 21.12.2017</p>	<p>http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/3775803/Turku+pimitti+ahdisteluepailyt+vaiikka+asiantuntija+ne+vahvisti++varjeli+koulun+mainetta</p>
<p>Vaasalaiskoulun ex-rehtori: Koulussa on aiemmin erotettu opettaja osin häirintäepäilyjen vuoksi – myös toiselle opettajalle huomautus</p>	<p>28.11.2017 Aamulehti</p>	<p>https://www.aamulehti.fi/uutiset/vaasalaiskoulun-ex-rehtori-koulussa-on-aiemmin-erotettu-opettaja-osin-hairintaepailyjen-vuoksi-myo-toiselle-opettajalle-huomautus-200566575/</p>
<p>Musikaalijupakan taustalla henkilöiden väliset ristiriidat? Kaarinan lukion musikaali on peruutettu. Irtisanoutunut opettaja nauttii yhä yhdistysten luottamusta ja jatkaa nuorten harrastustoiminnassa.</p>	<p>3.1.2018 Kaarina-lehti</p>	<p>http://www.lehtiluukku.fi/lue/kaarina-lehti-3.1.2018/168584.html</p>